

Bonneagar Iompair Éireann

Tuarascáil Bhliantúil

agus Ráitis Airgeadais

2023

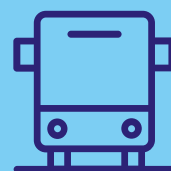
Maidir leis an Tuarascáil Seo

Tugtar achoimre ghairid sa Tuarascáil Bhliantúil agus Ráitis Airgeadais don bhliain 2023 ar Bhonneagar Iompair Éireann (BIÉ) agus ar an gcuspóir atá againn seirbhísí agus bonneagar iompair inbhuanaithe a sholáthar agus, dá bhrí sin, caighdeán saoil níos fearr a chur ar fáil, tacú le fás eacnamaíoch, agus a bheith measúil ar an gcomhshaol. Tá sé i gceist go bhfaighidh ár gcuid páirtithe leasmhara eolas sa tuarascáil faoi ráitis airgeadais, straitéis agus creat rialachais BIÉ. Agus sinn ag tuairisciú ar ár gcuid gníomhaíochtaí, is mian linn léargas soiléir a thabhairt ar éachtaí BIÉ in 2023 agus ar na spriocanna i gcomhair 2024. Réitíodh an t-eolas sa tuarascáil seo i gcomhréir leis an gcáipéis, An Cód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016).

Gluais

AADT	Meántrácht Laethúil Bliantúil
BRUCE	Meastóireacht ar Luchtú Níos Fearr d'Úsáideoirí Bóithre
CEDR	An Chomhdháil do Stiúrthóirí Eorpacha Bóithre
RCPA	An Roinn Caiteachais Phoiblí Sheachadadh PFN agus Athchóirithe
RI	An Roinn Iompair
RBD	Ríomhbhailiúchán Dolaí
FLanna	Feithiclí Leictreacha
GCT	Gáis Ceaptha Teasa
HGVanna	Feithiclí Earraí Troma
LiDAR	Brath solais agus raonáil
PFN	An Plean Forbartha Náisiúnta (2018-2027)
ÚBN	An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta
ÚNI	An tÚdarás Náisiúnta Iompair
MMaRC	Conradh Cothabhála agus Athnuachana Mótarbhealaí (Conraitheoirí)
OMTTCC	An Lárionad Rialaithe um Oibriú agus Cothabháil Tollán agus Tráchta
CPP	Comhpháirtíocht Phríobháideach Phoiblí
GFI	An Ghníomhaireacht um Fháil Iarnród
TMS	Tuarascáil Measúnaithe Straitéisigh
PFI	Plean Forfheidhmithe Inbhuanaitheachta
BIÉ	Bonneagar Iompair Éireann
VMS	Comharthaí um Theachtaireachtaí Athraitheacha

Clár Ábhar

Ráiteas an Chathaoirligh agus an Phríomhfheidhmeannaigh, 2023	1
Straitéis agus Spriocanna Straitéiseacha BIÉ á gCur i nGníomh	5
Inbhuanaitheacht ag BIÉ	11
Ár bPobal	21
Bainistíocht agus Oibríochtaí an Ghréasáin Bóithre Náisiúnta	23
Oibríochtaí Tráchtála	27
Clár Caipitil	31
Seirbhísí Gairmiúla	39
Seirbhísí Rialála agus Corparáideacha BIÉ	43
Ráiteas Rialachais BIÉ agus Tuarascáil na gComhaltaí Boird	47

Líne Uaine Luas, Baile Átha Cliath

Ráiteas tosaigh ón gCathaoirleach agus ón bPríomhoifigeach Feidhmiúcháin

Leanann turas claochlaitheach
na soghluaisteachta ar aghaidh

Dícharbónú na Soghluaisteachta

Ba ann d'éachtaí móra in 2023 a ligfidh do Bhonneagar Iompair Éireann ról tábhachtach a bheith acu i ndícharbónú na soghluaisteachta in Éirinn. I mí Iúil, de thoradh an Achta um Thrácht ar Bhóithre agus um Bóithre, 2023, tugadh an fheidhm do Bhonneagar Iompair Éireann maidir le bonneagar athluchtaithe breosla mhalartaigh a sheachadadh le haghaidh na gcineálacha feithiclí a d'fhorordaigh an tAire i mí na Nollag. Mar thoradh air sin, bhí Bonneagar Iompair Éireann ábalta aonad úr a bhunú, an tAonad um Bonneagar Breosla Mhalartaigh. I measc chéadghnóthaí an Aonaid, déanfaidh siad scéimeanna deontais a bhainistiú le linn 2024. D'earcaigh Bonneagar Iompair Éireann foireann i gcaitheamh na bliana lena bhfostú ar iasacht i rannán ZEVI (Feithiclí Astaíochta Nialasacha Éireann) de chuid na Roinne Iompair. Aistroidh ZEVI chuig Bonneagar Iompair Éireann sa bhliain 2025.

Chuir Bonneagar Iompair Éireann Plean an Ghréasáin Náisiúnta Raonta Rothar i gcrích ar son na Roinne Iompair i mí na Nollag. Chuir an tAire in iúl go mbeidh Bonneagar Iompair Éireann i gceannas ar sheachadadh an Phlean sin, is Plean a bhfuil mar aidhm aige roghanna sábháilte taistil ghníomhaigh a chur ar fáil faoi choinne turais idir bailte.

Cuireadh tionscadail éagsúla Taistil Ghníomhaigh agus Ghlasbhealaigh, arna maoiniú ag Bonneagar Iompair Éireann, i gcrích san Iarmhí, i gCill Dara, i Loch Garman agus i Maigh Eo, lena n-áirítear droichead nua taistil ghníomhaigh thar an tSionnainn i mBaile Átha Luain.

Rinneadh dul chun cinn maith maidir leis an bhforbairt ar chórais iompair BIÉ atá saor ó astaíochtaí. Maidir le MetroLink (MeitreoNasc), chinn an Bord Pleanála i mí Iúil go reáchtálfaí éisteacht ó bhéal i dtaobh an Ordaithe

Iarnróid. Thug an Roinn Iompair ceadú i mí Mheán Fómhair chun tús a chur le hearcú na saíneolaithe atá de dhíth chun dul chun cinn an mhórtionscadail seo a threorú. Críochnaíodh an Réamhchás Gnó i dtaca le síneadh Líne Uaine Luas a fhad le Fionnghlas. Dá bhrí sin, bhí Bonneagar Iompair Éireann in ann ceadú an Rialtais a lorg chun iarratas ar Ordú Iarnróid a chur chuig an mBord Pleanála le linn 2024. Sainaithníodh an rogha bhealaigh le haghaidh Luas (Corcaigh) don chuid is mó den scéim agus rinneadh forbairt ar roghanna lár na cathrach, lena mbreithniú ag Comhairle Cathrach Chorcaí agus ag an Údarás Náisiúnta Iompair.

Forbairt an Ghréasáin Bóithre Náisiúnta

I ndiaidh comhairliúcháin poiblí, cuireadh creat BIÉ le haghaidh infheistíocht sa ghréasán bóithre náisiúnta — NR2040 — i gcló i mí Aibreáin. Cuirfidh sé sin bonn eolais faoin bhforbairt a dhéanfaidh údarais áitiúla ar idirghabhálacha féideartha ar an ngréasán bóithre náisiúnta.

Rinneadh an-dul chun cinn maidir le tógáil na mórtionscadal bóithre de chuid an Phlean Forbartha Náisiúnta. Osclaíodh trí thionscadal don phobal: osclaíodh an N5 (Cathair na Mart-Turlach) i mí an Mheithimh; osclaíodh an N22 (Baile Bhuirne-Maigh Chromtha) i mí na Samhna; agus osclaíodh an N59 (Seachbhóthar Mhaigh Cuilinn) i mí na Nollag.

Thug an rialtas ceadú faoi choinne thógáil thionscadal an N5 (Bealach an Doirín-Scramóg) i mí Mheán Fómhair agus bronnadh an conradh lena aghaidh. Fuarthas ceadú an Aire chun dul ar aghaidh go dtí céim na dtairiscintí maidir le tógáil an N28 (Corcaigh-Rinn an Scidígh) i mí na Samhna. Fuarthas ceadú an Rialtais chun Seachbhóthar Áth Dara, de chuid scéim an N21/N69 (Luimneach-Áth Dara-Faing), a thógáil i mí na Samhna leis.

Sábháilteacht ar Bhóithre

Ba mhór an trua arís go raibh an dúrud imbhuailtí ar an ngréasán bóithre náisiúnta i gcaitheamh na bliana. Rinneadh dul chun cinn maith maidir le mórchlár de scéimeanna feabhsúcháin Sábháilteachta agus athnuachana dromchlaí bóthair a chur i gcrích fearacht Thimpeallán an N24 ag Beary's Cross i mí an Mheithimh agus an N17/R320 (Acomhal an Leasa Dhuibh) i mí Iúil. É sin ráite, tugann líon na n-imbhuailtí le fios go bhfuil géarghá le hidirghabhálacha nua. Tá Bonneagar Iompair Éireann ar an mBord Comhpháirtíochta um Shábháilteacht ar Bhóithre a Bhunathrú chun Feabhais de chuid an Rialtais agus tá siad meáite ar thacaíocht a thabhairt do thionscnaimh a forbraíodh in 2023, amhail athruithe ar na luasteorainneacha agus úsáid as ceamaraí sábháilteachta.

Comhoibriú agus Oiriúnú don Athrú Aeráide

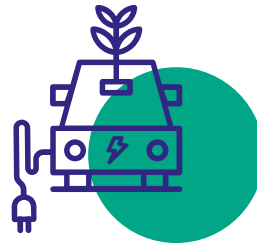
D'oibrigh Bonneagar Iompair Éireann i gcomhar le húdaráis áitiúla, an Roinn Iompair agus an tUdarás Náisiúnta Iompair riamh anall. De dheasca mhéid na ndúshlán a bhaineann le hathrú aeráide, áfach, ní mór do na comhlachtaí Stáit oibriú lena chéile ar dhóigh nach bhfacthas riamh roimhe.

Tá Bonneagar Iompair Éireann ag comhoibriú le Líonraí BSL agus le húdaráis áitiúla chun tionchar shuiteáil na gcábalaí ardvoltais ar bhóithre náisiúnta — chun uasghrádú riachtanach na n-eangaí náisiúnta a chur i gcrích — a laghdú an oiread agus is féidir.

Bhí imeachtaí báistí ní ba mhinice, ní ba dhéine agus ní b'fhaide ina n-ábhar le sciorrthaí claifort ar an N70 agus, le linn mhí Dheireadh Fómhair agus mhí na Samhna, le tuile nach bhfacthas riamh roimhe ar an M1, M9, M11, N20 agus N25. Réitíomar Pleananna Straitéiseacha um Bainistíocht Sócmhainní le haghaidh Bóithre agus Iarnród Éadrom le linn na bliana. Cuirfidh siad sin bonn eolais faoinár gcuid Pleananna um Oiriúnú don Athrú Aeráide atá á bhforbairt. Caithfear comhoibriú le hOifig na nOibreacha Poiblí, leis an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra agus le dreamanna eile má táthar chun na pleananna sin a chur i bhfeidhm.

Oibríochtaí

Chuir oibríochtaí dola an tOrdachán ón Aire i bhfeidhm maidir le táill dola a chur siar ó mhí Eanáir go mí Iúil. Íocadh an costas iarmhartach (€14.6 milliún) as cánachas ginearálta. Rinneadh cibirionsaithe smioscaireachta ar chustaiméirí

eFlow sa chéad sé mhí den bhliain. Sainaithníodh agus scríosadh os cionn seachtó suíomh gréasáin bréige eFlow a bhuíochas le cuidiú ó fhoireann calaoise Bhanc na hÉireann.

B'ionann líon paisinéirí Luas in 2023 agus an líon a bhí i gceist roimh an bpaindéim; rinneadh 48.2 milliún turas i gcaitheamh na bliana. Chuaigh foireann Bhonneagar Iompair Éireann agus oibreoir Luas, Transdev, i ngleic — go héifeachtúil agus go díograiseach — leis an damáiste a rinne círéibeoirí do chóras Luas an 23 Samhain. Thosaigh an tseirbhís arís an lá arna mhárach.

Buíochas

Ba mhaith linn ár mbuíochas a chur in iúl d'fhoireann Bhonneagar Iompair Éireann as a gcuid oibre crua agus díograise. Ní bhainfí na héachtaí uile in 2023 amach gan iad. Ba bhreá linn aitheantas a thabhairt freisin don obair a dhéanann na Comhaltaí Boird eile agus don treoir a thugann siad.

Táimid buíoch den Aire Ryan, den Aire Stáit Chambers agus d'fhoireann na Roinne Iompair as a bplé agus a dtacaíocht i gcaitheamh na bliana.

Táimid muiníneach go mbeidh tuilleadh dul chun cinn le sonrú in 2024 de bharr obair chrua agus dhúthracht ár gcomhghleacaithe i mBonneagar Iompair Éireann. Oibreimid i gcomhar lenár bpáirtithe leasmhara, in éineacht leis an bpobal deartha innealtóireachta agus tógála, agus coinneoidimid orainn ag tógáil agus ag oibriú bonneagar iompair d'Éirinn, is bonneagar atá sábháilte, inbhuanaithe agus nasctha.

Gareth agus Peter

Cathaoirleach
an Bhoird

Príomhoifigeach
Feidhmiúcháin

Ár Struchtúr Eagraíochtúil agus Léargas Ginearálta

Faoi stiúir na Roinne Iompair agus i gcomhar le húdaráis áitiúla agus leis an Údarás Náisiúnta Iompair, glacann Bonneagar Iompair Éireann cur chuige comhtháite i leith fhorbairt agus oibriú an ghréasáin bóithre náisiúnta agus an bhonneagair iarnróid éadroim ar fud na hÉireann amach anseo. Tá sé rannán in BIÉ a thacaíonn lena chéile.

**Bainistíocht
Gréasáin**

**Oibríochtaí
Tráchtála**

**Bainistíocht
Cláir Caipitil**

**Seirbhísí
Corparáideacha**

**Seirbhísí
Gairmiúla**

**Seirbhísí
Gnó**

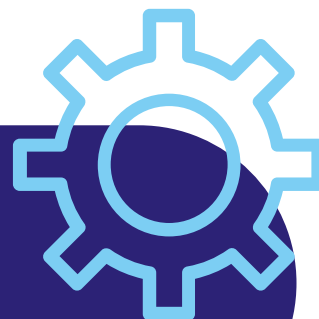

Pléitear ár bhfeidhmíocht in 2023 i gcomhthéacs gach ceann dár rannáin, agus cuirtear míreanna ar leith ar fáil inár dTuarascáil Bhliantúil agus Ráitis Airgeadais atá tiomnaithe do Bhainistíocht Gréasáin, Oibríochtaí Tráchtála, Cláir Chaipitil agus Seirbhísí Gairmiúla, agus cuimsítear Seirbhísí Corparáideacha agus Seirbhísí Gnó tacaíochta Bhonneagar Iompair Éireann in aon mhír amháin thíos.

Oibríonn Oifig an Phríomhfheidhmeannaigh ar fud Bhonneagar Iompair Éireann chun rannáin a nascadh agus a chomhordú agus chun tionscnaimh straitéiseacha trasrannáin a chomhcheangal.

Is é an ceann is suntasaí díobh sin straitéis chomhtháite Bhonneagar Iompair Éireann i leith inbhuanaitheachta agus ghníomhú ar son na haeráide.

Tugann Oifig an Phríomhfheidhmeannaigh tacaíocht agus cabhair dhíreach don Phríomhfheidhmeannach i ngach réimse, lena n-áirítear cumarsáid, bainistíocht páirtithe leasmhara agus caidrimh, comhoibriú, tionchar agus plé.

Ár Straitéis agus Spriocanna Straitéiseacha á gCur i nGníomh

Comhlíonann Bonneagar Iompair Éireann cuspóir mórluachach lena mbaineann tábhacht straitéiseach náisiúnta; téann sé i gcion ar an saoránach agus ar an gcuaiteoir araon gach lá.

Is é an cuspóir atá againn seirbhísí agus bonneagar iompair inbhuanaithe a sholáthar agus, dá bhrí sin, caighdeán saoil níos fearr a chur ar fáil, tacú le fás eacnamaíoch, agus a bheith measúil ar an gcomhshaol.

Táimid meáite, agus ár gcuspóir á chomhlíonadh againn, ar thrí aidhm uileghabhálacha, a léiríonn ár bhfís, a bhaint amach:

A chinntiú go bhfuil bonneagar náisiúnta bóithre agus iarnróid éadroim na hÉireann sábháilte agus seasmhach, d'fhonn inrochtaineacht níos fearr agus soghluaisteacht inbhuanaithe a chur ar fáil do dhaoine agus d'earraí.

A bheith ar thús cadhnaíochta maidir le bonneagar iompair inbhuanaithe a sholáthar agus a oibriú.

A bheith aitheanta mar eagraíocht ag a bhfuil meas ar a pobal, ar chustaiméirí, ar chomhpháirtithe agus ar an timpeallacht.

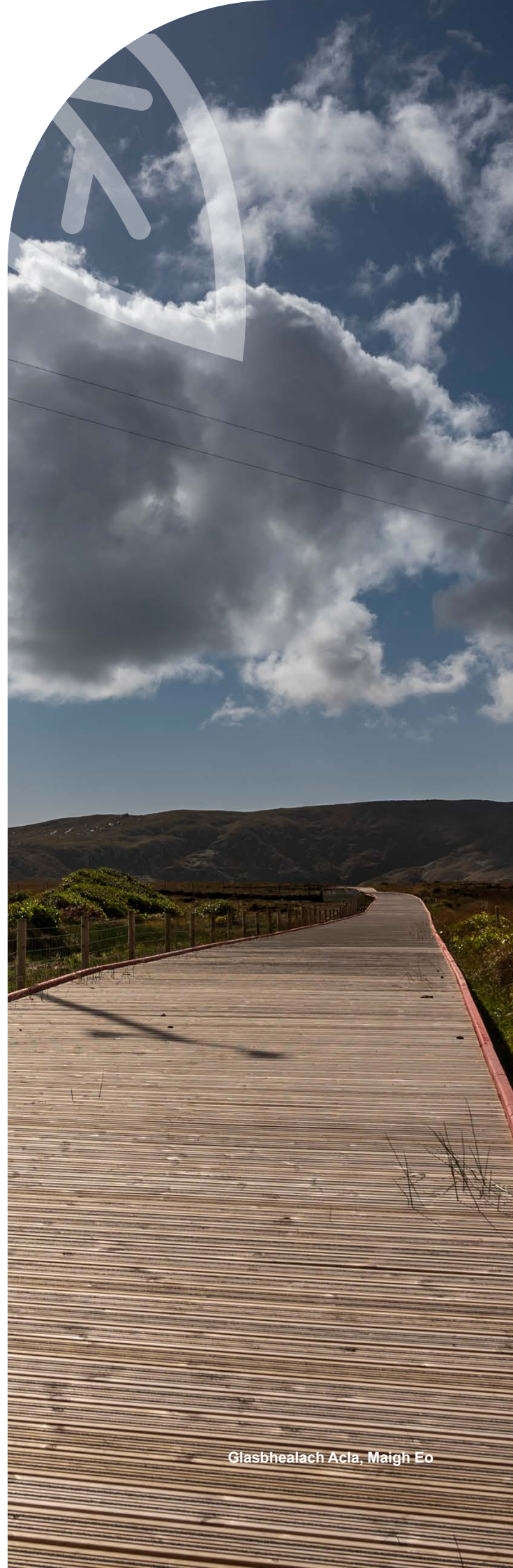
Tacaíonn Ráiteas Straitéise 2021-2025 dár gcuid, ar straitéis athbhreithnithe í, le cur i bhfeidhm na Straitéise Náisiúnta Iompair.

Déanaimid breithniú aireach ar an méid seo a leanas agus ár Ráiteas Straitéise á chur ar fáil againn:

- Beartais, straitéisí, pleananna agus creataí náisiúnta a bhaineann le cúrsaí iompair agus leis an méid a rinne Bonneagar Iompair Éireann ar son na forbartha;
- Forbairtí agus treochtaí ábhartha i dtimpeallachtaí eacnamaíocha, sóisialta, teicniúla agus dlíthiúla.
- Cumas Bhonneagar Iompair Éireann torthaí a bhaint amach i gcomhréir lena sainchúram reachtúil.
- Cumas Bhonneagar Iompair Éireann a chuid a dhéanamh, agus torthaí a bhaint amach i gcomhréir lena shainchúram reachtúil.

Cuireann Bonneagar Iompair Éireann a straitéis i ngníomh de thairbhe seacht sprioc agus cuspóirí sna catagóirí seo a leanas:

- An Bonneagar atá ann faoi Láthair
- Bonneagar Nua
- Seirbhísí
- Sábháilteacht
- Pobal
- Plé agus Comhoibriú
- Sármhaitheas Eagraíochta

Sprioc

An Bonneagar atá ann faoi Láthair

An gréasán bóithre náisiúnta agus an bonneagar iarnróid éadroim a oibriú agus a chothabháil, agus a saolré a mhéadú, d'fhonn sábháilteacht agus éifeachtúlacht ár ngréasán iompair a chinntiú. A chinntiú go ndéantar bainistíocht chuíf ar acmhainní comhshaoil agus aistriú chuig sochaí ísealcharbóin atá seasmhach ó thaobh na haeráide.

Cuspóirí straitéiseacha BIE a bhaineann ár spriocanna amach

- 1. An bonneagar atá ann faoi láthair a chothabháil agus a athrú chun básanna, gortuithe agus rioscaí a bhaineann le cúrsaí iompair a laghdú.
- 2. Saolré ár mbonneagair taistil a mhéadú agus an leas is fearr is féidir a bhaint as, d'fhonn an gá atá le bonneagar nua a thógáil a laghdú an oiread agus is féidir.
- 3. Ár gcórais iompair a chothabháil lena chinntiú go bhfuil siad sábháilte, seasmhach agus ar fáil lena n-úsáid.
- 4. Bearta a thabhairt isteach chun tacú le laghdú an charbóin agus na n-astaíochtaí eile inár gcuid oibríochtaí.
- 5. Tacú leis an úsáid as teicneolaíochtaí atá ag teacht chun cinn, ar nós soghluaisteacht cheangailte, chomhoibritheach agus uathoibrithe.
- 6. Eolas a thabhairt dár gcustaiméirí.

Feidhmíocht sa bhliain 2023

- D'fhoilsíomar ár Straitéis um Oiriúnú don Athrú Aeráide le haghaidh Bóithre Náisiúnta agus Iarnród Éadrom.

Bonneagar Nua

Bonneagar náisiúnta bóithre, iarnróid éadroim, meitreo agus Taistil Ghníomhaigh a sholáthar, ar mhaithe le cur le borradh dlúth, le soghluaisteacht inbhuanaithe, le hinrochtaineacht fheabhsaithe réigiúnach agus an leis an aistriú chuig todhchaí ísealcharbóin.

- 1. Básanna agus gortuithe a bhaineann le cúrsaí iompair a laghdú trínár mbonneagar a nuachóiriú.
- 2. Tacú le téarnamh geilleagrach na hÉireann trí ghluaiseacht éifeachtúil daoine agus táirgí.
- 3. Feabhas a chur ar inrochtaineacht réigiúnach d'fhonn freastal ar riachtanais na n-oibreoirí bus agus a bpaisinéirí, agus bealaí ríthábhachtacha tarrthála a sholáthar do phobail tuaithe.
- 4. Bonneagar a sholáthar a thacaíonn le córais iompair ísealcharbóin agus le laghduithe ar astaíochtaí.
- 5. Mórscéimeanna iompair a phleanáil agus a dhearadh chun taisteal gníomhach agus iompar poiblí a spreagadh.
- 6. Níos mó úsáide as táirgí ísealcharbóin inár dtionscadail tógála a chur chun cinn.
- 7. An bhitheagsúlacht a chur chun feabhais ar thalamh Bhonneagar Iompair Éireann agus dianiarracht a dhéanamh glanghnóthachan a bhaint amach i dtionscadail amach anseo.

- Chuireamar suiteáil trealamh agus oibreacha cumasaithe i gcrích i gcomhair chórais na luasteorann athraithí agus na comharthaíochta rialaithe lána ar an M50.
- Chuireamar trí mhórtionscadal i gcrích, lenar áiríodh an N59 (Seachbhóthar Mhaigh Cuilinn), an N5 (Cathair na Mart-Turlach) agus an N22 (na céimeanna deireanacha de sheachbhóthar Mhaigh Chromtha). Maidir leis an tionscadal deireanach acu sin, tá dhá lána ag dul sa dá threo agus tá bacainn lárstráice chruach eatarthu ar mhaithe le sábháilteacht na n-úsáideoirí bóithre a bhreisiú.
- Sholáthraíomar 53 ciliméadar de ghlasbhealaí in 2023. Tá 30 ciliméadar eile de ghlasbhealaí á dtógáil i ndeich dtionscadal dhifriúla. San iomlán, fuarthas maoiniú i gcomhair 41 tionscadal taistil ghníomhaigh (le haghaidh oibreacha pleanála agus dearaidh) in 2023. Cuiríodh 18.5 km eile de rotharbhealach scartha i gcrích feadh mórtionscadal agus miontionscadal bóithre.
- Cheapamar foireann ildisciplíneach comhpháirtithe cliaint chun maoirseacht a dhéanamh ar sholáthar an mhórtionscadail, MetroLink. Lena chois sin, chuireamar tús le réamhchomhairliúchán margaidh chun pacáistí Conartha Réamhoibreacha a sholáthar.

Sprioc

Pobal

Cumas ár bpobail a chothabháil, a fheabhsú agus a chur chun tairbhe, agus luachanna BIÉ á gcur chun cinn, lena chinntiú go mbaintear amach ár gcuid spriocanna.

Services

Córais iarnróid éadroim, dola agus rialaithe tráchta Bhonneagar Iompair Éireann a oibriú. Mar chuid de sin, táthar ag cur le leictriú agus digitiú an iompair, a rachaidh chun sochair dár gcustaiméirí, agus táthar ag cur le soghluaisteacht inbhuanaithe agus dícharbónú an iompair.

Cuspóirí straitéiseacha BIÉ a bhaineann ár spriocanna amach

1. Eispéireas dearfach a chruthú do na fostaithe, agus éagsúlacht agus ionchuimsitheacht a chur san áireamh.
2. Tacú le forbairt phearsanta agus cumas ár bhfoirne a spreagadh agus a neartú.
3. Pleanáil lucht oibre, atá de réir an dea-chleachtais, a leabú agus sinn ag dul i ngleic le hathruithe.
4. Eolas agus saineolas Bhonneagar Iompair Éireann a chothabháil, a fhorbairt agus a roinnt.

1. An úsáid is fearr a bhaint as córas iarnróid éadroim agus seirbhísí bóithre náisiúnta Bhonneagar Iompair Éireann, lena dtacaíonn an nuálaíocht agus feabhsúcháin leanúnacha ar fheidhmíocht.
2. Beartas náisiúnta a chur i bhfeidhm le haghaidh bainistíocht éilimh, d'fhonn daoine a spreagadh chun leas a bhaint as iompar poiblí. eFlow, Tollán Bhaile Átha Cliath, seirbhísí idir-inoibritheachta agus an Dreasacht Dola d'Fheithiclí Astaíochtaí Ísle a oibriú, agus beartais náisiúnta a sholáthar maidir le soghluaisteacht, maoiniú bonneagair agus an Comhaontú Glas don Eoraip.
3. Tacú le bearta laghdaithe carbóin san earnáil iompair agus forbairt a dhéanamh orthu.
4. Infheistiú i gcórais iompair chliste chomhoibritheacha chun feabhas a chur ar ár seirbhísí.
5. Leanúint le caighdeán dearaidh a bhaint amach le haghaidh bóithre agus droichead.
6. Laghdú 72% ar astaíochtaí a bhaint amach, idir dhíreach agus indíreach, agus astaíochtaí carbóin, a ghintear go hindíreach, a laghdú níos faide síos sa slabhra soláthair. Ní mór a chur san áireamh go gcaithfidh an earnáil iompair astaíochtaí a laghdú faoi 50% faoin mbliain 2030 i gcomhréir le spriocanna aeráide domhanda.

Feidhmíocht sa bhliain 2023

- Thugamar faoi scata tionscnamh ar mhaithe le heispéireas dearfach a chruthú do na fostaithe, éagsúlacht agus ionchuimsitheacht a chur san áireamh, agus cumas ár bpobail a chothabháil, a fheabhsú agus a chur chun tairbhe. I measc an mhéid sin bhí clár tionscnamh Folláine agus Seachtain Folláine 2023, Oiliúint i dtaobh Claontacht Neamh-chomhfhiósach don fhoireann go léir, agus imeachtaí do Lá Idirnáisiúnta Sláinte na mBan agus na bhFear. Chomh maith leis sin, rinneamar Suirbhé ar Aigne na Foirne i dtaobh Plé leis an bhFoireann agus sheolamar an clár, Taithí na mBan atá i gCeannas a Chur chun Feabhais.
- Chuireamar sé chúrsa oiliúna ar chaighdeán theicniúla ar fáil dár n-innealtóirí bóthair trí shraith seimineár gréasáin mion. Díríonn na himeachtaí sin ar fhoireann údarás áitiúil atá ag gabháil do thionscadail bóithre náisiúnta agus ar úsáideoirí eile ár gcaighdeán.

- Bhaineamar comhlíonadh dola 97.17% amach don M50 (2022: 97.02%).
- D'fhoilsíomar seacht gcaighdeán agus trí cháipéis déag theicniúla ar www.tiipublications.ie.
- Rinneamar bainistíocht ar chlár úsáide agus aistrithe an chonartha Seirbhísí Bainistíochta Idir-inoibritheachta den 3ú glúin chun tacú le socruithe dola leictreonacha náisiúnta i gcomhréir le rialacháin an Aontais Eorpaigh.
- Leanamar orainn ag tacú le bearta laghdaithe carbóin san earnáil iompair agus rinneamar forbairt orthu leis.

Sprioc

Plé agus Comhoibriú

Dul i mbun plé agus comhoibriú, i gcomhpháirtíocht éifeachtach le páirtithe seachtracha, idir náisiúnta agus idirnáisiúnta, chun tacú lenár straitéis a bhaint amach.

Sábháilteacht

Riosca agus líon na n-imbhuailtí, na ngortuithe agus na mbásanna ar ár mbonneagar iarnróid éadroim agus bóithre a laghdú.

Cuspóirí straitéiseacha BÍE a bhaineann ár spriocanna amach

1. Caidreamh a chothú agus a choinneáil le páirtithe leasmhara agus soláthraithe seachtracha.
2. Ár gconarthaí a sholáthar agus a bhainistiú go freagrach.
3. Páirt a ghlacadh i dtaighde agus i gcomhoibriú chun tacú le nuálaíocht agus dea-chleachtas.
4. Cumarsáid a dhéanamh leis na pobail a bhfuil tionchar ag tionscadail Bhonneagar Iompair Éireann orthu.
5. Plé le soláthraithe lena chinntiú go gcuirtear ár bprionsabail inbhuanaitheachta i bhfeidhm.
6. Feasacht ar obair, saineolas agus tionchar Bhonneagar Iompair Éireann a mhéadú

1. Aghaidh a thabhairt ar ghníomhartha Bhonneagar Iompair Éireann sa Straitéis um Shábháilteacht ar Bhóithre de chuid an Rialtais.
2. Díriú ar infheistíocht bunaithe ar anailís ar shonraí faoi imbhuaillí agus cur chuige réamhghníomhach bunaithe ar riosca.
3. Feabhas leanúnach a chur ar shábháilteacht na n-oibrithe a thugann faoi thógáil agus oibrióchtaí Bhonneagar Iompair Éireann.
4. Teicneolaíochtaí, caighdeáin dearaidh agus nósanna imeachta nua a chur chun cinn d'fhonn sábháilteacht ar ghréasán Bhonneagar Iompair Éireann a fheabhsú.
5. Cultúr sábháilteachta Bhonneagar Iompair Éireann a neartú trí cheannaireacht, plé agus cumarsáid.
6. Córais iarnróid éadroim agus meitreo a chur ar fáil atá sábháilte don uile dhuine.

Feidhmíocht sa bhliain 2023

- D'fhreastail níos mó ná 300 oifigeach Údaráis Áitiúil ar ár gcomhdháil bhliantúil um Bóithre Náisiúnta agus Glasbhealaí a tionóladh i gCorcaigh i mí Mheán Fómhair 2023.
- Rinneamar dul chun cinn maidir le heagrú na comhdhála, Ardán Taighde Iompair (TRA), an chomhdháil iompair is mó san Eoraip, a bheidh ar siúl i mBaile Átha Cliath in 2024 thar ceann na Roinne Iompair.

- Chaitheamar €34.2 milliún ar 62 scéim feabhsúcháin um shábháilteacht ar bhóithre ar an ngréasán bóithre náisiúnta atá ann faoi láthair in 2023; cruthaíodh 'taobhanna bóthair níos sábháilte' chun timpistí a mhaolú mar aon le bóithre a bhfuil de chuspóir acu sábháilteacht agus iompar na dtiománaithe a fheabhsú. Tá timpeallacht níos sábháilte á cruthú d'úsáideoirí soghonta bóithre dá thoradh sin.
- Sa bhliain 2023, ba é 184 an líon iomlán básanna ar gach bóthar in Éirinn, méadú 29 bás i gcomparáid le 2022. As na básanna sin, tharla 60 ceann díobh ar bhóithre náisiúnta — laghdú beirte ar bhóithre náisiúnta i gcomórtas le 2022.
- Fuair triúr déag coisithe bás ar Bhóithre Náisiúnta in 2023.
- Fuair duine amháin bás ar rothar ar Bhóithre Náisiúnta in 2023.
- Tá Bonneagar Iompair Éireann freagrach as 12 ghníomh i gCéim 1 den Straitéis um Shábháilteacht ar Bhóithre de chuid an Rialtais (2021-2030) agus bainfidh siad na gníomhartha go léir amach taobh istigh den achar ama a tugadh; cuireadh cúig ghníomh i gcrích sa bhliain 2023.
- Thugamar faoi 685 príomhchigireacht droichid.
- Athlíneáladh 560 km den ghréasán bóithre náisiúnta.

Sprioc

Sármhaitheas Eagraíochta

Dea-chleachtas sa rialachas agus sa bhealach a dtugaimid faoinár ngnó i mBonneagar Iompair Éireann a chur i bhfeidhm, ardchaighdeán gairmiúlachta, comhlíonta agus dearbhairthe a bhaint amach, agus luach ar airgead a chinntiú i ngach a ndéanaimid.

Cuspóirí straitéiseacha BIÉ a bhaineann ár spriocanna amach

1. Cultúr dea-rialachais a chur chun cinn i mBonneagar Iompair Éireann i gcomhréir le treoirlínte comhlachta phoiblí.
2. Córas agus struchtúir dhaingne rialaithe a chur chun feidhme a chinntíonn comhlíonadh agus cuntasacht.
3. An nuálaíocht a chur chun cinn trí mhodhanna agus teicneolaíochtaí úra.
4. Tuairisciú a dhéanamh ar chur i bhfeidhm ár bPrionsabal Inbhuanaitheachta.
5. Tuairisciú a dhéanamh ar chur i bhfeidhm Dhualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine.
6. Ár n-ábaltachtaí a neartú ar mhaithe le heolaíocht sonraí agus anailísíocht a úsáid chun gréasáin iompair BIÉ a bharrfheabhsú, agus an t-eolas a roinnt lenár bpáirtithe leasmhara.
7. Seirbhísí atá éifeachtúil, atá furasta le húsáid agus atá freagrúil a chur ar fáil do chustaiméirí Bhonneagar Iompair Éireann.

Feidhmíocht sa bhliain 2023

- Rinneamar an Straitéis um Gheilleagar Ciorclach de chuid Bhonneagar Iompair Éireann a fhorbairt agus a fhoilsiú sa dara ráithe de 2023 ar mhaithe le baint amach cuid mhór de na gnéithe dár Ráitis Straitéise (2021-2025) agus de thionscadail faoin bPlean Forbartha Náisiúnta, 2021-2030.
- Rinneamar an Treochlár um Ghníomhú ar son na hAeráide de chuid Bhonneagar Iompair Éireann a fhorbairt agus a fhoilsiú sa tríú ráithe de 2023, ina leagtar amach ár bpleananna chun astaíochtaí a laghdú agus spriocanna dícharbónaithe agus éifeachtúlachta fuinnimh go dtí 2030 a bhaint amach.
- D'eisíomar ár ndara tuarascáil ar an mBearna Phá idir na hInscní i mí na Nollag 2023.

An N5 (Bóthar Dhroim Aidhnín), Maigh Eo

Inbhuanaitheacht ag BIÉ

Is é ár bhfís ceannas a ghlacadh ar sholáthar agus oibriú iompair inbhuanaithe, a chumasóidh ár ngréasáin chun borradh ionchuimsitheach a chur chun cinn, deiseanna poist a chruthú, feabhas a chur ar fholláine gach duine lena n-áirítear grúpaí leochaileacha, ár seasmhacht a neartú chun dul i ngleic le hathrú aeráide, leanúint de bheith tiomanta don chomhshaol agus leanúint ar aghaidh ag tabhairt tús áite don tsábháilteacht.

Is é an cuspóir is mó atá ag Bonneagar Iompair Éireann seirbhísí agus bonneagar iompair inbhuanaithe ar ardchaighdeán a sholáthar d'fhonn tacú le fás eacnamaíoch agus cur le caighdeán saoil. Cuirtear le folláine ár sochaí, bíonn ár ngeilleagar níos éifeachtúla agus cosnaítear ár gcomhshaol do na glúnta atá le teacht de bhrí inbhuanaitheacht níos fearr i ndearadh agus in oibriú ár gcórais iompair.

Tá BIÉ tiomanta do dhea-rialachas agus do chleachtas eiticiúil agus aithnímid a ríthábhachtaí atá inbhuanaitheacht mar thosaíocht chorpáraideach.

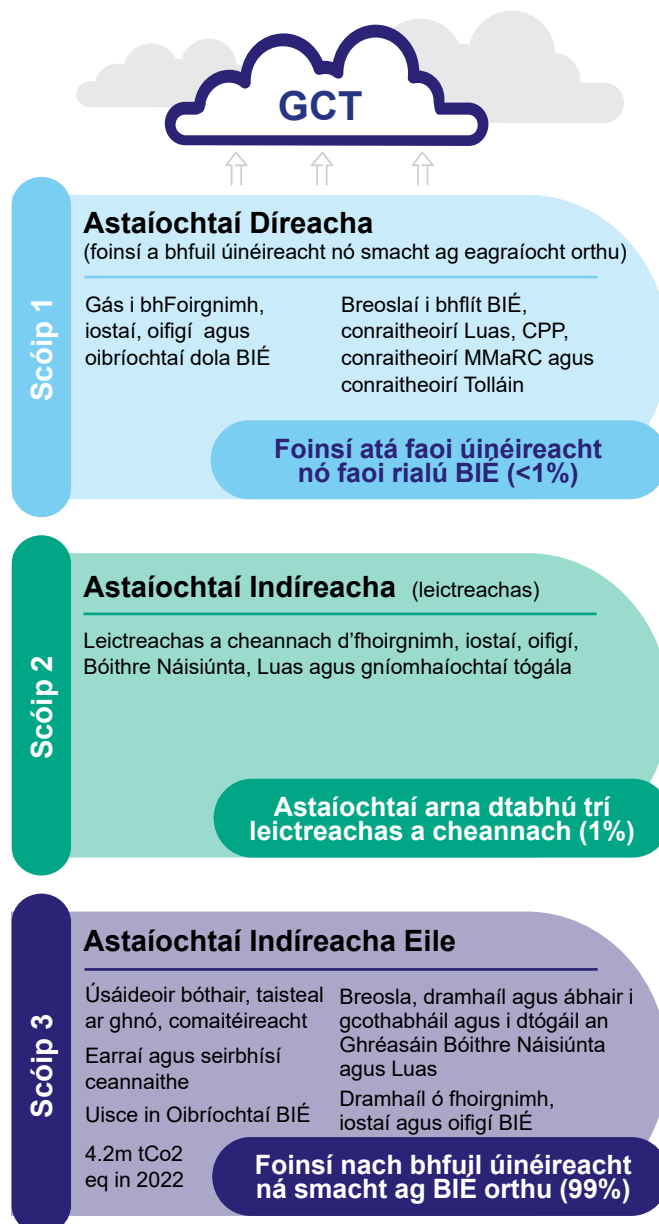
Próifíl Astaíochtaí Carbóin na hÉireann

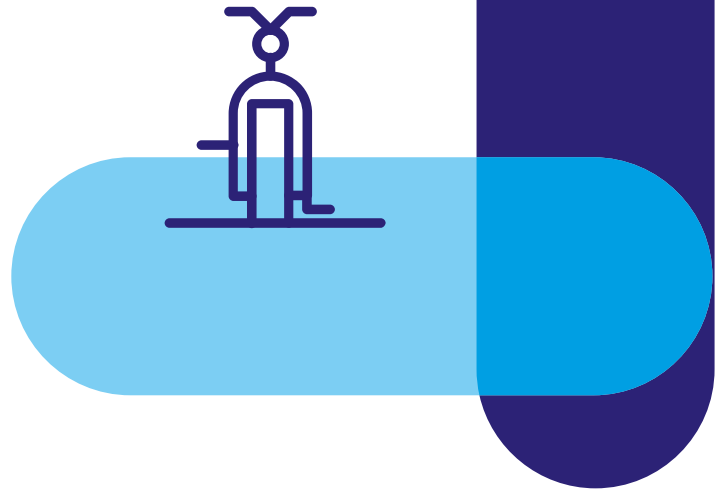
Tá an Gníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (EPA), i gcomhar le hÚdarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann (SEAI), freagrach as tuairisciú a dhéanamh ar astaíochtaí gás ceaptha teasa (GCT) na hÉireann. Tá na sonraí is déanaí faoi astaíochtaí gás ceaptha teasa i gcás na hÉireann bunaithe ar fhigiúirí sealadacha arna n-áireamh i gcothromaíocht fuinnimh SEAI a soláthraíodh i mí an Mheithimh 2023.

An Prótacal maidir le Gáis Ceaptha Teasa

Féadtar astaíochtaí gás ceaptha teasa a rangú ar dhóigheanna éagsúla ar mhaithe le hastaíochtaí, agus an tuairisciú a dhéantar orthu, a thuiscint. Baineann Bonneagar Iompair Éireann úsáid as an bPrótacal maidir le Gáis Ceaptha Teasa chun a chuid astaíochtaí a thomhas agus a thuairisciú. Is caighdeán é an Prótacal maidir le Gáis Ceaptha Teasa (GCT) a aithnítear go hidirnáisiúnta chun astaíochtaí a thomhas agus a bhainistiú.

Laistigh den chreat sin, déantar astaíochtaí a rangú ina dtrí shainmhíniú scóipe:

Sainordú BIÉ um Ghníomhú ar son na hAeráide, 2023

Díríonn Sainordú na hEarnála Poiblí um Ghníomhú ar son na hAeráide, a leagtar amach in Plean Gníomhaithe ar son na hAeráide, 2023 (CAP 23), ar na príomhchuspóirí um ghníomhú ar son na haeráide agus ar na spriocanna dícharbónaithe maidir le hastaíochtaí Scóip 1 agus Scóip 2. Caithfidh comhlachtaí poiblí, Bonneagar lompair Éireann ina measc, iad sin a ghlacadh chucu féin agus dea-shampla a thabhairt maidir leis na hathruithe eagraíochtúla a theastaíonn i gcomhair an dícharbónaithe.

Tá na gníomhartha atá leagtha amach sa sainordú á gcur i bhfeidhm go gníomhach ag BIÉ agus tá an dul chun cinn reatha leagtha amach i dTreochlár BIÉ um Ghníomhú ar son na hAeráide.

Treochlár BIÉ um Ghníomhú ar son na hAeráide, 2023

Leagtar amach i dTreochlár BIÉ um Ghníomhú ar son na hAeráide, 2023 (Treochlár) na pleananna atá ag Bonneagar lompair Éireann chun astaíochtaí a laghdú agus spriocanna dícharbónaithe agus éifeachtúlachta fuinnimh a bhaint amach. Ní foláir don earnáil phoiblí astaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú faoi 51% agus éifeachtúlacht fuinnimh a fheabhsú faoi 50% faoin mbliain 2030. Tá Údarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann (SEAI) tar éis sprioc aonair a leagan síos do gach eagraíocht san earnáil phoiblí, ar sprioc í a bhaineann le laghdú astaíochtaí gás ceaptha teasa ó fhuinneamh. B'ionann astaíochtaí gás ceaptha teasa BIÉ ó fhuinneamh agus 24,284 tCo₂ in 2022, laghdú 15% ar an bonnlíne. Is é an sprioc i dtaca le hastaíochtaí atá ag Bonneagar

lompair Éireann astaíochtaí gás ceaptha teasa ó fhuinneamh a laghdú faoi 72% faoin mbliain 2030 le hais bhonnlíne 2016-2018 (meán). Leagtar 27 tionscadal amach i dTreochlár 2023, is tionscadail atá le cur i gcrích idir 2023 agus 2030. Tá dóigh againn go mbainfimid an dá sprioc úd amach má dhéanfar an eangach leictreachais a dhícharbónú mar a bhí beartaithe agus más féidir an uile thionscadal a mhaoiniú agus a fhorfheidhmiú. Is ionann astaíochtaí BIÉ a áirítear leis na spriocanna sin i láthair na huaire agus 1% d'astaíochtaí iomlána BIÉ. Cuireadh an Treorchlár i gcló i mí Mheán Fómhair 2023 agus tá sé le fáil ag [Treochlár BIÉ um Ghníomhú ar son na hAeráide, 2023](#).

Oiriúnú don Athrú Aeráide de chuid BIÉ

Cuireadh Straitéis BIÉ um Oiriúnú don Athrú Aeráide ar fáil maidir le gach ceann de na sé phríomhghrúpa sócmhainní de chuid Bhonneagar lompair Éireann (bóithre náisiúnta, iarnród éadrom, rotharbhealaí agus glasbhealaí, talamh, foirgnimh agus an pobal).

Cuireadh i gcló í i dteannta tuarascáil achomair i mí na Nollag 2023. Le fáil inti tá modheolaíocht a forbraíodh chun tabhairt faoi Mheasúnuithe Riosca mionsonraithe maidir le hAthrú Aeráide (CCRAnna) — an chéad chéim eile de chur chuige Bhonneagar lompair Éireann. Tá modheolaíocht idir lámha againn freisin chun tuiscint a fháil ar thionchar airgeadais an athraithe aeráide agus bearta oiriúnaithe a bheartaítear.

Clár um Bonneagar Breoslaí Malartacha

Chuir Feithiclí Astaíochta Nialasacha Éireann (ZEVI) An Dréacht-Phlean Náisiúnta um Luchtú Feithiclí Leictreacha ar an tSlí, 2023-2030, i gcló sa bhliain 2023. Tá sé i gceist leis an bPlean treochlár a chur ar fáil maidir le bonneagar luchtaithe na bhfeithiclí leictreacha a úsáid feadh ár ngréasáin bóithre náisiúnta, d'fhonn spriocanna náisiúnta agus Eorpacha i gcomhair iompar níos glaine a bhaint amach.

Le síniú an Achta um Thrácht ar Bhóithre agus um Bóithre 2023, tugadh cumhachtaí nua do Bhonneagar Iompair Éireann chun “scéimeanna a ullmhú, nó socrú a dhéanamh chun iad a ullmhú, chun gréasán sábháilte éifeachtúil de bhonneagar athluchtaithe agus de bhonneagar athbhreoslaithe a sholáthar do cibé feithiclí astaíochtaí nialasacha go hastaíochtaí ísle a fhorordóidh an tAire agus gréasán den sórt sin a sholáthar agus a chothabháil, nó a áirithiú go soláthrófar agus go gcothabhálfar gréasán den sórt sin.”

Dá bharr sin, tá sé ar intinn ag Bonneagar Iompair Éireann a gcéad Scéim Deontais um Bonneagar Luchtaithe na bhFeithiclí Leictreacha a sheoladh go luath in 2024 dar teideal, ‘Scéim Deontais ZEVI um Bonneagar Luchtaithe na bhFeithiclí Leictreacha (Feithiclí Saothair Éadroim) ar an tSlí’. Mhaoinigh an Roinn Iompair an scéim tosaigh sin trí aonad Feithiclí Astaíochta Nialasacha Éireann.

Buaicphointí Inbhuanaitheachta 2023 agus Spriocanna Amach Anseo

Tá Plean Forfheidhmithe Inbhuanaitheachta (PFI) Bhonneagar Iompair Éireann ina cháipéis tacaíochta a ghabhann le Ráiteas Straitéise BIÉ, arb é an bhunchloch le haghaidh dhaingniú na hinbhuanaitheachta ar fud Bhonneagar Iompair Éireann é. San áireamh sa cháipéis tá fíis shoiléir maille le treochlár i dtreo fhorfheidhmiú na hinbhuanaitheachta ar fud ár n-eagraíochta agus ár gcuid gníomhaíochtaí. Tá sé threoirphrionsabal i gcroílár na cáipéise a chabhraíonn le hinbhuanaitheacht a chur i bhfeidhm inár n-eagraíocht.

Rinneadh athruithe móra ar bheartais Eorpacha agus ar bheartais náisiúnta mar fhreagra ar na géarchéimeanna aeráide agus bithéagsúlachta. Ar an ábhar sin, athbhreithníodh agus nuashonraíodh an Plean Forfheidhmithe Inbhuanaitheachta le linn 2023. Tugtar aghaidh sa leagan is déanaí den Phlean Forfheidhmithe Inbhuanaitheachta, atá le cur i gcló go luath sa bhliain 2024, ar na hathruithe ar na beartais. Chomh maith leis sin, déantar forbairt ann ar an bplean a bhí ann roimhe seo agus díritear ar thionchar na ngníomhartha inbhuanaitheachta.

Sna míreanna a leanas tugtar breacchuntas ar na príomh-éachtaí agus ar na spriocanna don todhchaí faoi gach ceann de na sé threoirphrionsabal.

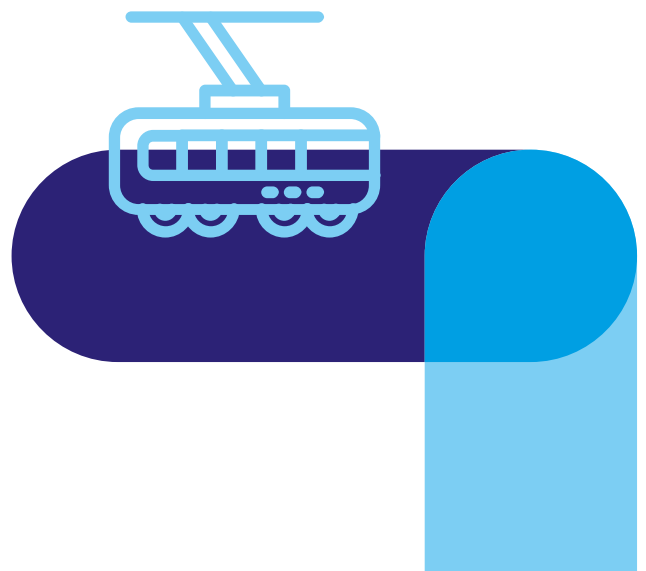
Prionsabal PFI 1 — Soghluaisteacht éifeachtach éifeachtúil chothrom a chur ar fáil

Borradh dlúth uirbeach agus inrochtaineacht réigiúnach a chumasú trí ghréasáin agus seirbhísí a thacaíonn le haistir níos éifeachtúla, nascacht níos éifeachtaí, agus inrochtaineacht mhéadaithe.

Buaicphointí 2023

- **MetroLink** - I gcomhréir le gníomh 247 de CAP21, rinneadh dul chun cinn maidir le MetroLink in 2023. Cuireadh Plean Inbhuanaitheachta Tionscadail MetroLink i gcló in 2023.
- **Gréasán Náisiúnta Raonta Rothar** - Rinneadh Plean an Ghréasáin Náisiúnta Raonta Rothar a bheachtú agus a nuashonrú píosa eile in 2023 tar éis é a chur chuig an Roinn Iompair. Meastar go seolfar é go luath in 2024.
- **Glasbhealaí** - cuireadh maoiniú ar fáil i gcomhair 70 Tionscadal Glasbhealaigh in 2023. Cuireadh 53 km i gcrích agus osclaíodh don phobal iad. Tá 30 km eile á dtógáil i ndeich dtionscadal dhifriúla.
- **Conairí Iompair Phoiblí** - Rinneadh dul chun cinn in 2023 maidir le dhá threoirscéim le haghaidh línte bus tosaíochta ar bhealaí náisiúnta gathacha go dtí an M50 (an N4 agus an N11).
- **Muirearú Úsáideoirí Bóithre** - Déanfar an 'Tuarascáil Ailínithe agus Conairí' faoi thionscadal BRUCE (Measúnú ar Mhuirearú Níos Fearr i leith Úsáideoirí Bóithre), ina leagfar amach an chonair a d'fhéadfadh a bheith ann amach anseo i dtreo muirearú úsáideoirí bóithre, lena n-áirítear ailíniú le forbairt leanúnach na Roinne Iompair agus an Údarás Náisiúnta Iompair ar Straitéisí Bainistíochta Éilimh, a eisiúint chuig an Roinn go luath in 2024.
- **Córais Iompair Chliste (ITS)** - Leanadh ar aghaidh leis an obair ar shuiteálacha ITS ar Scéim Acomhail Dhún Cítil agus a bealaí isteach in 2023.
- **Straitéis Bóithre Náisiúnta** - Rinneamar ár straitéis, Bóithre Náisiúnta 2040, a thagann le Tionscadal Éireann 2040, a chríochnú agus a fhoilsiú.
- **Comhdhlúthú Lastais** - Chuireamar léargas ar fáil do Straitéis Tarlaithe Bóthair an Rialtais, staidéar ar Chomhdhlúthú Lastais in 2023, a cuireadh chuig an Roinn Iompair. Mar thoradh air sin, shainathníomar ceithre shaghas ionaid chomhdhlúthaithe le haghaidh treoirthionscadal. Seo a leanas iad: Ionaid Dáilte arna n-oibriú ag feithiclí atá saor ó astaíochtaí, Ionaid Chomhdhlúthaithe le haghaidh earnáil na tógála, úsáid as micreamhoil i dtimpeallachtaí uirbeacha, agus úsáid as pointí díchúplála, áit a ndéantar ualach lasta a aistriú chuig feithicil atá saor ó astaíochtaí sula dtéann sé isteach i limistéar uirbeach.
- **Luas (Fionnghlas)** - Rinneadh Measúnú Iompair, Meastóireacht ar Thionscadal agus Réamhchás Gnó a chur i gcrích agus a chur faoi bhráid na Roinne Iompair i mí Lúnasa 2023.
- **Iarnród Éadrom** - Chuir Bonneagar Iompair Éireann an Tuarascáil Measúnaithe Straitéisigh maidir le hIarnród Éadrom Idirthuais Chorcaí chuig an Údarás Náisiúnta Iompair agus fuarthas ceadú in 2023. Rinneadh an-dul chun cinn maidir leis an mBealach Is Dealraithí a Roghnófar a shainathint; meastar go réachtálfar comhairliúchán poiblí in 2024.

Prionsabal PFI 2 — Gréasáin agus seirbhísí atá sábháilte agus seasmhach a chumasú

Taisteal sábháilte, slán, inrochtana agus ionchuimsitheach a chumasú trí ghréasáin, córais agus seirbhísí iompair a sholáthar a bheidh in ann ag athruithe amach anseo.

Buaicphointí 2023

- **Páirceáil agus Comhroinn** - Cuireadh an chéad Straitéis Páirceála agus Comhroinnt de chuid Bhonneagar Iompair Éireann i gcrích.
- **Sábháilteacht ar Bhóithre** - Leanamar ar aghaidh le cur chun cinn na n-ocht bpríomhghníomh atá fágtha i gCéim a hAon de Straitéis Rialtas na hÉireann um Shábháilteacht ar Bhóithre (2021-2030).
- **Oibríochtaí agus Cothabháil** - Leanamar ar aghaidh le cur chun cinn sholáthar an chonartha den dara glúin le haghaidh an Lárionaid Rialaithe um Oibriú agus Cothabháil Tollán agus Trácht (OMTTCC) in 2023, a bhaineann le Tollán Bhaile Átha Cliath agus Tollán Sheáin Uí Loingsigh agus an Lárionad Rialaithe um Oibríochtaí Mótarbhealaí (MOCC).
- **Oiriúnú don Athrú Aeráide** - Tar éis Straitéis BIÉ um Oiriúnú don Athrú Aeráide ar Iarnród Éadrom agus Gréasán Bóithre Náisiúnta na hÉireann a chur i gcló, cuireadh measúnuithe scagtha um thionchar aeráide ar fáil maidir le gach ceann de na sé phríomhghrúpa sócmhainní de chuid Bhonneagar Iompair Éireann (bóithre náisiúnta, iarnród éadrom, rotharbhealaí agus glasbhealaí, talamh, foirgnimh agus an pobal). Foilsíodh i dteannta tuarascáil achomair iad i mí na Nollag 2023.
- **An Scéim um Dhíolúine ó Dholá de bharr Míchumais** - Choinníomar orainn ag tacú leis an inrochtaineacht agus leis an ionchuimsitheacht san iompar ach an Scéim um Dhíolúine ó Dholá de bharr Míchumais (DTES) a riar. Phléamar go gníomhach le páirtithe leasmhara dála Chumann Cathaoireacha Rothaí na hÉireann agus Chumann na dTiománaithe faoi Míchumas i gcaitheamh na bliana 2023. Maidir le suirbhé ar chustaiméirí DTES a rinneadh i mí Lúnasa 2023, chuir bunús na bhfreagróirí in iúl go raibh siad 'sásta' nó 'an-sásta' leis an tseirbhís. Rinneadh 1,620 diosca a athnuachan in 2023 as 12,289 diosca beo a bhí i gcúrsaíocht ag deireadh na bliana 2023.
- **Scéimeanna Feabhsúcháin um Shábháilteacht ar Bhóithre** - Cuireadh seacht miontionscadal sábháilteachta i gcrích sa bhliain 2023 agus cuireadh os cionn 100 scéim feabhsúcháin sábháilteachta ar fáil.
- **Sábháilteacht ar na Bóithre** - I gcomhréir leis an Straitéis náisiúnta um Shábháilteacht ar Bhóithre, cuireadh 56 km le fad na ndébhealaí ar an nGréasán Príomhbhóithre Náisiúnta (ó 1,310 km in 2020 go 1,366 km in 2023). Cuireadh an gníomh sin i gcrích bliain roimh an sprioc.
- **Bonneagar Luchtaithe na bhFeithiclí Leictreacha** - Leanamar ar aghaidh leis an gcomhoibriú le Feithiclí Astaíochta Nialasacha Éireann ar mhaithe le freastal ar riachtanais na n-úsáideoirí agus ceanglais TEN-T maidir leis an rialachán um bonneagar breoslaí malartacha a sheachadadh. Ina theannta sin, rinneamar forbairt ar scéim deontais um bonneagar feithiclí leictreacha agus seolfar an scéim sin in 2024.
- **Seasmhacht Luas** - Chuathas i gceann oibreacha fisiciúla in 2023 chun seasmhacht Chórais Rialaithe agus Chumarsáide Luas a chur chun feabhais.
- **Bainistíocht Sócmhainní** - Leanamar leis an bhforbairt ar chóras comhtháite bainistíochta sócmhainní le haghaidh an ghréasáin bóithre náisiúnta. Cuireadh Beartas, Straitéis agus Creat Bainistíochta Sócmhainní Bhonneagar Iompair Éireann i gcló sa tríú ráithe de 2023.
- **Cothabháil Gheimhridh** - Leanamar le nuachóiriú an trealaimh geimhridh tríd an gclár athsholáthair flít (cóireálacha salainn réamhfhluchtacha ar an nGréasán Bóithre Náisiúnta arna chothabháil ag údaráis áitiúla); ceannaíodh 11 leatóir salainn réamhfhluchtacha, atá feistithe go buan, thar ceithre údarás áitiúla in 2023.

Prionsabal PFI 3 — Comhoibriú a dhéanamh chun cur chuige iomlánaíoch a bhaint amach

Sócmhainní agus seirbhísí a fhorbairt atá cliste agus inbhuanaithe trí phleanáil, dearadh, tógáil, oibriú agus cothabháil an ghréasáin iompair a nuáil agus a fheabhsú, agus comhoibriú agus smaointeoireacht córas a mhéadú le comhghnóthachain a lorg agus le seachtrachtaí diúltacha a mhaolú.

Buaicphointí 2023

- **Seachtain na Nuálaíochta** - Eagraíodh agus seachadadh Seachtain na Nuálaíochta de chuid Bhonneagar Iompair Éireann i mí Dheireadh Fómhair 2023. San áireamh sa tseachtain bhí cuir i láthair faoi Chomhionannas Inscne san iompar, riachtanais na nÚsáideoirí Taistil Gníomhaigh, Bonneagar Luchtaithe na bhFeithiclí Leictreacha, Cuntasaíocht Charbóin agus nuashonrú faoi threoirthionscadal nuálaíochta BIÉ, 'Gach Duine ar Bord' - Podchraoladh Inrochtaineachta Bhonneagar Iompair Éireann.
- **Bithéagsúlacht** - Chuireamar Plean Tírdhreacha agus Plean Bithéagsúlachta nua de chuid Bhonneagar Iompair Éireann i gcló i mí Dheireadh Fómhair 2023.
- **Inbhuanaitheacht i dTionscadail** - Chuireamar i gcló Treoir maidir le Forfheidhmiú na hInbhuanaitheachta do Thionscadail BIÉ.
- **Cur Chuige na gCóras Sábháilte** - Daingníodh cur chuige na gcóras sábháilte i gcaighdeán agus i dtreoircháipéisí ábhartha Bhonneagar Iompair Éireann in 2023.
- **An Chomhdháil, Ardán Taighde Iompair (TRA) 2024** - Siocair go bhfuil comhdháil TRA in Éirinn in 2024, tosaíodh ag tabhairt tacaíocht don Roinn chun an chomhdháil a réiteach.
- **Treoirscéimeanna Meáigh-faoi-Shiúl (WIM)** - Chuireamar pleanáil chun cinn in 2023 maidir le treoirscéimeanna WIM, mar aon le bronnadh an chonartha faoina gcoinne.

Prionsabal PFI 4 — Feabhsúcháin ó cheann go ceann a sholáthar

Luach feabhsaithe a sholáthar thar an tsaolré iomlán trí thionchar a imirt, agus dul i gcion, ar pháirtithe leasmhara, ar chomhpháirtithe, agus ar sholáthraithe.

Buaicphointí 2023

- **Geilleagar Ciorclach** - Cuireadh ár mBeartas um Gheilleagar Ciorclach agus ár Straitéis um Gheilleagar Ciorclach i gcló sa dara ráithe de 2023. Cuireadh le chéile iad chun tacú le ról ríthábhachtach Bhonneagar Iompair Éireann — a gcuid tionscadal a dhéanamh ar bhealach inbhuanaithe faoin bPlean Forbartha Náisiúnta, 2021-2030. Beidh ról tábhachtach ag breithniúcháin Geilleagair Chiorclaigh freisin i dtaca le spriocanna náisiúnta um laghdú carbóin a bhaint amach.
- **Soláthar** - Leanamar de chur chun cinn na hinbhuanaitheachta trí chritéir dhámhachtana theicniúla agus thráchtála; aithníodh próiseas tairisceana ina n-áirítear na costais thar an tsaolré iomlán seachas an costas caipitil is ísle.

Prionsabal PFI 5 — Aistriú chuig neodracht astaíochtaí

An tionchar carbóin atá ag tógáil, oibriú agus úsáid an ghréasáin iompair a laghdú trí úsáid fhreagrach a bhaint as acmhainní, athúsáid agus athrú cuspóra, chomh maith leis an aistriú chuig neodracht astaíochtaí a chur chun cinn agus a chur ar chumas na gcustaiméirí rogha níos inbhuanaithe a dhéanamh.

Buaicphointí 2023

- **Treochlár um Ghníomhú ar son na hAeráide** - Rinne Bonneagar Iompair Éireann Treochlár um Ghníomhú ar son na hAeráide a fhorbairt agus a fhoilsiú sa tríú ráithe de 2023, ina leagtar amach ár bpleananna chun astaíochtaí a laghdú agus spriocanna dícharbónaithe agus éifeachtúlachta fuinnimh go dtí 2030 a bhaint amach.
- **An Scéim Dreasachta Dola d'Fheithiclí Astaíochtaí Ísle (LEVTI)** - Choinníomar orainn ag tacú leis an mbliain dheireanach de scéim LEVTI agus de riar na scéime, ar scéim í inar dreaíodh Feithiclí Astaíochtaí Ísle.
- **Feithicil Tromshaothair a Úsáideann Breosla Malartach (AFHDV) / Feithicil Tromshaothair atá Saor ó Astaíochtaí (ZEHDV)** - Riaramar scéim AFHDV thar ceann na Roinne Iompair idir 2021 agus 2023 agus leanfaimid de riar scéim ZEHDV amach anseo.
- Leanamar le rolladh amach beart atá tíosach ar fhuinneamh i dtaobh shoilsiú na mbealaí náisiúnta ar an ngréasán bóithre diomaite de mhótarbhealaí, i gcomhréir le clár náisiúnta coigilte fuinnimh 2030 agus le Clár an Rialtais.
- Laghdaíomar ídiú fuinnimh ar fud gníomhaíochtaí conartha trí shoilsiú a mhúchadh agus tríd an iompú ar LED, ídiú breosla na bhfeithiclí agus téamh na bhfoirgneamh.
- Mhéadaíomar an úsáid as foinsí in-athnuaite fuinnimh d'fhonn fuilleach an éilimh ar an leictreachas a laghdú a thuilleadh. Chuireamar tús le dearáil i gcomhair níos mó úsáide as foinsí in-athnuaite fuinnimh i láithreacha Bhonneagar Iompair Éireann ar fud an Ghréasáin.
- I gcomhar lenár gconraitheoirí, leanamar orainn ag cur leis an úsáid a bhaintear as feithiclí leictreacha ar fud fhlíteanna na gconraitheoirí, agus is feithiclí leictreacha iad gach carr nua.
- Chuireamar aonaid luchtaithe ar fáil in iostaí gréasáin agus ag láithreacha eile lena chinntiú go n-éireoidh le húsáid na bhfeithiclí leictreacha.
- Maidir le haicmí eile feithiclí nach bhfuil réitigh feithiclí leictreacha ar fáil go héasca fós ina leith, mhéadaíomar an úsáid as athsholáthar breosla in-athnuaite le haghaidh díosail.
- Rinneamar taighde ar roghanna eile dúshraithe faoi choinne bhacainní VRS d'fhonn carbón corpraithe a laghdú agus athúsáid/ athchúrsáil a chumasú.
- Rinneamar forbairt ar mhodheolaíochtaí chun an riocht ina bhfuil ithir a iniúchadh agus bhí treoirthionscadal ann in 2023.
- Rinneamar taighde ar athnuachan agus ar athchóiriú tailte móna agus ar na tairbhí a d'fhéadfadh a bheith ann ó thaobh carbóin, bithéagsúlachta agus chaighdeán an screamhuisce.
- Leanamar leis an nGrúpa Seachadta Fuinnimh agus Carbóin laistigh den phunann inbhuanaitheachta chun treoir straitéiseach a sholáthar do BIÉ maidir le bainistiú astaíochtaí carbóin.

Prionsabal PFI 6 — Luach iomlán a chruthú don tsochaí

Soláthar cothrom luacha gheilleagraigh, comhshaoil, agus shóisialta a chothú agus a fheabhsú trí phleanáil dhian, breithmheas dian agus cinntí a thugann tús áite don inbhuanaitheacht.

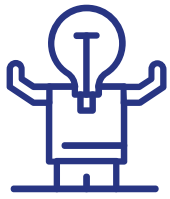

Buaicphointí 2023

- **Córas Bainistíochta Comhshaoil ISO 14001** - Cuireadh Measúnú Bonnlíne agus Tuarascáil faoi Anailís ar Bearnaí chun cinn in 2023 mar ullmhúchán do bhaint amach Chóras Bainistíochta Comhshaoil ISO 14001.
- **Oiliúint Inbhuanaitheachta** - I gcomhréir leis an Sainordú um Ghníomhú ar son na hAeráide, rinneadh pleananna chun clár um Oiliúint Ceannaireachta Aeráide a ullmhú agus a chur ar fáil don fhoireann sinsir go luath in 2023.
- Rinneamar dornán tionscadail taighde a choimisiúnú faoi Chlár Taighde Bhonneagar Iompair Éireann agus thugamar tacaíocht do thionscadail a bhí idir lámha. I measc na dtopaicí taighde nua in 2023 bhí bainistiú ualaigh neamhghnách in Éirinn, tréithriú aolchloiche cailpe i Lár Chathair Bhaile Átha Cliath agus forbairt ar Modheolaíocht um Chuntasaíocht na Bithéagsúlachta lena húsáid i dtionscadail bhonneagair líneacha in Éirinn.

Ár bPobal

Chuir Bonneagar Iompair Éireann lena mbeartas um obair chumaisc sa bhliain 2023 agus barrfheabhsaíodh ár spás oifige reatha. Rinneamar athbhreithniú ar riachtanais spáis oifige ár gceanncheathrún; chuireamar san áireamh nach bhfuil an oiread céanna úsáide á baint as an spás ag foireann BIÉ atá ann faoi láthair mar aon leis an méadú réamh-mheasta ar acmhainní do thionscadail atá ag teacht aníos. Rinneadh é sin i gcomhréir le beartais rialtais i ndáil le Gníomhú ar son na hAeráide, Obair Chumaisc, An Beartas Náisiúnta maidir le Soghluaisteacht Inbhuanaithe agus Comhaontú Seirbhísí Poiblí 2024-2026. Tá an spás oifige atá ann faoi láthair á bharrfheabhsú, in áit é a leathnú a thuilleadh nó in áit oifigí nua a fháil.

Mar gheall ar a thábhachtaí atá sé eispéireas dearfach a chruthú do na fostaithe, agus éagsúlacht agus ionchuimsitheacht a chur san áireamh, thug Bonneagar Iompair Éireann faoi shlám tionscnamh i gcaitheamh 2023 chun an cuspóir straitéiseach sin a bhaint amach.

Is cuid dár mórmhisean é sin chun cumas ár bpobail a chothabháil, a fheabhsú agus a chur chun tairbhe, agus luachanna BIÉ á gcur chun cinn lena chinntiú go mbaintear amach ár gcuid spriocanna. I measc na dtionscnamh sin bhí an suirbhé bliantúil, Suirbhé ar Aigne na Foirne, plé rialta le hidirghabhálaí na bhfostaithe, leanúint le Clár 'Faoi Rath' (Flourish) BIÉ um shláinte agus folláine, agus tionscnaimh agus seimineáir mhíosúla a bhí dírithe ar fholláine fhisiciúil, mheabhrach agus shóisialta na foirne a fheabhsú. Ritheamar seimineáir ar Lá Idirnáisiúnta na bhFear, tionscnaimh shláinte faoi choinne na seachtaine um fheasacht ar strus agus folláine agus chuir Diaibéiteas Éireann, Aware agus an tÚdarás Árachas Sláinte seimineáir bhreise ar fáil.

Tionscnaimh Éagsúlachta, Chothromais agus Ionchuimsitheachta

Tá sé mar aidhm ag Bonneagar Iompair Éireann a bheith ina n-eagraíocht rathúil ina bhfuil cleachtais agus córais chothroma ionchuimsitheacha, arna spreagadh ag ár ngréasán éagsúil fostaithe agus páirtithe leasmhara.

Mar chuid den aidhm sin, d'eagraíomar tionscnaimh in 2023 chun soláthar ár bhfíse agus ár gcuspóirí a bhrostu, lenar áiríodh:

- An Clár, Taithí na mBan atá i gCeannas a Chur chun Feabhais;
- Oiliúint i dtaobh Claontacht Neamh-chomhfhiósach, Ionchuimsitheacht san Ionad Oibre agus Feasacht ar Mhíchumas;
- Beartas Straitéiseach EDI/Anailís ar Cháipéisí.

Chuir Bonneagar Iompair Éireann a ndara tuarascáil ar an mBearna Phá idir na hInscní i gcló i mí na Nollag 2023. Sainaithníodh gníomhartha straitéiseacha sa tuarascáil úd, is gníomhartha a dhéanfaidh BIÉ chun ár mbearna phá a laghdú amach anseo. Mar gheall ar an bPodchraoladh Inrochtaineachta seo againne, 'Gach Duine ar Bord', a seoladh in 2023, thugamar ardán do dhearthóirí, do thacadóirí agus do thaighdeoirí chun a bhfuil i gceist le hiompar poiblí inrochtana dóibh a roinnt, mar aon leis an dóigh ar chuir siad an inrochtaineacht san áireamh ina gcuid oibre.

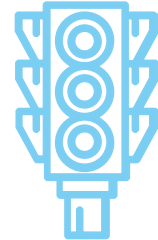
De thoradh na dtionscnamh sin, tá sé mar aidhm againn cultúr ionchuimsitheachta agus comhionannais a chruthú i mBonneagar Iompair Éireann, áit a ndéantar éagsúlacht a cheiliúradh agus ina n-aithnítear iompraíochtaí atá díobhálach nó a d'fhéadfadh a bheith idirdhealaitheach, agus ina dtugtar aghaidh orthu agus ina gceartaítear iad. Aithníonn Bonneagar Iompair Éireann gurb é seo tús an turais, agus go mbeidh gá le hiarrachtaí spriocdhírthe chun oideachas a chur ar ár n-eagraíocht agus chun a chinntiú go ndéantar feabhsúcháin leanúnacha chun tacú lenár mbaill foirne agus chun a chur ar a gcumas a bheith rathúil, ar mhaithe le cur chun cinn comhionannas deiseanna do chách.

Acamhail Kiltross go Droim
Caoin, Dún na nGall

Bainistíocht agus Oibríochtaí an Ghréasáin Bóithre Náisiúnta

Oibríochtaí agus Trácht ar an nGréasán

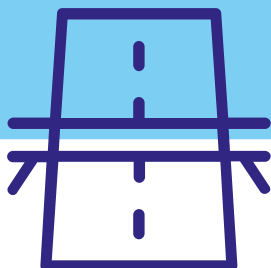

Bóithre Náisiúnta

Tá freagracht iomlán ar Bhonneagar Iompair Éireann as bainistiú agus as oibriú an ghréasáin bóithre náisiúnta, a oibríonn sé i gcomhar le húdaráis áitiúla.

Déanann Bonneagar Iompair Éireann bainistiú díreach ar thart ar 50% den ghréasán príomhbhóithre náisiúnta, arb ionann é agus timpeall 1,300 ciliméadar de mhótarbhealaí agus de dhébhealaí. As an méid sin, déantar bainistíocht ar thart ar 460 ciliméadar den ghréasán mótarbhealaí trí 13 chonradh Comhpháirtíochta Príobháidí Poiblí (CPP), agus déanann trí Chonradh Cothabhála agus Athnuachana Mótarbhealaí (MMaRC) cothabháil ar an gcuid eile den ghréasán mótarbhealaí.

Déanann Bonneagar Iompair Éireann bainistiú ar Thollán Bhaile Átha Cliath agus ar Thollán Sheáin Uí Loingsigh i gCorcaigh trí chonradh an Lárionaid Rialaithe um Oibriú agus Cothabháil Tollán agus Trácht (OMTTCC). Bainistítear Tollán Luimnigh faoi chonradh CPP. Oibríonn Bonneagar Iompair Éireann naoi nIonad Seirbhíse Mótarbhealaigh cois príomhlíne faoi shocrú lamháltais CPP. Ní hionann iad sin agus Ionad Seirbhíse atá ar shiúl ón bpríomhlíne; bíonn a leithéid d'ionad le fáil taobh le hacmhail agus tá siad faoi úinéireacht phríobháideach.

Trácht ar an nGréasán

I gcomparáid leis an mbliain 2022, tháinig méadú 8% ar an méid trácht ar fud an ghréasáin in 2023. Bhí an méid trácht ar aon dul leis an trácht a bhí ann roimh COVID-19 in 2019; b'ionann uasleibhéil an Mheántrácht Laethúil in aghaidh na Bliana (AADT) agus níos mó ná 150,000 in aghaidh an lae. Bhí an méid trácht maidir le Tollán Bhaile Átha Cliath in 2023 thart ar 13% os cionn fhigiúirí 2022, arna dtomhas i rith na bliana.

Bhí fás de mhéideanna difriúla ar bhóithre i réigiúin éagsúla na hÉireann sa bhliain 2023. Tháinig laghdú beag (1% i gcomparáid le 2022) ar líon na bhFeithiclí Earraí Troma (HGVanna). Bhí tionchar teoranta ag an bpaindéim ar HGVanna agus bhí níos mó díobh le feiceáil in 2023 ná mar a chonacthas thiar sa bhliain 2019, cé gur beag an méadú a bhí i gceist.

Chuireamar suiteáil trealamh i gcrích in 2023, lenar áiríodh comharthaí rialaithe lána, comharthaí um theachtaireachtaí athraitheacha agus bhí ceamaraí TCI i gcomhair chórais na luasteorann athraithe agus na comharthaíochta rialaithe lána (X Rua) ag obair.

Cuireadh reachtaíocht phríomhúil i bhfeidhm i mí an Mheithimh 2023 agus tá reachtaíocht thánaisteach á cur chun cinn i láthair na huaire.

Tá comharthaí luais rabhaidh ar taispeáint i rith an ama go dtí go gcuirfear an próiseas reachtaíochta i gcrích.

A luaithe a achtófar an reachtaíocht, cuirfimid luasteorainneacha rialála ar taispeáint agus cuirfimid rialú lána X Rua i bhfeidhm.

Tá ceamaraí sábháilteachta, a bhfuil córas oifige mar thaca leo, á suiteáil i dtraidhfil láithreacha ar an M50 chun bonn eolais a chur faoin bhforbairt ar chóras cuí um chomhlíontacht tiománaithe le haghaidh an mhótarbhealaigh.

Bainistíocht Teagmhas

Ós rud é go raibh an oiread céanna tráchta ann in 2023 agus a bhí roimh an bpaindéim, bhí níos mó teagmhas le sonrú ar an ngréasán.

Cé gur féidir le teagmhais titim amach ar aon chuid den ghréasán, titeann an chuid is mó díobh amach ar mhótarbhealaí uirbeacha ar a mbíonn an brú tráchta is mó. Tuairiscíodh 5,177 teagmhas ar an M50 in 2023.

Tollán Bhaile Átha Cliath

Cuireadh obair i gcrích chun teicneolaíocht LED a chur in ionad bhunsoilsiú SON (Sóidiam) i dTollán Bhaile Átha Cliath. Tá córas LED thar a bheith iontaofa agus ní raibh aon teip fearais solais ann go fóill.

Oibríochtaí an Gheimhridh

Bainistíonn Bonneagar Iompair Éireann 131 stáisiún aimsire, atá suite go príomha ar an ngréasán bóithre náisiúnta. Freastalaíonn na stáisiúin sin ar ár ngréasán bóithre agus ar chóras LUAS. Soláthraíonn na stáisiúin sin mionsonraí aimsire fíor-ama a úsáidtear chun réamhaisnéisí aimsire an gheimhridh a chruthú; teastaíonn a leithéid lena chinneadh an gá na bóithre a chóireáil nó nach gá.

D'fhonn a chinntiú go mbeadh soláthar salainn ann faoi choinne ár mbóithre náisiúnta (agus costais stórála a laghdú an oiread agus is féidir), thógamar ceithre iosta stórála salainn straitéiseacha ag roinnt clóis cothabhála mótarbhealaí. Bhain oibreoirí MMarC de chuid

Bhonneagar Iompair Éireann úsáid as 39,508 tona salainn ar an nGréasán Bóithre Náisiúnta in 2023.

Bhí fadhbanna áitiúla ar mhótarbhealaí roinnt uaireanta i gcaitheamh na bliana de dheasca ceathanna cloichshneachta. Bhí ceathanna cloichshneachta mar bhonn le laghdú tapa ar theocht dromchla an bhóthair agus le sraith oighir ar dhromchla an bhóthair. Toisc na luasanna a bhíonn i gceist ar na mótarbhealaí, má thagann feithicil ar bhrat cloichshneachta ar an mbóthar gan choinne, d'fhéadfaí smacht a chailleadh ar an bhfeithicil agus d'fhéadfadh imbhuailtí tromchúiseacha titim amach dá bharr.

Ní oibríonn réamhchóireáil salainn i gcás cloichshneachta. Leanaimid ag comhoibriú go dlúth leis an Údarás um Sábháilteacht ar Bhóithre agus leis an Garda Síochána i bhfeachtas le béim a leagan ar na rioscaí a ghabhann le cloichshneachta agus le tiománaithe a spreagadh chun a luasanna a laghdú nuair a bhíonn baol cloichshneachta ann. Tá prótacal tionscanta againn le Met Éireann, a sholáthraíonn foláirimh réigiúnacha maidir le cloichshneachta agus taispeántar iad ar na comharthaí um theachtaireachtaí athraitheacha ar an ngréasán.

In 2023, ceadaíodh uasghráduithe arbh fhiú €3.5 milliún iad chun 12 leatóir réamhfhluchtacha a d'fhéadfaí a fheistiú go buan agus dhá leatóir réamhfhluchtacha in-díshuite a fháil; ceadaíodh trí fhearas sáithitheora sáile nua fosta.

I mí Eanáir 2023, sheol Bonneagar Iompair Éireann treoirscéim úr chun cloichshneachta a bhrath ar bhealach níos fearr.

Cuireann an córas sin ar chumas Bhonneagar Iompair Éireann imscrúdú a dhéanamh ar cibé acu an féidir nó nach féidir linn brath teagmhas cloichshneachta a uathoibriú agus rabhaidh a thaispeáint ar chomharthaí VMS cois bóthair atá suite i gcóngarachtaí an teagmhais cloichshneachta.

Ionaid Seirbhíse Mótarbhealaigh

Oibríonn Bonneagar Iompair Éireann naoi n-ionad seirbhíse, faoi shocruithe CPP, ag sé láthair feadh an ghréasáin mótarbhealaí. Tá dhá chineál i gceist: áiseanna ag a bhfuil dhá thaobh a fheastalaíonn ar gach treo den mhótarbhealach, nó áiseanna ag a bhfuil taobh amháin a fheastalaíonn ar an dá threo trí acomhal bóithre saintógtha. Tá siad suite sna háiteanna seo a leanas:

- An M1: Lusca (dhá thaobh)
- An M1: Baile an Ghearlánaigh (dhá thaobh)
- An M4: An Bóthar Buí (dhá thaobh)
- An M6: Baile Átha Luain (taobh amháin)
- An M9: Cill Chuillinn (taobh amháin)
- An M11: Guaire (taobh amháin)

Chuireamar scéim uasghrádaithe chun cinn ar fud na n-ionad seirbhíse in 2023 lena chinntiú go gcomhlíontar na rialacháin foirgníochta atá ann faoi láthair chun timpeallacht thógtha inrochtana ionchuimsitheach a dhearadh. Ceaptar go leanfar den scéim sin in 2024.

Córais Iompair Chliste agus Teicneolaíocht a Chur chun Feidhme

Leanamar lenár gclár um chur chun feidhme na teicneolaíochta ar fud an ghréasáin mótarbhealaí in 2023. Maidir le Corcaigh, rinneadh dul chun cinn in 2023 maidir leis an obair chun comharthaí um theachtairreachtaí athraitheacha agus TCI a chur chun feidhme; díriodh ar Scéim Acomhail Dhún Citil agus a bealaí isteach den chuid ba mhó. Tá an dianúsáid as Córais Iompair Chliste (ITS) thar a bheith tábhachtach chun sruthanna tráchta a bhainistiú agus chun tionchar na dteagmhas ar an acomhal mótarbhealaigh is casta in Éirinn a laghdú an oiread agus is féidir. Beidh an tábhacht sin le sonrú nuair a thosóidh Acomhal Dhún Citil ag feidhmiú go luath in 2024.

Leanamar leis an dul chun cinn in 2023 maidir le Treoirhionscadal C-ITS, arna chomhchistiú ag an tSaoráid um Chónascadh na hEorpa de chuid an Aontais Eorpaigh; díriodh ar an M50 agus ar an M1 go príomha. Is éard atá i gceist leis an tionscadal sin bonneagar cumarsáide cois bóthair, glacadóirí infheithicle agus taispeántí tiománaí a chur chun feidhme. Dearadh an tionscadal chun tuiscint níos fearr a fháil ar na riachtanais maidir leis an mbonneagar a mbeidh gá leis faoi

choinne feithiclí nasctha agus uathrialaitheacha amach anseo. Leanfar leis an triail in 2024 agus meastar go gcuirfear céim na n-oibríochtaí agus na dtrialacha i gcrích ina dhiaidh sin

Athnuachan Sócmhainní

Is ionann luach sócmhainní an ghréasáin bóithre náisiúnta agus timpeall €31 billiún (mar a measadh in 2019) agus teastaíonn athinfheistíocht leanúnach chun a luach a chosaint agus chun a chinntiú go leanann sé ag feidhmiú mar a ceapadh é.

Dromchlaí Bóthair an Ghréasáin

Leanadh ar aghaidh in 2023 le clár rollach nuashonraithe trí bliana i gcomhair athnuachan dromchla bóthair.

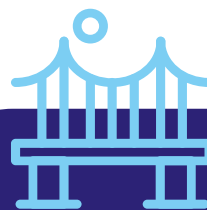
Athshlánú agus Neartú Droichead

Choinníomar orainn lenár gclár oibreatha athshlánaithe agus neartaithe droichead in 2023 faoi chóras bainistíochta droichead Bhonneagar Iompair Éireann, EIRSPAN.

Rinneadh cigireachtaí ar dhroichid an ghréasáin in 2023: rinneadh 646 príomhchigireacht ar dhroichid bhóthair náisiúnta, rinneadh 37 iniúchadh droichid faoi uisce, agus rinneadh measúnuithe sciúrtha. Rinneadh gnáthchothabháil bhliantúil ar 1,183 droichead bóthair náisiúnta agus cuireadh móroibreatha athchóirithe i gcrích ar 47 droichead.

Comharthaí agus Línte

Is tábhachtach go ndéantar caighdeán na líneála agus an línithe a chothabháil lena chinntiú gur féidir an gréasán bóithre náisiúnta a oibriú go sábháilte i rith an ama. Sa bhliain 2023, chríochnaíomar 560 ciliméadar d'athnuachan stodaí agus marcanna bóthair ar an ngréasán carrbhealaí aonair agus bhí an bhail chéanna ar líniú an líonra agus a bhí air an bhliain roimhe sin, a bheag nó a mhór.

An N26, Cluain Gallán, Maigh Eo

Oibríochtaí Tráchtála

Gnóthaí Luas agus Dola

Oibríochtaí Iarnróid Éadroim Luas

Déanann Bonneagar Iompair Éireann maoirseacht ar oibriú agus ar chothabháil ghréasán Luas i mBaile Átha Cliath i gcomhpháirtíocht leis an Údarás Náisiúnta Iompair.

Áirítear le freagrachtaí Bhonneagar Iompair Éireann bainistiú ar chonradh oibríochtaí agus cothabhála Luas le Transdev, Oibreoir Luas, chomh maith leis an méid seo a leanas:

- Maoirseacht ar chúrsaí sábháilteachta oibriúcháin;
- Beartas maidir le ticéadú agus táillí taistil, bainistíocht buiséid agus ioncam, i gcomhar leis an Údarás Náisiúnta Iompair;
- Bainistíocht sócmhainní saolré agus athnuachan ar bhonneagar agus rothstoc Luas;
- Socrú amchláir agus pleanáil seirbhíse;
- Maoirseacht ar fhógraíocht agus ar sholáthar eolais margaíochta agus phoiblí; agus
- Bainistíocht páirtithe leasmhara a dhéanann comhéadan le gréasán Luas (e.g. pleanáil agus forbairt).

Feidhmíocht agus Torthaí in 2023

Tháinig méadú eile ar lucht custaiméireachta Líne Dhearg agus Líne Uaine Luas in 2023 — rinneadh tuairim is 48.2 milliún turas i gcaitheamh na bliana, méadú 25% ar 2022 agus ar aon dul lena ghnóthaí a bhí sé in 2019. D'oibrigh Luas timpeall 4.3 milliún ciliméadar tram in 2023, arb ionann é agus 97% de chiliméadair seirbhíse sceidealaithe.

Oibríochtaí Dola

Baineann tuairim is dhá mhilliún gluaisteánaí intíre agus eachtrach leas as bóithre dola an M50 agus Thollán Bhaile Átha Cliath gach bliain. Déantar an glanioncam a bhailítear — ollioncaim lúide costais oibriúcháin, cánacha, agus rátaí údarais áitiúil — a infheistiú in oibriú agus i gcothabháil an ghréasáin bóithre náisiúnta, rud a laghdaíonn an brú ar riachtanais chistiúcháin an Stáitchiste.

Feidhmíocht agus Torthaí in 2023 - Córas Dola eFlow ar an M50

Tháinig méadú eile ar an méid tráchta, agus ar an ioncam ó thrácht, ar Dhola eFlow ar an M50 in 2023. Tá na figiúirí ag ardú i rith an ama, faoi mar a bhí siad roimh COVID-19. Ba é an Meántrácht Laethúil in aghaidh na Bliana don bhóthar dola 156,028 turas, méadú de thart ar 5% ar an mbliain roimhe sin (2022: 149,010). Cláraíodh timpeall 57 milliún turas ar an mbóthar dola, ar méadú 5% é sin ar an mbliain roimhe sin (2022: 54 milliún).

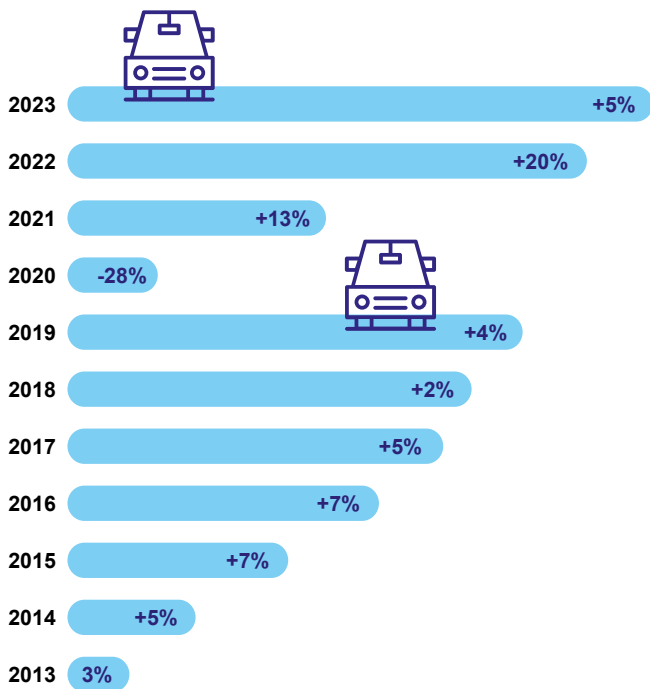
Tháinig méadú 11% ar an ioncam ó dholaí (bliain i ndiaidh bliana) go €190 milliún in 2023 de thoradh níos mó tráchta agus ardú ar tháillí dola (a bhain le boilsciú) a tháinig i bhfeidhm i mí Iúil. 97.17% ab ea ráta comhlíontachta measta iomlán maidir le dolaí in 2023, feabhas beag ar 2022 (97.02%), de réir mar a chuaigh an t-oibreoir dola, Turas, i gcleachtadh ar a ról píos eile.

Tá an méadú leanúnach ar an méid tráchta, trácht lastais go háirithe, ina ábhar le dúshláin oibriúcháin do chonair an M50 i rith an ama. Is é an toradh atá ar bhrú tráchta atá ag méadú i gcónaí dúshláin eacnamaíocha níos leithne i Mórcheantar Bhaile Átha Cliath. Ní hamháin go gcuireann brú tráchta isteach ar éifeachtúlacht na hearnála lasta, ach tá costas timpeallachta ag baint leis freisin — astaíochtaí níos airde ó thrácht lastais a bhíonn ag gluaiseacht go mall nó a bhíonn stoptha.

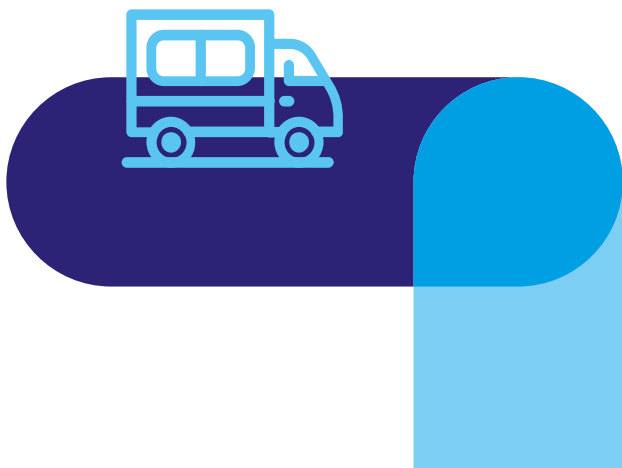
Feidhmíocht agus Torthaí in 2023 - Dola Thollán Bhaile Átha Cliath

Ba é an Meántrácht Laethúil in aghaidh na Bliana do Thollán Bhaile Átha Cliath in 2023 26,285 turas, méadú 12.6% ar an mbliain roimhe sin (2022: 23,355). San iomlán, taifeadadh thart ar 9.6 milliún gluaiseacht sa tollán in 2023; bhí 65% díobh sin ina dtrácht 'a bhí faoi réir táillí dola' agus bhí 35% díobh ina dtrácht 'nach raibh faoi réir táillí dola' (i.e. díolmhaithe faoi na Fodhlíthe ó tháillí dola).

B'ionann an tloncam ó Dholáí do Thollán Bhaile Átha Cliath agus timpeall €27 milliún do 2023, arna bhailiú ó 6.3 milliún gluaiseacht; is ionann é sin agus méadú 21% ar an mbliain roimhe sin (2022: €22.3 milliún arna bhailiú ó 5.3 milliún gluaiseacht).

Borradh faoi Mhéideanna AADT
Bliain ar Bhliain: eFlow ar an M50

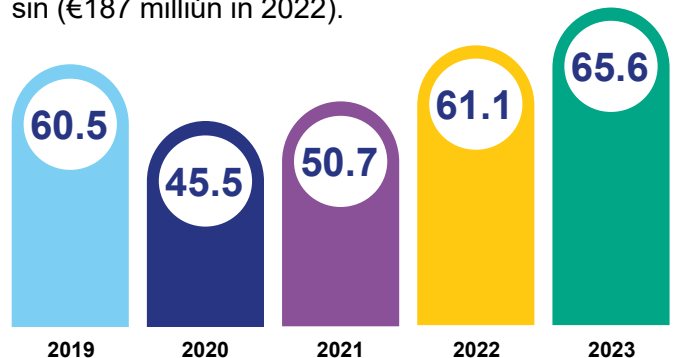
Idir-Inoibritheacht Dolaí

Cuireann Bonneagar Iompair Éireann Seirbhísí Bainistíochta Idir-Inoibritheachta dolaí ar fáil chun tacú le hoibriú clibeanna leictreonacha ar an uile phláas dola in Éirinn.

I mí Feabhra 2023, rollamar amach an t-ardán bainistíochta idir-inoibritheachta den chéad ghlúin eile ó chórais Indra; soláthraítear idir bhainistíocht agus tacaíocht 24/7 le haghaidh na seirbhíse idir-inoibritheachta dá thairbhe.

Tháinig méadú eile in 2023 ar an méid tráchta agus ar líon na dturas gaolmhar ar fud an ghréasáin bóithre náisiúnta. Phróséáil an tArdán Bainistíochta Idir-inoibritheachta 65.6 milliún idirbheart dola in 2023, méadú 7.3% ar an mbliain roimhe sin (2022: 61.1 milliún).

B'fhiú €205.9 milliún na hidirbhearta sin, méadú 10.1% ar an mbliain roimhe sin (€187 milliún in 2022).

Idirbhearta RBD Idir-inoibritheacha
Náisiúnta (is i milliún atá na figiúirí)

Leagtar amach sa tábla thuas na príomhstaitisticí dola idir 2018 agus 2023.

Chuir Bonneagar Iompair Éireann críoch le riar scéim na Roinne Iompair, Dreasacht Dola d'Fheithiclí Astaíochtaí Ísle, ag deireadh 2023. Bhí an scéim gníomhach ar feadh cúig bliana go leith agus tugadh lascainí arbh fhiú timpeall €8 milliún iad do thart ar 47,000 feithicil chláráithe. Táthar ag díriú ar bhonneagar luchtaithe na bhfeithicilí leictreacha anois ó thaobh na hinfheistíochta de.

Tháinig deireadh leis an Scéim Deontais Ceannaigh um Fheithicilí Tromshaothair a Úsáideann Breosla Malartach in 2023 chomh maith agus tiocfaidh scéim na bhFeithicilí Tromshaothair atá Saor ó Astaíochtaí (ZEHDV) ina háit go luath in 2024. Cé gur chuir COVID-19, rialacháin AE atá ag athrú agus deacrachtaí leis an slabhra soláthair domhanda isteach ar rolladh amach na scéime, fuarthas 50 iarratas; fuair 23 iarratasóir €2.9 milliún faoi choinne 38 ZEHDV thar shaolré na scéime.

Fíricí in 2023

Fíricí i dtaobh Luas

48.2 milliún

turas paisinéara

Is éard atá inár bhflít seirbhíse geimhridh

334

céachta sneachta in-díshuite

395

leatóir salainn

Fíricí i dtaobh Bhainistíocht an Ghréasáin

39,508

tona salainn úsáidte ar an nGréasán Bóithre Náisiúnta in 2023.

16,469

líon na nglanna éigeandála a cuireadh ar an Ionad Rialaithe Tráchtá Mótarbhealaí, gutháin SOS san áireamh.

1,608

guthán SOS sa tír

63

oíche in 2023 ina raibh an teocht faoi bhun

NÁID

131

stáisiún aimsire i bhfeidhm ar an nGréasán Bóithre

Líne Uaine Luas, Baile Átha Cliath

Clár Caipitil

Bóithre Náisiúnta, Taisteal Gníomhach/Glasbhealaí, Iarnród Éadrom (Luas) agus MetroLink

Plean Infheistíochta Caipitil

Bóithre

Tugtar sainordú le hAcht na mBóithre, 1993 do Bhonneagar Iompair Éireann a áirithiú go soláthrófar gréasán bóithre náisiúnta sábháilte éifeachtúil. Déantar na Cláir Chaipitil um bóithre, taisteal gníomhach agus glasbhealaí a sheachadadh i gcomhpháirtíocht le hÚdarás Áitiúla agus trí ghréasán Oifigí Bóithre Náisiúnta na nÚdarás Áitiúil. Soláthraítear tionscadail ó chéim an choincheapa agus na féidearthachta go dtí céim na tógála agus an oibrithe.

Leithdháiltear i bplean infheistíochta caipitil an Phlean Forbartha Náisiúnta (PFN) cistiú caipitil Státhiste ar Bhonneagar Iompair Éireann de thart ar €2,400 milliún i gcaitheamh na tréimhse 2021-2025 agus de thart ar €5,600 milliún i gcaitheamh na tréimhse 2026-2030. Tá dealramh air go ndéanfar dul chun cinn níos tapúla maidir le Feabhsúcháin Bóithre Nua sa tréimhse 2026-2030; tabharfar tús áite don mhéid seo a leanas: An tsócmhainn bhóthair atá ann faoi láthair a chothabháil;

- Tionscadail atá á dtógáil a chur chun cinn nó dul ar aghaidh go dtí an tógáil;
- Tionscadail ag a bhfuil ceadú pleanála, nó atá sa phróiseas ceadaithe pleanála, a chur chun cinn; agus
- Maidir le tionscadail atá ag céim na luathphleanála, dírtar ar chur chun cinn na seachbhóithre agus na dtionscadal eile a thacaíonn leis an gCuspóir Bailte ar dTús agus le borradh dlúth.

Tá maoiniú bliantúil, ar fiú os cionn €60 milliún é, geallta ag an státhiste chun clár na nGlasbhealaí a chur ar fáil.

Tá thart ar leath den mhaoiniú sin daite don tógáil agus tá an fuilleach daite do chur chun cinn punainne tionscadal tríd an bpróiseas pleanála agus deartha.

Mórtionscadail

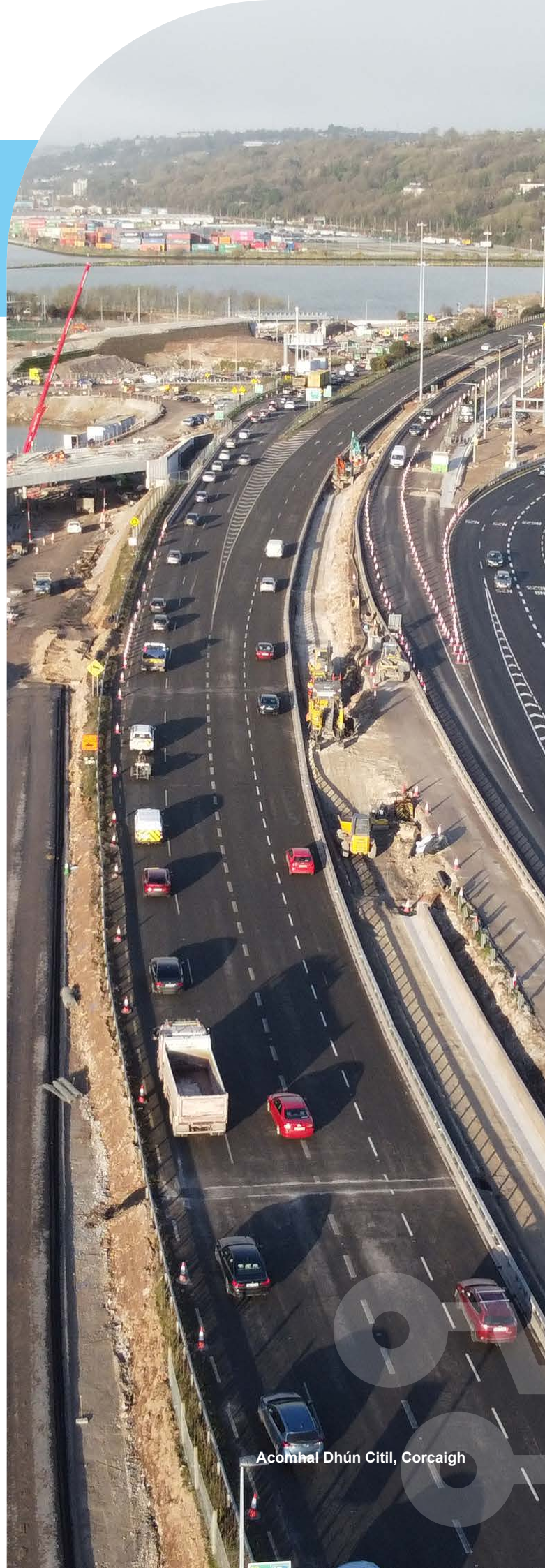
Tionscadail a Críochnaíodh

- **An N59 (Seachbhóthar Mhaigh Cuilinn)** - Gabhann an carrbhealach aonair seo, atá 4.3 ciliméadar ar fad, thart ar shráidbhaile Mhaigh Cuilinn, ó bhaile fearainn Dhroim Chonga soir ó thuaidh ón tsráidbhaile go dtí baile fearainn Chlaídí siar ó dheas. Nascann an Seachbhóthar leis an N59 atá ann cheana ag dhá acomhal nua timpealláin ar an dá thaobh den sráidbhaile agus cuireann sé go mór leis an mbonneagar siúil agus rothaíochta roinnte.
- **An N5 (Cathair na Mart-Turlach)** - Ba éard a bhí i gceist leis an scéim seo (atá 25.7 ciliméadar ar fad) 20.3 ciliméadar de dhébhealach úr idir Cathair na Mart agus soir ó Chaisleán an Bharraigh agus nasc carrbhealaigh aonair (2.3 ciliméadar) leis an N59 (an bóthar ó Chathair na Mart go dtí an Mhala Raithní). San áireamh sa scéim freisin bhí uasghrádú (2.5 ciliméadar ar fad) ar bhóthar reatha an N59 ó Chathair na Mart go dtí an Mhala Raithní ag Cnoc na hEorna.
- **An N22 (Baile Bhuirne-Maigh Chromtha)** - Cuireadh Mórtionscadal an N22 (Baile Bhuirne-Maigh Chromtha) i gcrích leis an stráice deireanach de dhébhealach úr atá 6 chiliméadar ar fad.

Tionscadail atá á dTógáil

- **An N40 (Acomhal Dhún Citil)** - Tá uasghráduithe ar Acomhal Dhún Citil á gcríochnú againn; rinneadh an-dul chun cinn sa bhliain 2023. Oscrófar na sé nasc dheireanacha atá fágtha go luath sa chéad ráithe de 2024. Ina theannta sin, tá 2.9 ciliméadar de shiúlbealaí agus de rotharbhealaí úra mar chuid den tionscadal, lena n-áirítear droichead úr trasna líne iarnróid Chorcaí-Mhainistir na Corann.
- **An N69 (Seachbhóthar Lios Tuathail)** - Tá an tionscadal seo thart ar shé chiliméadar ar fad agus áirítear leis uasghrádú ar bhóthar faoisimh atá ann cheana agus forbairt ar sheachbhóthar thiar agus thuaidh bhaile Lios Tuathail. Téann sé trasna na Féile. Tosaíodh ar an tionscadal i mí na Nollag 2021, bhí sé 90% críochnaithe ag deireadh 2023 agus osclófar é in 2024.
- **An N56 (an Clochán Liath-na Gleannta)** - Maidir leis an tionscadal seo, déanfar athailíniú ar bhóthar náisiúnta an N56 (27 ciliméadar ar fad) agus cuirfear rotharbhealach scartha ar fáil feadh fhad na scéime.
- **An N5 (Bealach an Doirín-an Longfort)** - Tógfar 33.4 km de charrbhealach aonair nua sa tionscadal seo. Nascfaidh an bóthar nua le Seachbhóthar Bhealach an Doirín atá ann cheana féin agus rachaidh sé a fhad le baile fearainn Scramóige i gContae Ros Comáin agus seachnóidh sé Dún Gar, Béal Átha na gCarr, Tuilsce agus Béal na mBuillí. Meastar go mbeidh cuid mhór den tionscadal críochnaithe faoin mbliain 2027.

Feabhsú ar Sholáthar Flít Luas

Cuireadh tús leis an obair i gcaitheamh na bliana 2023 chun conradh fadtéarmach soláthair flít a sholáthar ar mhaithe le rothstoc úr a chur ar fáil faoi choinne línte Luas atá ann faoi láthair agus tionscadail nua.

MetroLink

Eochairthionscadal sa Phlean Forbartha Náisiúnta is ea MetroLink agus tá sé mar chuid de phlean an Rialtais, Plean Gníomhaithe ar son na hAeráide 2021. Is é an infheistíocht is mó in iompar poiblí i stair an Stáit é. Is piosa bunathraitheach de bhonneagar iompar poiblí é, an chéad cheann dá shamhail in Éirinn.

Nuair a thosóidh oibríochtaí MetroLink, beidh traenacha ag dul gach trí nóiméad le linn na mbuaicthréimhsí. Tig leo dul gach 90/100 soicind faoin mbliain 2060 má bhíonn gá lena leithéid. Beidh an córas ábalta suas le 20,000 paisinéir a iompar in aghaidh na huaire i ngach treo. Nuair a bheidh MetroLink críochnaithe, tabharfaidh sé 25 nóiméad nó mar sin ar phaisinéirí taisteal ó Shord go Lár Chathair Bhaile Átha Cliath. Iompróidh MetroLink suas le 53 milliún paisinéir in aghaidh na bliana.

Leanadh ar aghaidh le pleanáil agus le dearadh Thionscadal MetroLink i rith 2023. Chuaigh Comhairliúchán Poiblí Reachtúil an Ordaithe Iarnróid ar aghaidh idir an 30 Meán Fómhair 2022 agus an 16 Eanáir 2023 agus fuarthas lear mór aighneachtaí. Thug Bonneagar Iompair Éireann freagra ar an uile aighneacht agus sholáthair siad achoimre ar na haighneachtaí agus ar fhreagraí BIÉ don Bhord Pleanála don Éisteacht ó Bhéal in 2024.

Cheapamar foireann ildisciplíneach comhpháirtithe cliaint i mí an Mheithimh 2023 chun maoirseacht a dhéanamh ar sholáthar an tionscadail, MetroLink. Ceapadh gach duine de na comhpháirtithe chun creata ar feadh na céime deartha, soláthair agus tógála. Bronnadh an conradh i gcomhair dhearadh agus sholáthar na n-ardoibreacha agus tá an obair faoi lánseol. Tá dul chun cinn déanta freisin maidir leis na cáipéisí tairisceana chun na príomhchonarthaí bonneagair a sholáthar.

Lena chois sin, chuireamar tús le réamhchomhairliúchán margaidh i mí na Samhna

chun na pacáistí conartha Réamhoibreacha a sholáthar, lena n-áirítear atreorú fónais, rochtain ar thalamh, agus oibreacha oidhreachtacha agus seandálaíochta feadh an bhealaigh.

Luas (Fionnghlas), Iarnród Éadrom Idirthurais Chorcaí (LRT) agus Luas (Leamhcán)

- Luas (Fionnghlas): Le linn 2023, tar éis an rogha bhealaigh a shainiú, cuireadh an réamhchás gnó agus cáipéisí ábhartha eile faoi bhráid an Údaráis Náisiúnta Iompair. Mar thoradh air sin, bhí an tionscadal in ann dul isteach sa phróiseas pleanála reachtúil ach larratas ar Ordú Iarnróid a chur chuig an mBord Pleanála in 2024.
- LRT Chorcaí: Rinneadh an-dul chun cinn in 2023 maidir leis an mBealach Is Dealraithí a Roghnófar a shainaithint faoi choinne LRT Chorcaí.
- Luas (Leamhcán): I gcomhréir leis an gclár a comhaontaíodh leis an Údarás Náisiúnta Iompair, cuireadh an fhoireann tionscadail le chéile, agus fuarthas Dearthóir Innealtóireachta chun an tionscadal a chur chun cinn; cuireadh cuid mhór den obair i gcrích sa bhliain 2023 i dtaca le roghnú an bhealaigh.

Mórtionscadail Bhreise

Tá siad seo a leanas i measc na Mórtionscadal Breise atá gníomhach sa chéim Pleanála agus Deartha:

- An N/M20 (Corcaigh-Luimneach): Rinneamar dul chun cinn in 2023 maidir le conairí príomhlíne a bheachtú agus áiseanna taistil ghníomhaigh a shainiú níos mó. Maidir leis na conairí lompair tosaíochta do 80 km de bóthar nua idir an tionscadal atá beartaithe, úsáidtear cuid den lorg bóthair atá ann cheana féin agus tá iompar poiblí agus taisteal gníomhach san áireamh iontu.
- TEN-T, Dún na nGall: Tugtar tús áite sa tionscadal seo d'fheabhsúcháin ar thrí chuid straitéiseacha den ghréasán bóithre i nDún na nGall. Cuireadh an Príomhchás Gnó isteach i mí an Mheithimh 2023 agus tá measúnú á dhéanamh air i rith an ama.
- Scéim Bóthair an N2 (Cluain Tiobrad-an Teorainn): Déanfar uasghrádú sa scéim bóthair seo, atá 28 ciliméadar ar fad, ar chuid den N2 (Baile Átha Cliath-Doire) chun é a dhéanamh níos sábháilte, chun amanna turais a laghdú, agus chun dul timpeall ar bhailte agus ar shráidbhailte feadh an bhealaigh. Atoaíodh ar phróiseas an deartha (céim a trí) i mí na Samhna 2023.
- An N3 (Seachbhóthar Achadh an Iúir): Cuirfidh an scéim iompair ilmhodhanna seo, atá 14.5 ciliméadar ar fad, príomhbhealach náisiúnta an N3 chun feabhais. Fuarthas ceadú ina leith chun dul ar aghaidh go dtí Céim a Trí i mí an Mheithimh 2023.
- An N4 (An Muileann gCearr-an Longfort): Carrbhealach aonair atá i gceist leis an gcuid seo den N4 (atá 52 km ar fad); cuireadh tuairisciú Chéim a Dó i gcrích in 2023.
- An N4 (Seachbhóthar Chora Droma Rúisc-Dromad): Tá an stráice seo den N4 21 km ar fad agus tá sé idir baile fearainn Drumharlow ó thuaidh ó Chora Droma Rúisc agus baile fearainn na bhFálta ó dheas ó Achadh Mór. Cuireadh Roghnú an Bhealaigh chun cinn in 2023.
- An N6 (Cuarbhóthar Chathair na Gaillimhe): Cuimsíonn an bóthar náisiúnta nua atá

beartaithe 11.8 km de mhótarbhealach, 5.6 km de charrbhealach aonair, agus droichead úr trasna Abhainn na Gaillimhe. Bhí an scéim faoi réir trí iarratas ar athbhreithniú breithiúnach. Mar thoradh air sin, cuireadh ar ais chuig an mBord Pleanála í le haghaidh tuilleadh breithniú agus cinneadh nua. Tá Bonneagar lompair Éireann tiomanta do Chuarbhóthar Chathair na Gaillimhe (an N6) i rith an ama agus tá siad ag tacú le Comhairle Contae na Gaillimhe chun tuilleadh eolais a sholáthar don Bhord Pleanála lena bhreithniú.

- Scéim Feabhsúcháin Réimse Phoiblí agus Seachbhóthar Bhaile Shláine (an N2): Chuireamar iarratas ar thoilíú forbartha chuig an mBord Pleanála i mí na Samhna 2023. Tá an tionscadal beartaithe seo 3.4 km ar fad agus tá sé i gceist go rithfidh sé soir ó Shráidbhaile Bhaile Shláine.
- An N52 (Seachbhóthar Baile Átha Fhirdhia): Is éard atá sa scéim seo 4.5 ciliméadar de charrbhealach aonair laghdaithe, sé aomhal bóithre, lena n-áirítear timpeallán beartaithe ar an N2, agus dhá struchtúr droichid abhann. Seachbhóithre Bailte ar dTús: Tá 16 mhórtionscadal ar na bacáin againn san am i láthair agus táthar ag díriú ar sheachbhóithre a thacaíonn leis an mbeartas, Lár Bailte ar dTús, agus le fás dlúth.

Scéimeanna a Ullmhú lena dTógáil

- An M28 (Corcaigh-Rinn an Scidigh): Tá mar chuspóir ag an tionscadal seo, atá mar chuid de chroíghréasán TEN-T, thart ar 12.5 ciliméadar den N28 ó Chuarbhóthar Theas an N40 go dtí an calafort i Rinn an Scidigh a uasghrádú. Bhíothas i gceann réamhoibreacha suntasacha in 2023, lena n-áiríodh seandálaíocht, atreorú seirbhíse agus fálú. Cuirfear an próiseas soláthair chun cinn sa bhliain 2024.
- An N21 (Faing-Luimneach): Mar gheall ar an scéim seo, cuirtear Débhealach ar fáil don N21 (Luimneach-Ciarraí), mar aon le nasc nua le Calafort Fhainge de Leibhéal a hAon. 16 chiliméadar de bhóthar nua ó Fhaing go Ráth Caola atá ann ina bhfuil bóthar ceangail carrbhealaigh aonair leis an N69 atá ann cheana ag Eas Géitine, chomh

maith le 16 chiliméadar de Dhébhealach ó Ráth Caola go hÁit Tí Flainn, lastoir d'Áth Dara, ina gcuimsítear Seachbhóthar Áth Dara. Táthar i mbun réamhoibreacha agus ceannach talún i rith an ama.

Miontionscadail Bóithre

Cuireadh seacht miontionscadal sábháilteachta i gcrích sa bhliain 2023 agus críochnaíodh trí fheabhsúchán acomhail shuntasacha faoi char sábháilteachta Bhonneagar Iompair Éireann. Bronnadh cúig mhiontionscadal nó leanadh dá dtógáil in 2023.

Taisteal Gníomhach

Thug Bonneagar Iompair Éireann tuilleadh tacaíochta in 2023 maidir le bonneagar taistil ghníomhaigh a chur ar fáil, fearacht rotharbhealaí agus taisteal gníomhach a bhaineann leis an nGréasán Bóithre Náisiúnta. Críochnaíodh 17.4 km eile de rotharbhealach scartha le hoscailt an N5 (Cathair na Mart- Turlach), an N59 (Seachbhóthar Mhaigh Cuilinn), an N86 (Baile na Saor-Baile Ghearóid), agus bealach Nascachta Coisithe/Rothaíochta AT (an M50).

Ina theannta sin, fuair 41 tionscadal taistil ghníomhaigh cistiú le haghaidh oibreacha pleanála agus dearaidh in 2023. Rinneamar an-dul chun cinn maidir le Plean an Ghréasáin Náisiúnta Raonta Rothar a thabhairt chun críche in 2023. Leanaimid orainn ag plé go gníomhach leis an Roinn Iompair agus le gníomhaireachtaí eile i dtaca le caighdeán agus treoir theicniúil a fhorbairt agus a nuashonrú chun tionscadail taistil ghníomhaigh a sholáthar ar an ngréasán Bóithre Náisiúnta.

Clár na nGlasbhealaí Náisiúnta agus Réigiúnacha

Rinneadh níos mó dul chun cinn suntasach in 2023 maidir le Clár na nGlasbhealaí Náisiúnta agus Réigiúnacha; maoiníodh 91 tionscadal Glasbhealaigh atá ag céimeanna éagsúla soláthair. Cuireadh 53 km i gcrích agus osclaíodh don phobal iad le linn na bliana.

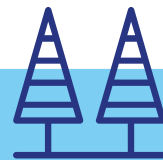
Tá 30 km eile á dtógáil i ndeich dtionscadal dhifriúla. Osclaíodh na codanna Glasbhealaigh seo a leanas go hoifigiúil in 2023:

- Glasbhealach an Oirdheiscirt — Céim a hAon: d'oscail an tAire Stáit, Jack Chambers, siúlbealach agus rotharbhealach easbhóthair, atá 6 km ar fad, idir Ros Bearrcon agus an Gleann Mór, go hoifigiúil an 25 Iúil.
- Glasbhealach Mór an Iarthair — D'oscail an tAire Stáit, Jack Chambers, stráice 5 km de Ghlasbhealach Mór an Iarthair an 1 Meán Fómhair. Nasctar Acaill leis an gCaiseal de dheasca an tsínithe de 4.5 km.
- Glasbhealach Ghleann na Bóinne-Fhearann na Lochanna — Osclaíodh glasbhealach atá 8.7 km ar fad agus a nascann Cill Mhaighneann leis an Obair, go hoifigiúil an 25 Deireadh Fómhair.
- Rotharbhealach na Gaillimhe-Bhaile Átha Cliath — D'oscail an tAire Stáit, Jack Chambers, Droichead Coisithe agus Rotharbhealach Dhroichead Bhaile Átha Luain go hoifigiúil i mí Lúnasa 2023. A bhuíochas leis an droichead iontach seo trasna na Sionainne, tá nascacht taistil ghníomhaigh scartha i mBaile Átha Luain, Contae na hIarmhí. Leis sin, tá an glasbhealach a fhad le Maigh Nuad, Contae Chill Dara curtha i gcrích, glasbhealach atá 108 km ar fad.

Cuireadh 16.8 km eile de Ghlasbhealaí (féach thíos) i gcrích freisin agus féadann an pobal mór iad a úsáid. Is cuid de Ghlasbhealaí níos mó na codanna seo:

- An Torán-Caladh na Sionainne — 7 km;
- An Uaimh-Dún an Rí, Cill Mhaighneann-Dún an Rí agus Baile Uilcín-Baile an Chaisleáin — 6.8 km;
- An Clochán-Sraith Salach — 3 km.

Cuireadh na hoibreacha tógála ar Ghlasbhealach Dhroichead an Aighlmearaigh-na Sollán, atá 11 km ar fad, i gcrích in 2023. Chuir Uiscebhealaí Éireann agus Comhairle Contae Chill Dara an tionscadal ar fáil agus soláthraíonn sé cosán/rotharbhealach roinnte ardchaighdeán ar chosáin tarraingthe na Canálach Móire atá

ann cheana. Tá an Glasbhealach mar chuid de scéim mhór a rachaidh idir Ceantar na nDugaí i gCathair Bhaile Átha Cliath agus Caladh na Sionainne in Uíbh Fhailí — 144 km ar fad nuair a chuirfear an scéim i gcrích.

Leanadh de na hoibreacha tógála ar Ghlasbhealach Mhainistir na Corann-Eochaille. Meastar go n-osclofar an chéad chéim don phobal sa chéad ráithe de 2024. Rinneadh dul chun cinn freisin maidir le hoibreacha garaíochta agus túsphointí siúlóide a sholáthar ar Ghlasbhealach Thuaisceart Chiarraí. Leanadh le hoibreacha tógála ar níos mó ná 30 km de Ghlasbhealaí breise in 2023; tá os cionn 50 tionscadal ag céimeanna éagsúla pleanála agus deartha agus tá 18 dtionscadal eile beartaithe.

Feidhmíocht agus Torthaí in 2023

- Cuireadh an N5 (Cathair na Mart-Turlach), an N59 (Seachbhóthar Mhaigh Cuilinn) agus an N22 (Baile Bhuirne-Maigh Chromtha) i gcrích agus osclaíodh go hoifigiúil iad in 2023.
- Fuarthas faomhadh geata an Chóid Caiteachais Phoiblí chun tús a chur leis an bpróiseas tairisceana le haghaidh an M28 (Corcaigh-Rinn an Scidígh).
- Fuarthas ceadú an Rialtais chun Seachbhóthar Áth Dara de scéim an N21/N69 (Luimneach-Áth Dara-Faing) a sholáthar, stráice atá 7 km ar fad.
- Cuireadh tionscadal réimse phoiblí agus seachbhóthar Bhaile Shláine (an N2) isteach le haghaidh ceadú pleanála.

Osclaíodh na Mionscéimeanna seo a leanas do thrácht:

- An N24 (Luimneach-Tiobraid Árann, Timpeallán, Beary's Cross);
- An N51 (An Dún Mór, Céim 2);
- An N73 (Cros an Chlochair);
- An N56 (Leitir Oilí-Cill Riáin);
- An N74 (Scéim Athailínithe Bhaile Hoiste);

- An N86 (Baile na Saor-Baile Ghearóid, Céim 2A — Baile an Chláir-Abhainn an Scáil);
- An N84 (Cill Mheáin-Sruthair).

Críochnaíodh trí fheabhsúchán acomhail shuntasacha faoi char sábháilteachta Bhonneagar Iompair Éireann:

- An N17/R320 (Acomhal an Leasa Dhuibh);
- An N25 (Timpeallán Bhaile Ghiolláin);
- An N72 (Acomhal Bhaile Mhic Cuirc).

Bhí cúig mhionscéim á dtógáil ag deireadh 2023:

- An N16 (Log an Tobair);
- An N15 (Scéim Feabhsúchán Mhala Mhic Ruairí);
- An N55 (An Chorr Dhubh-Killydoon, Cuid B);
- An N60 (Cnoc na mBuachalán Theas);
- An N73 (Áth na Cise).

Críochnaíodh na Scéimeanna Glasbhealaigh seo a leanas in 2023:

- Ros Mhic Thriúin-an Gleann Mór — 6 km;
- An Clochán-Sraith Salach — 3 km;
- Cuan Mó — 4.5 km;
- Droichead an Aighlmearaigh-na Solláin — 11km;
- Gleann na Bóinne-Fearann na Lochanna, Dún an Rí-an Uaimh — 11 km;
- Gleann na Bóinne- Fearann na Lochanna, Baile Uilcín-Baile an Chaisleáin, 5 km;
- An Chanáil Mhór, an Torán-Caladh na Sionainne — 7 km;
- An Chanáil Mhór, an Daingean-Tulach Mhór agus Droichead Uí Aonasa-Caladh na Sionainne — 7 km;
- Rotharbhealach Dhroichead Bhaile Átha Luain — 0.5 km.

6 *An Cabhán*
CAVAN
Baile Bhlainséir
BLANCHARDSTOWN
N 3
↓

Ó Dheas
SOUTHBOUND **Toll**
Loch Garman
WEXFORD
Dún Laoghaire
↓ **M 50** ↓ **M 50** ↓

**INCIDENT
ON HARD
SHOULDER**

100

100

100

100

Achoimre ar Fheidhmíocht an M50

Is é an M50 an bóthar is mó a mbaintear úsáid as sa tír agus taistealaíonn chóir a bheith 150,000 feithicil ar stráicí éagsúla ar ghnáthlá.

13,394

An sruth san uair is airde, a taifeadadh ar stráice an N3-N2 idir 4 p.m. agus 5 p.m. an 27 Aibreán.

184,978

An Sruth Laethúil Is Airde a taifeadadh ar an M50 idir an N3 agus an N2.

1,933

Líon lomlán na dTeagmhas, arbh Imbhuailtí Tráchtá 737 ceann díobh.

1.6 billiún

Ciliméadair feithicle arna dtaisteal, ar méadú 3% é ar an mbliain 2022.

Fíricí in 2023

Achoimre ar Fheidhmíocht an N40

Taistealaíonn breis agus 80,000 feithicil ar stráicí éagsúla den N40 (Cuarbhóthar Theas Chorcaí) ar ghnáthlá.

7,947

An sruth san uair is airde, a taifeadadh ar stráice Bhóthar Chionn tSáile-Dhúglais ar 4 p.m. an 26 Deireadh Fómhair.

101,297

An Sruth Laethúil Is Airde a taifeadadh ar stráice Bhóthar Chionn tSáile-Dhúglais.

254

Líon lomlán na dTeagmhas, arbh Imbhuailtí Tráchtá 73 ceann díobh.

0.34 billiún

Ciliméadair feithicle arna dtaisteal, ar méadú 9% é ar an mbliain 2022.

Seirbhísí Gairmiúla

Foilsíonn rannán na Seirbhísí Gairmiúla cáipéisí teorach agus cuireann siad tacaíocht theicniúil ar fáil do rannáin eile BIÉ, an méid seo a leanas ina measc:

1. Pleanáil Straitéiseach agus Iompair;
2. Seandálaíocht agus Oidhreacht;
3. Beartas agus Comhlíonadh Comhshaoil;
4. Caighdeáin agus Taighde; agus
5. Sábháilteacht ag BIÉ:
 - Sábháilteacht ar bhóithre;
 - Sláinte agus sábháilteacht tógála; agus
 - Sábháilteacht Iarnróid Éadroim.

Pleanáil Straitéiseach agus Iompair

Déanann Pleanáil Straitéiseach agus Iompair monatóireacht ar fheidhmiú an ghréasáin bóithre agus iarnróid éadroim náisiúnta, déanann siad measúnú ar an éileamh a bheidh ar an ngréasán amach anseo, agus tugann siad faoi staidéir straitéiseacha.

Chuireamar straitéis Bhonneagar Iompair Éireann le haghaidh bóithre náisiúnta, NR2040, i gcló in 2023, ina dtugtar creat fadtéarmach faoi choinne phleanáil, oibriú agus chothabháil an ghréasáin bóithre náisiúnta. Tacaíonn sí le seachadadh Thionscadal Éireann 2040 agus tagann sí le Creat Náisiúnta Infheistíochta um Iompair in Éirinn de chuid na Roinne Iompair.

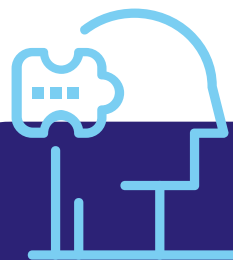
I ndiaidh comhairliúcháin poiblí, chuir Bonneagar Iompair Éireann a mbeartas úr um ionaid seirbhíse ar ghréasán na mótarbhealaí agus na ndébhealaí i gcló i mí na Nollag 2023.

Seandálaíocht agus Oidhreacht

Is é príomhchuspóir an rannáin um Sheandálaíocht agus Oidhreacht an tionchar a bhaineann le tionscadail agus cláir Bhonneagar Iompair Éireann a laghdú an oiread agus is féidir. Rinneamar bainistiú i rith 2023 ar sheandálaíocht, oidhreacht thógtha agus chultúrtha ar 292 scéim, lena áiríodh scéimeanna bóithre náisiúnta, iompair phoiblí agus glasbhealaigh. I measc na n-oibreacha láithreáin bhí suirbhéanna oidhreachta tógtha agus pailéithimpeallachta, imscrúduithe agus tochairtí seandálaíochta agus monatóireacht seandálaíochta ar ghníomhaíochtaí tógála.

Soláthrófar i dTreoirínte nua Bhonneagar Iompair Éireann maidir le hOidhreacht Chultúrtha do thionscadail bóithre náisiúnta agus glasbhealaí caighdeáin agus treoir uileghabhálach chun measúnú a dhéanamh ar an tionchar atá ag tionscadail arna maoiniú ag Bonneagar Iompair Éireann, nó arna gcur i gcrích faoi choimirce Bhonneagar Iompair Éireann, ar an Oidhreacht Chultúrtha. Cuireadh dréacht deireanach den treoir isteach i mí na Nollag 2023, ina bhfuil athbhreithniú ar Acht na hOidhreachta Stairiúla agus Seandálaíochta, 2023.

I gcomhar le Radharc Éireann (Comhairle Náisiúnta na nDall in Éirinn/NCBI roimhe seo), chuireamar inrochtaineacht chun feabhais trí 'Sraith Oidhreachta' Bhonneagar Iompair Éireann a chur ar fáil ar OverDrive NCBI, an leabharlann náisiúnta do mhuintir na hÉireann

atá dall nó a bhfuil lagú radhairc orthu. Áirítear leis sin ríomhfhóilseacháin de na seacht n-imleabhar is déanaí sa tSraith, dála An Reilig Dearmadta: Tochailtí ag Raghannallach, Co. Ros Comáin, a bhfuil duais bainte aige. Cuireadh ar an ngearrliosta é le haghaidh an Ghradaim um Éacht Seandálaíochta de chuid na Comhairle um Sheandálaíocht na Breataine in 2023.

Eagraíodh os cionn 15 imeacht i gCorcaigh, i mBaile Átha Cliath, i gCiarraí, i Ros Comáin agus i bPort Láirge mar chuid de chlár náisiúnta Bhonneagar Iompair Éireann don tSeachtain Oidhreacht Náisiúnta i mí Lúnasa 2023. San áireamh iontu siúd bhí comhdháil i mBaile Átha Cliath inar scrúdáíodh tionscadail iompair agus taighde comhoibríoch sa tseandálaíocht, chomh maith le taispeántas grianghrafadóireachta d'íomhánna agus de phíosaí scannáin de na tochailtí seandálaíochta ar Thionscadal Bóthair an M28 (Corcaigh-Rinn an Scidigh). D'fhreastail os cionn 1,500 duine ar imeachtaí ó chlár na bliana seo.

Lena chois sin, reáchtáladh Lá Oidhreacht Lochlannach i mBaile na Coille i gContae Phort Láirge ina raibh taispeántas ó Ard-Mhúsaem na hÉireann.

Beartas agus Comhlíonadh Comhshaoil

Sa bhliain 2023, chríochnaíomar gealltanais dhlíthiúla Bhonneagar Iompair Éireann maidir le mapáil torainn straitéiseach, pleananna nua bithéagsúlachta agus tírdhreacha agus treoircháipéis nua um thaighde dlí chun mórtionscadail a phleanáil. Cuireadh an scagadh tosaigh le haghaidh shócmhainní Bhonneagar Iompair Éireann i gcrích don mheasúnú riosca atá le déanamh faoi Straitéis BIÉ um Oiriúnú don Athrú Aeráide.

Caighdeán agus Taighde

Coinnímid agus déanaimid nuashonrú rialta ar raon leathan caighdeán, treoirlínte agus cáipéisí teicniúla a bhaineann le pleanáil, dearadh, tógáil, cothabháil agus oibriú na mbóithre náisiúnta. Cuirtear ar fáil ar líne iad ar leathanach gréasáin Fhoilseacháin BIÉ. Tugadh faoi cúig nuashonrú agus foilsíodh 27 cáipéis sa bhliain 2023.

Leanamar orainn ag soláthar cúrsaí oiliúna ar chaighdeán theicniúla d'innealtóirí bóthair in 2023. Tionóladh comhdháil bhliantúil Bhonneagar Iompair Éireann um Bóithre Náisiúnta agus Glasbhealaí i gCorcaigh i mí Mheán Fómhair 2023 agus d'fhreastail níos mó ná 300 oifigeach Údarais Áitiúil a bhí ag gabháil do thionscadail bóithre náisiúnta agus glasbhealaigh uirthi. Díríonn an ócáid sin ar fhoireann údarás áitiúil atá ag gabháil do thionscadail bóithre náisiúnta agus ar úsáideoirí eile ár gcaighdeán.

I gcomhréir le Straitéis Taighde Bhonneagar Iompair Éireann (2022-2026), coimisiúnaíonn BIÉ tionscadail chun dul i ngleic le riachtanais áirithe taighde. Bhí 15 thionscadal taighde ghníomhacha ar siúl in 2023. Leanamar lenár gcomhoibriú le Comhdháil Stiúrthóirí Bóithre na hEorpa (CEDR) in 2023, rud a lig do Bhonneagar Iompair Éireann páirt a ghlacadh i líon tionscadail taighde chomhoibríocha.

Leanamar ar aghaidh le heagrú an Ardáin Taighde Iompair (TRA) le linn na bliana, i gcomhar leis an Roinn Iompair. Is é TRA an chomhdháil taighde agus teicneolaíochta is mó san Eoraip maidir le hiompar agus soghluaisteacht. Beidh an chomhdháil ar siúl i gCumann Ríoga Bhaile Átha Cliath (RDS) idir an 14 agus an 18 Aibreán, 2024.

Sábháilteacht ag BIÉ

Is ceann dár bpríomhchuspóirí straitéiseacha é feabhas a chur ar shábháilteacht ar bhóithre náisiúnta agus iarnróid éadroim, agus tús áite á thabhairt don tsábháilteacht ar fud réimse iomlán ghníomhaíochtaí BIÉ. Déanaimid athbhreithniú ar shábháilteacht ar fud ár mbonneagair bóithre agus iarnróid, chomh maith le tuairisciú ar shláinte agus sábháilteacht oibrithe agus conraitheoirí ar ár láithreáin tógála.

Sábháilteacht ar Bhóithre

Cuireann Bonneagar Iompair Éireann an Treoir ón AE maidir le sábháilteacht an bhonneagair bóthair a bhainistiú i bhfeidhm, a bhaineann le gach mótarbhealach agus príomhbhealach náisiúnta. Chuir Bonneagar Iompair Éireann an Treoir i bhfeidhm maidir le gach bóthar náisiúnta. I gcomhréir le Creat Beartais AE um Shábháilteacht ar Bhóithre, 2021-2030, agus leis an mbeartas, Fís Nialais, tá sé mar aidhm againn líon na dtubaistí ar bhóithre náisiúnta a laghdú faoina leath faoin mbliain 2030.

Sholáthair Bonneagar Iompair Éireann cistiú €34.3 milliún do níos mó ná 100 scéim feabhsúcháin um shábháilteacht ar bhóithre in 2023 le taobhanna bóthair níos sábháilte, bóithre féinmhínitheacha, agus timpeallacht shábháilte a chruthú d'úsáideoirí soghonta bóithre.

Tá Bonneagar Iompair Éireann freagrach as 12 ghníomh i gCéim a hAon den Straitéis um Shábháilteacht ar Bhóithre de chuid an Rialtais (2021-2030) agus bainfidh siad na gníomhartha go léir amach taobh istigh den achar ama.

Sláinte agus Sábháilteacht Tógála

Déanaimid cigireachtaí sábháilteachta rialta chun measúnú a dhéanamh ar fheidhmíocht sábháilteachta na dtionscadal agus tuairiscimid ar chomhlíonadh an dea-chleachtais i ndáil le sláinte agus sábháilteacht ghairme agus tógála.

Déantar Timpistí is Cúis le hAga Díomhaoín (LTAnna), Teagmhais Chontúirteacha agus Neastimpistí intuairiscithe a thuairisciú ó gach tionscadal tógála BIÉ um Mórbhóithre agus Iarnród Éadrom agus Conarthaí Cothabhála agus Athnuachana Mótarbhealaí (MMaRCanna).

Bhí ocht LTA ar Mhórhionscadail Tógála agus ar MMaRCanna in 2023, laghdú beirte ar an mbliain roimhe sin. Tuairiscíodh trí Theagmhas Chontúirteacha agus 46 Neastimpiste ar thionscadail Tógála agus MMaRCanna sa bhliain 2023.

Sábháilteacht Iarnróid Éadroim

Déanaimid faireachán leanúnach ar fheidhmíocht sábháilteachta chóras Luas agus déanaimid anailís mhíosúil ar theagmhais agus ar thimpistí chun treochtaí agus saincheistanna sábháilteachta atá ag teacht chun cinn a shainaithint. Tuairiscimid an méid a fhaighimid amach don bhord.

Níor tuairiscíodh básanna ar bith ar ghréasán Luas in 2023. Bhí dhá imbhualladh tráchta bóthair sa bhliain 2023. Ba éard ba shiocair leo araon gluaisteánaithe ag tabhairt faillí i solas dearg. Ba ann do cheithre theagmháil intuairiscithe idir coisí agus tram in 2023. Níorbh ann d'aon teagmháil intuairiscithe idir tram agus rothaí. Gortaíodh seachtar de bharr thimpiste Luas in 2023.

Ritheadh scata feachtais sábháilteachta i gcaitheamh na bliana d'fhonn feasacht a mhúscailt ar thábhacht na sábháilteachta ar chóras Luas agus timpeall air.

Feidhmíocht agus Torthaí in 2023

- Foilsíodh naoi gcaighdeán úra agus ocht gcáipéis theicniúla ar Fhoilseacháin Bhonneagar Iompair Éireann.
- Foilsíodh Straitéis Bhonneagar Iompair Éireann, Bóithre Náisiúnta 2040;
- Leanadh ar aghaidh le heagrú na comhdhála, Ardán Taighde Iompair, thar ceann na Roinne Iompair, a thionólfar i mBaile Átha Cliath i mí Aibreáin 2024;
- Críochnaíodh céim IV den chlár um mapáil torainn straitéiseach le haghaidh ghréasáin BIÉ, a éilítear leis na Rialacháin um Thorann Comhshaoil;
- Críochnaíodh agus foilsíodh treoircáipéis dlí maidir le mórtionscadail a phleanáil.
- Cuireadh pleananna nua tírdhreacha agus bithéagsúlachta de chuid Bhonneagar Iompair Éireann i gcrích agus i gcló;
- Coinníodh creidiúnú ISO 45001 do Chóras Bainistíochta Sábháilteachta BIÉ;
- Tuairiscíodh ar ghníomhartha BIÉ faoi Chéim a hAon den Straitéis um Shábháilteacht ar Bhóithre (2021-2030); agus
- Nuashonraíodh na Treoirlínte um Breithmheas ar Thionscadail de chuid Bhonneagar Iompair Éireann ar mhaithe le teacht le Creat Measúnaithe Iompair na Roinne Iompair.

Seirbhísí Rialála agus Corparáideacha BIÉ

Pleanáil Úsáid Talún

Tá freagrachtaí ar Bhonneagar Iompair Éireann mar chomhlacht forordaithe maidir le pleanáil úsáid talún faoi alt 22 d'Acht na mBóithre, 1993. Áirítear leis sin cur le cáipéisí náisiúnta agus réigiúnacha maidir le húsáid talún agus beartas iompair, Criosanna Forbartha Straitéisí, forbairt údaráis áitiúil agus pleananna limistéir áitiúil.

Tá stádas mar chomhairlí reachtúil le haghaidh bainistíocht forbartha ag BIÉ faoi Airteagal 28 de na Rialacháin um Pleanáil agus Forbairt, arna leasú. Déanann an Rannán um Pleanáil Úsáid Talún comhordú agus bainistiú ar fhreagairt BIÉ ar iarratais phleanála le hionchur ó chomhghleacaithe BIÉ. Ina theannta sin, faigheann agus déanann BIÉ measúnú ar thograí iarratais phleanála faoi ailt eile de na hAchtanna Pleanála amhail Forbairt Bonneagair Straitéisigh, Forbairtí Stáit agus Údaráis Áitiúla, agus ceadúnú comharthaíochta. Tugann an Rannán freagra freisin ar iarrataí ón mBord Pleanála ar iarratais ar achomharc a éilíonn ionchur ó iarratais scóipe BIÉ, EIS agus SEA, agus atreoruithe réamhphleanála ó údaráis áitiúla.

Saoráil Faisnéise

Foráiltear leis an Acht um Shaoráil Faisnéise, 2014 go bhfuil na cearta seo a leanas ag gach duine, faoi réir díolúintí áirithe a shonraítear san Acht:

- An ceart teacht ar thaifid oifigiúla atá á gcoimeád ag Ranna Rialtais agus gach comhlacht poiblí a chomhlíonann forálacha alt 6 den Acht;
- An ceart go gceartófaí nó go nuashonrófaí faisnéis phearsanta fúthu atá á coimeád, sa chás go bhfuil an fhaisnéis sin neamhiomlán, mícheart nó míthreorach; agus
- An ceart go dtabharfaí dóibh cúiseanna leis na cinntí a dhéanann comhlachtaí poiblí a dhéanann difear dóibh.

Ón mbliain 2016 ar aghaidh, tá sonraí faoi iarrataí ar Shaoráil Faisnéise a fhaightear le haghaidh faisnéis neamhphearsanta á bhfoilsíú ag BIÉ i Loga Nochta um Shaoráil Faisnéise, i gcomhréir le riachtanais an Chóid Cleachtais um Shaoráil Faisnéise do Chomhlachtaí Poiblí de chuid na Roinne Caiteachais Phoiblí, Seachadta ar an bPlean Forbartha Náisiúnta, agus Athchóirithe. Féadtar féachaint ar an Loga Nochta ar an mír um shaoráil faisnéise ar ár suíomh gréasáin. Tá seoladh ríomhphoist tiomnaithe (foi@tii.ie) ar fáil chun freastal ar iarrataí ar shaoráil faisnéise.

Rochtain ar Fhaisnéis faoin gComhshaol

Tugtar cearta dlíthiúla dóibh siúd a lorgaíonn rochtain ar fhaisnéis faoin gcomhshaol ó údarais phoiblí le Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Rochtain ar Fhaisnéis maidir leis an gComhshaol), 2007-2018. De réir na Rialachán, ní mór faisnéis a bhaineann leis an gcomhshaol atá á coimeád ag údarás poiblí, nó atá á coimeád d'údarás poiblí, a chur ar fáil d'aon duine má iarrtar í, faoi réir eisceachtaí áirithe. Tá seoladh ríomhphoist tiomnaithe (aie@tii.ie) ar fáil chun freastal ar iarratais faoi na Rialacháin.

Faisnéis ón Earnáil Phoiblí a Athúsáid

Faoi Rialacháin an Aontais Eorpaigh (Sonraí Oscailte agus Faisnéis ón Earnáil Phoiblí a Athúsáid), 2021, ceanglaítear ar chomhlachtaí san earnáil phoiblí athúsáid na mórchoda d'fhaisnéis na hearnála poiblí a éascú. Áirítear le hathúsáid cóipeáil, mionathrú, aistriú, oiriúnú agus dáileadh.

Le linn 2023, lean Bonneagar Iompair Éireann ar aghaidh ag cur leis an bhfaisnéis a chuirimid ar fáil go héasca lena hathúsáid ar thairseach Shonraí Oscailte an Rialtais ag Data.gov.ie.

Teangacha Oifigiúla

Le hAcht na dTeangacha Oifigiúla, 2003, féachtar le húsáid na Gaeilge a chur chun cinn chun críoch oifigiúil sa Stát trí chainníocht agus cáilíocht na seirbhísí a chuireann comhlachtaí poiblí ar fáil don phobal trí Ghaeilge a mhéadú agus a fheabhsú. Leagtar ceanglais shonracha san Acht, agus sna Rialacháin a rinneadh faoin Acht, ar chomhlachtaí poiblí, BIÉ ina measc, maidir le húsáid na Gaeilge; mar shampla, trí chomhfhreagras a fhaightear i nGaeilge a fhreagairt, an Ghaeilge a úsáid ar pháipéarachas agus ar chomharthaí agus cáipéisí áirithe a fhoilsiú go dátheangach.

Éilítear le hAlt 11 den Acht ar chomhlachtaí poiblí scéim a ullmhú ina sonraítear na seirbhísí a chuirfidh an comhlacht poiblí ar fáil trí mheán na Gaeilge, trí mheán an Bhéarla, agus sa dá theanga. In 2020, cheadaigh an tAire Stáit ag an Roinn Turasóireachta, Cultúir, Ealaíon, Gaeltachta, Spóirt agus Meán, Scéim reatha BIÉ, a bheidh i bhfeidhm don tréimhse 2020-2023, agus tá sí foilsithe i rannán na dTeangacha Oifigiúla dár suíomh gréasáin.

Cosaint Sonraí

Chruthaigh tosach feidhme an Achta um Chosaint Sonraí, 2018, agus cur i bhfeidhm an Rialacháin Ghinearálta maidir le Cosaint Sonraí (RGCS), le linn 2018, creat dlíthiúil a chuir feabhas suntasach ar chearta cosanta sonraí le haghaidh daoine aonair agus neartaigh sé na freagrachtaí atá ar eagraíochtaí i ndáil le próiseáil sonraí pearsanta. In 2023, lean BIÉ le beartais, córais agus nósanna imeachta a fhorbairt a bhfuil sé mar aidhm leo feachtas foirne ar oibleagáidí cosanta sonraí a mhéadú agus a chinntiú go bhfuil ceanglais na reachtaíochta cosanta sonraí á gcomhlíonadh ag BIÉ. Tá seoladh ríomhphoist tiomnaithe (dataprotection@tii.ie) cruthaithe chun iarratais maidir le cosaint sonraí a éascú.

Luas, Líne Uaine, Charlemont, Baile Átha Cliath

Inrochtaineacht

Tacaíonn BIÉ le Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas (UNCRPD), a dhaingnigh Éire in 2018, a bhfuil sé mar chuspóir aige tairbhiú iomlán agus cothrom chearta uile an duine agus shaoirsí bunúsacha na ndaoine uile faoi mhíchumas a chur chun cinn, a chosaint agus a áirithiú. Tá BIÉ tiomanta a áirithiú go mbíonn ár seirbhísí, bonneagar, áitribh agus faisnéis iomlán inrochtana agus go bhfaigheann ár bhfoireann oiliúint feasachta chuí maidir le hinrochtaineacht. Cuireadh Coiste Inrochtaineachta trasearnála ar bun chun a áirithiú go gcomhlíontar an tAcht um Míchumas, 2005.

Féachann an Coiste lena áirithiú, a mhéid is féidir, go mbíonn fáil ar gach beart agus áis chuí ag custaiméirí agus ag an bhfoireann atá faoi mhíchumas. I gcomhréir leis an Acht um Míchumas, rinne BIÉ Oifigeach Rochtana a cheapadh atá freagrach as cuidiú le custaiméirí atá faoi mhíchumas rochtain a fháil ar sheirbhísí agus ar fhoilseacháin a chuireann BIÉ ar fáil agus a bheith mar phointe teagmhála le haghaidh daoine faoi mhíchumas ar mian leo rochtain a fháil ar sheirbhísí den sórt sin. Tá tuilleadh eolais ar fáil maidir le beartas inrochtaineachta BIÉ ar an leathanach Inrochtaineachta dár suíomh gréasáin mar aon le sonraí teagmhála dár nOifigeach Rochtana.

Le linn 2023, lean muid de bheith rannpháirteach i gCoiste Comhairliúcháin Inrochtaineachta (CCI) na Roinne Iompair. Tugann CCI le chéile oifigigh ón Roinn, gníomhaireachtaí ábhartha, ionadaithe ó eagraíochtaí míchumais agus comhaltaí de chuid an Ghrúpa Páirtithe Leasmhara Míchumais (DSG).

Seirbhís do Chustaiméirí

Is cuid lárnach de ghníomhaíochtaí BIÉ seirbhís ardchaighdeán a sholáthar do chustaiméirí, agus déanaimid iarracht ar bhonn leanúnach ár gcleachtas gnó a fheabhsú chun na caighdeán is airde a chur ar fáil agus muid ag plé le custaiméirí. Leagtar amach conas a léiríonn BIÉ meas ar a ghealltanais chun seirbhís ardchaighdeán a sholáthar agus conas a dhéanann sé monatóireacht ar fheidhmíocht i gCairt Chustaiméirí agus Plean Gníomhaíochta Custaiméirí BIÉ, 2020–2023, atá ar fáil ar an leathanach, Seirbhís do Chustaiméirí, ar ár suíomh gréasáin. Tá seoladh ríomhphoist tiomnaithe (customerservice@tii.ie) cruthaithe chun gearáin maidir le seirbhís do chustaiméirí a éascú do chustaiméirí a bhraitheann go mb'fhéidir nár caitheadh go leordhóthanach, go cúirtéiseach, nó go cothrom leo agus iad ag plé le foireann BIÉ.

Teicneolaíocht Faisnéise (TF)

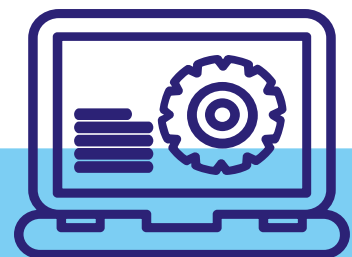
Tá an rannóg TF freagrach as Seirbhísí Corparáideacha TF in BIÉ. Áirítear leis seo forbairt agus tacaíocht do bhonneagar corparáideach TF, an líonra inmheánach TF agus seirbhísí Néalbhunaithe san áireamh. Bíonn an fhoireann ag tacú le crua-earraí agus bogearraí le haghaidh líon úsáideoirí atá chomh hard le 430 sna córais inmheánacha TF, agus le haghaidh roinnt céadta aoi-úsáideoirí seachtracha a mbíonn teacht acu ar chuid d'fheidhmchláir agus sonraí BIÉ.

Tá an fhoireann freagrach freisin as rialuithe slándála a chur i bhfeidhm maidir le húsáid córas TF agus as monatóireacht a dhéanamh orthu, agus oibríonn siad go dlúth leis an Oifigeach Slándála Faisnéise. Áirítear bainistiú agus tastáil ar phleananna athshlánaithe TF sa réimse oibre seo freisin. Tá an Rannóg TF freagrach as an tacaíocht do bhreis agus 50 feidhmchlár gnó atá in úsáid ar fud na heagraíochta, lena n-áirítear córais innealtóireachta, airgeadais agus acmhainní daonna.

Tá feidhm inmheánach Forbartha Córas ag an Rannóg TF atá freagrach as 15 feidhmchlár réim gnó saincheaptha a fheabhsú agus chothabháil. Oibríonn an fhoireann in éineacht leis an ngnó chun riachtanais a shainithint agus chun feidhmchláir a fhorbairt. Cuireann sí seirbhísí innealtóireachta sonraí ar fáil don eagraíocht freisin maidir le roinnt sonraí a fhorbairt, comhéadain feidhmchláir chuig sonraí agus uathphróiseáil sonraí.

Ar na tasc a chuir an rannóg TF i gcrích i 2023, bhí:

- Tacaíochtaí TF a chur i bhfeidhm i dtaca le hObair Chumaisc chun cuidiú leis an bhfoireann bogadh i dtreo socrúcháin ina mbeidh deasc a roinnt agus na tacaíochtaí TF agus trealamh móibíleach cuí acu chuige seo.
- Closamhairc uasdátaithe a chur i bhfeidhm i ngach seomra cruinnithe le tacú le cruinnithe cumaisc ar MS Teams;
- Réitigh TF uathoibríthe a chur i bhfeidhm chun cuidiú le faomhadh doiciméad agus le próisis faofa eile;
- Rialuithe Slándála TF méadaithe a chur i bhfeidhm maidir le bogadh i dtreo Bunchaighdeán Slándála don Earnáil Phoiblí a chomhlíonadh in 2024;
- Córais agus feabhsuithe feidhmchláir ghnó a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm, lena n-áirítear uasdátaithe i dtaca le Faomhadh Sonrasc agus córais Faofa Creat agus uathoibríu aistrithe sonraí le páirtithe seachtracha.

Ráiteas Rialachais BIÉ agus Tuarascáil na gComhaltaí Boird

An Bord

An tUasal Gareth Llewellyn (Cathaoirleach)

Ceapadh Gareth mar Chathaoirleach ainmnithe ar BIÉ i mí na Samhna 2021 (arna cheadú i mí Eanáir 2022) i ndiaidh dó dul ar scor ón ról a bhí aige mar Príomhfheidhmeannach ar DVSA, ciste trádála sa Ríocht Aontaithe a sholáthraíonn seirbhísí do bhreis agus 40 milliún custaiméir. Roimhe seo bhí ról feidhmiúcháin aige le National Grid plc agus Anglo American plc agus bhí sé mar Stiúrthóir Feidhmiúcháin ar Network Rail agus freagracht air as saincheisteanna sábháilteachta, teicniúla agus innealtóireachta. Mar stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin, chuir sé an chuideachta bhainistíochta dramhaíola Biffa plc ar an stocmhalartán agus bhunaigh sé Gníomhaireacht Bhreoslaí In-Athnuaite na Roinne Iompair. Chuaigh Gareth ar scor óna ról mar stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin ar Údarás Harwich Haven i mí na Nollag 2021, a sholáthraíonn píolótaí do na longa coimeádán is mó ar domhan a bhíonn ag teacht agus ag imeacht ó Felixstowe. Is stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin é freisin ar Sage Housing atá, le tacaíocht ó Blackstone, ar an soláthraí is mó de thithíocht shóisialta agus inacmhainne ar ardchaighdeán sa Ríocht Aontaithe.

Is comhalta é Gareth ag Institiúid Cambridge um Cheannaireacht Inbhuanaitheachta agus i 2005 iarradh air labhairt ag Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe ar chearta daonna agus gnó.

An tUasal Peter Walsh (POF)

Is Innealtóir Sibhialta Cairte é Peter Walsh a bhfuil breis agus 40 bliain de thaithí aige. Sula ndeachaigh sé isteach san Údarás um Bóithre Náisiúnta i 2000, d'obair sé le haghaidh conraitheoir tógála agus mar innealtóir comhairleach, ach ba é a bhí i gceist go príomha ná bóithre a thógáil d'Údaráis Áitiúla. D'oibrigh sé ar chur i gcrích an ghréasáin mótarbhealaí go dtí 2015, tráth a ndearnadh an tÚdarás um Bóithre Náisiúnta agus An Gníomhaireacht um Fháil Iarnród a chumasc chun BIÉ a bhunú. Chuaigh sé i mbun oibre mar Stiúrthóir Bainistíochta Chlár Caipitiúil in BIÉ nuabhunaithe. Sa phost sin bhí sé ag plé le hiarnród éadrom, tionscadail chaipitil Meitreo, mar aon le tionscadail bhóithre náisiúnta. Ceapadh Peter Walsh mar Phríomhoifigeach Feidhmiúcháin ar BIÉ ar an 1 Deireadh Fómhair 2020.

An tUasal Aebhric Mc Gibney

Oibríonn Aebhric McGibney (M.Litt (Eacnamaíocht), MBA CDir), mar Stiúrthóir Gnóthaí Poiblí agus Idirnáisiúnta le Comhlachas Tráchtála Bhaile Átha Cliath. Is Stiúrthóir Cairte é agus roimhe seo bhí sé mar chomhalta ar Bhord Chóras Iompair Éireann, agus é i mbun cathaoirleachta ar a Choiste Airgeadais agus Réadmhaoine. Roimhe seo, bhí sé ag obair mar léachtóir i gColáiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath, mar chomhairleoir eacnamaíoch in Fitzpatrick Associates agus mar Eacnamaí Sinsearach in IBEC.

An tUasal Aidan Skelly

Iar-Phríomhoifigeach Airgeadais EirGrid plc é Aidan Skelly. Sular thosaigh sé ag obair do EirGrid bhí roinnt ról sinsearach airgeadais agus tráchtála aige in Éirinn agus sa Ríocht Aontaithe. Is Cuntasóir Cairte é a bhfuil B.Comm bainte amach aige ó Choláiste na hOllscoile, Baile Átha Cliath agus MBS sa Cheannaireacht Chorporáideach ó Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath. Is stiúrthóir é freisin ar AirNav Ireland agus ar an gComhlacht Ceadaithe Tithíochta, Respond.

Mary O'Donovan Uasal

Is Stiúrthóir Cairte í Mary O'Donovan a bhfuil taithí Bhoird aici sna hearnálacha poiblí, príobháideacha agus carthanacha. I láthair na huaire tá sí ag feidhmiú mar chomhalta Boird ar an mBord um Thionóntachtaí Cónaithe agus mar Chomhalta Boird de chuid An Post. Tá taithí fhairsing aici ar leibhéal sinsearach ar bhainistíocht oibríochtaí, bainistíocht córas agus bainistíocht ghinearálta agus bhí ról shinsearach aici lena n-áirítear Stiúrthóir Seirbhísí do Chustaiméirí, Príomhoifigeach Faisnéise, Príomhoifigeach Oibríochtaí agus Bainisteoir Ginearálta sna hearnálacha Teileachumarsáide agus Seachfhoinsithe Próiseas Gnó.

Patricia O'Shea Uasal

Is dlíodóir corparáideach í Patricia O'Shea, atá cáilithe chun cleachtadh i Sasana agus sa Bhreatain Bheag, agus a bhfuil taithí de bhreis agus 30 bliain aici, san earnáil TF agus san earnáil eitleochta go príomha. Bhí sí ag obair ar feadh roinnt blianta in IBM, áit a raibh ról éagsúla aici, Ard-Abhcóide, Rúnaí Cuideachta agus Stiúrthóir. Tá sí ina Ceann Grúpa ar Chúrsaí Dlí agus Rúnaíochta in daa plc, ról a chuimsíonn oibríochtaí náisiúnta agus idirnáisiúnta na cuideachta. Bhí sí ar Bhord Feidhmiúcháin an Ospidéil Náisiúnta Mháithreachais ar feadh na mblianta fada. Comhalta í ar Bhord Comhairleach Asia Matters.

An tUasal Damien Ó Tuama

Is taighdeoir soghluaisteachta é Damien Ó Tuama a bhfuil taithí de bhreis agus 20 bliain aige san earnáil phríobháideach. Chuir sé a thaighde dochtúireachta ar chúrsaí aistrithe i dtaca córais soghluaisteachta i gcrích in 2015 (Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath) agus tá sé ina Mheasúnóir agus comhalta den Choiste Stiúrtha le haghaidh tionscadal taighde faoi Ghlaio Bliantúil Chlár Taighde EPA faoi Cholún na hAeráide agus Colún na hInbhuanaisteachta.

Tá sé ina Chomhordaitheoir Náisiúnta Rothaíochta do Cyclist.ie - Lónra Tathanta Rothaíochta na hÉireann agus an Taisce. Bhí sé ina chomhalta boird le Cónaidhm Rothaithe na hEorpa idir 2016 agus 2021.

An tUasal Desmond Kenny

Tá breis agus 35 bliain caite ag Desmond Kenny ag obair in earnáil an mhíchumais in Éirinn, idir obair ghairmiúil agus dheonach araon agus é ag feachtasaíocht ar son cearta do dhaoine faoi mhíchumas agus ionchuimsitheachta sa saol agus i seirbhísí príomhshrutha. Bhí sé mar Phríomhoifigeach Feidhmiúcháin ar Chomhairle Náisiúnta na hÉireann do na Daill (NCBI) go dtí go ndeachaigh sé ar scor.

Chuidigh sé le beartais a cheapadh san earnáil agus bhí sé mar chomhalta ar roinnt bord reachtúil lena n-áirítear dhá théarma ceithre bliana san Údarás Náisiúnta Míchumais. Tá MBA bainte amach aige, chomh maith le MSc Eacnamaíochta i mBainistíocht Cúraim Sláinte.

Sadhbh O'Neill Uasal

Comhairleoir sinsearach aeráide is ea í Sadhbh O'Neill do Chairde na Cruinne, Éire, is príomhanailísí í i dtaca le beartais aeráide na hÉireann agus is gníomhaí comhshaoil í. Tá céim MA bainte amach aici san Fhealsúnacht agus Gnóthaí Pobail (Coláiste na hOllscoile, Baile Átha Cliath), agus céim BA i Litríocht an Bhéarla agus Fealsúnacht (Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath) agus is iarrthóir PhD í i Scoil na Polaitíochta agus an Chaidrimh Idirnáisiúnta de chuid Choláiste na hOllscoile, Baile Átha Cliath áit a bhfuil sí ag déanamh taighde ar eitic aeráide agus trádáil charbóin. Chomh maith lena a bheith ag obair go páirtaimseartha do Chairde na Cruinne, oibríonn sí go páirtaimseartha in Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath agus in Ollscoil Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath mar léachtóir polaitíochta agus dlí aeráide agus scríobhann sí ar bhonn rialta ar leathanaigh eolaíochta agus tuairimíochta an Irish Times. Sna 1990í bhí sí mar bhall, ar feadh 5 bliana, de Chomhairle Chathair Bhaile Átha Cliath.

Colette Byrne Uasal

Iar-Phríomhfheidhmeannach í Colette Byrne ar Chomhairle Contae Chill Chainnigh, roimhe sin bhí sí mar Phríomhfheidhmeannach ar Chomhairle Chontae Uíbh Fhailí. Tá breis agus 40 bliain caite ag Colette san Earnáil Phoiblí, agus chaith sí breis agus 20 bliain ag obair ar leibhéal Bainistíochta Sinsearaí, agus tá MA aici i mBainistíocht na hEanála Poiblí. Chuaigh Colette Byrne isteach i mBord BIÉ in Eanáir 2021.

An tUasal Michael Wall

Is abhcóide é Michael a bhfuil saineolas aige sa dlí pleanála, comhshaoil agus tógála. Is comhalta é ar Bhord na Gníomhaireachta Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní (GNBS) is iarchomhalta boird ar an mBord Pleanála agus ar Údarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann (SEAI). D'obair sé mar ailtire i gcleachtas príobháideach agus sa bhainistíocht tionscadail, is comhalta é le hInstitiúid Ríoga Ailtirí na hÉireann agus is comhalta é de chuid Institiúid Pleanála na hÉireann. Tá MBA ag an Uasal Wall ó Choláiste na hOllscoile, Baile Átha Cliath agus céimeanna aige san ailtireacht, sa phleanáil agus sa dlí. Is Cathaoirleach é ar Chumann Seoirseach na hÉireann agus is comhalta boird é de chuid Amharclann na Mainistreach agus Ospidéal Simpson.

Annmarie Farrelly Uasal

Is Príomhfheidhmeannach í AnnMarie Farrelly ar Chomhairle Contae Fhine Gall. Is as an gCorr Dhubh i gcontae Muineacháin ó dhúchas í, bhí sí ag obair i gComhairle Contae Bhaile Átha Cliath sula ndeachaigh sí isteach i gComhairle Contae Fhine Gall nuair a bunaíodh í i 1994. Sular ceapadh í mar Príomhfheidhmeannach, bhí sí ina Stiúrthóir Pleanála agus Bonneagar Straitéiseach ó 2015 go 2019 agus roimhe sin ba Stiúrthóir Tithíochta agus Pobail í ar Chomhairle Contae Fhine Gall ó 2011 go 2015.

An Fhoireann Fheidhmiúcháin

Rachel Cahill, Stiúrthóir

Ceannasaí na hOifige Feidhmiúcháin agus Inbhuanaitheachta

Tá Rachel ina Ceannasaí ar Phríomhoifig Fheidhmiúcháin BIÉ agus freagracht uirthi as Straitéis Inbhuanaitheachta BIÉ a threorú. Is cuntasóir cairte í a bhfuil taithí de bhreis agus 25 bliain aici ag obair i dtimpeallachtaí casta dúshlánacha airgeadais agus oibríochtúla, lena n-áirítear an earnáil iompair agus soghluaisteachta le 15 bliana anuas. Sula ndeachaigh sí isteach in BIÉ, chaith Rachel 10 mbliana ag obair sa tionscal baincéireachta i ról oibríochtúla agus i ról airgeadais, ar aon.

Pat Maher, Stiúrthóir

Bainistíocht Gréasáin

Tá Pat Maher ina Stiúrthóir Bainistíochta Gréasáin ar BIÉ. Is innealtóir cairte é agus tá céimeanna Máistreachta bainte amach aige san innealtóireacht shibhialta ó Ollscoil na hÉireann, Gaillimh agus ó Ollscoil Calgary, Ceanada. Chuaigh sé isteach san Údarás um Bóithre Náisiúnta i 1999 i ndiaidh dó a bheith ag obair do ghnólachtaí innealtóireachta comhairleoireachta sa Ríocht Aontaithe agus in Éirinn. Ceapadh é ina Stiúrthóir Bainistíochta Gréasáin ar BIÉ nuair a rinneadh an Ghníomhaireacht um Fháil Iarnróid agus an tÚdarás um Bóithre Náisiúnta a chumasc.

Nigel O'Neill, Stiúrthóir

Bainistíocht Cláir Caipitil

Is Stiúrthóir Bainistíochta an Chláir Chaipitiúil le haghaidh BIÉ é Nigel O'Neill. Tá céimeanna BSc agus MSc san innealtóireacht ag Nigel agus is Innealtóir Cairte é agus tá sé ina bhall d'Institiúid Innealtóirí na hÉireann.

Tá taithí de bhreis agus 30 bliain ag Nigel sna hearnálacha príobháideacha agus poiblí lena n-áirítear innealtóireacht shibhialta, bainistíocht tionscadal, soláthar poiblí, pleanáil straitéiseach iompair, Comhpháirtíochtaí Príobháideacha Poiblí (CPP), oibríochtaí dola agus oibríochtaí iarnróid éadrom.

Cathal Masterson, Stiúrthóir

Oibríochtaí Tráchtála

Is Stiúrthóir Oibríochtaí Tráchtála le haghaidh BIÉ é Cathal Masterson. Is Innealtóir Cairte é Cathal a bhfuil MSc bainte amach aige sa bhainistíocht tionscadal agus tá cuntas teiste cruthaithe aige maidir le hoibríochtaí iompair agus soghluaisteachta a bhainistiú agus tionscnaimh bhainistíochta ar athruithe a chur chun cinn. Sular thosaigh sé de bheith ag obair san earnáil phoiblí i 2008, d'obair Cathal le gnólachtaí comhairleoireachta maidir le tionscadail éagsúla iompair do chliaint san earnáil phoiblí agus san earnáil phríobháideach.

Tony Redmond, Stiúrthóir

Seirbhísí Corparáideacha

Tá Tony Redmond ina Stiúrthóir Seirbhísí Corparáideacha do BIÉ. Roimhe sin, bhí sé ina Cheannasaí Soláthair. Is cuntasóir cairte bainistíochta é a bhain MBS amach i Soláthar Straitéiseach ó Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath. Sula ndeachaigh sé leis an earnáil phoiblí i 2002, d'obair Tony sa Ríocht Aontaithe agus sna Stáit Aontaithe go príomha i dtionscal na n-aerlínte.

Audrey Keogh, Stiúrthóir

Seirbhísí Gnó

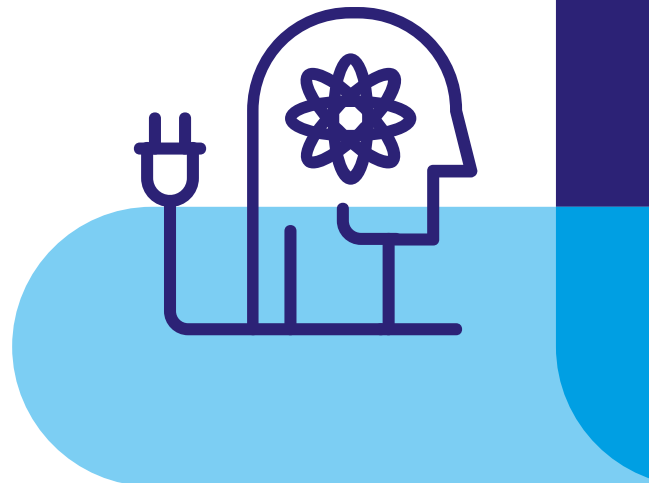
Is Stiúrthóir Seirbhísí Gnó í Audrey Keogh. Cuimsítear sa Rannán Seirbhísí Gnó: Acmhainní Daonna, Airgeadas, Rialachas agus DLí, agus Talamh agus Réadmhaoin. Comhalta í le hInstitiúid na gCuntasóirí Cairte in Éirinn, a bhfuil breis agus 25 bliain de thaithí aici i róil Airgeadais san earnáil phoiblí, sa chleachtas agus sa tionscal.

Helen Hughes, Stiúrthóir

Seirbhísí Gairmiúla

Tá Helen ina Stiúrthóir ar Rannán na Seirbhísí Gairmiúla i mBonneagar Iompair Éireann. Soláthraíonn an Stiúrthóireacht seo comhairle agus caighdeán ó thaobh cúrsaí teicniúla agus sábháilteachta de chun tacú le cur i gcrích tionscadal agus oibríochtaí iarnróid éadroim agus bóithre náisiúnta de chuid BIÉ. Tá taithí de bhreis agus 30 bliain aici sa phleanáil agus sa dearadh iompair, breithmheas tionscadal agus bainistíocht tionscadal, agus d'oibrigh sí sa Ríocht Aontaithe, in Éirinn agus sa Fhrainc san earnáil phoiblí agus san earnáil phríobháideach ar aon. Tá taithí aici freisin maidir le straitéisí, beartais, caighdeán deartha, agus sonraíochtaí a fhorbairt, mar aon le taighde a dhéanamh. Is Innealtóir Cairte í agus tá Baitsiléir san Innealtóireacht Shibhialta agus Dioplóma sa Bhainistíocht Tionscadal bainte amach aici.

Sean O'Neill, Stiúrthóir

Cumarsáid Chorporáideach

Tá Seán O'Neill ina Stiúrthóir Cumarsáide Corparáidí ar BIÉ. Tá breis is 20 bliain caite aige ag obair mar ghairmí cumarsáide i réimse éagsúil earnálacha gnó, ón mbiteicneolaíocht go mórthionscadail bhonneagair. Chuaigh sé isteach san Údarás um Bóithre Náisiúnta in 2005 mar Cheannasaí Cumarsáide.

Is comhalta é Seán d'Institiúid na hÉireann um Chaidreamh Poiblí agus tá Máistreacht i mBainistíocht Cumarsáide bainte amach aige.

Edel McCormack, Ceannasaí Rialachais & Rúnaí

Dlí an Bhoird

Is Ceannasaí Rialachais agus Rúnaí Dlí an Bhoird ag BIÉ í Edel McCormack. Is Aturnae cáilithe í agus thosaigh sí ag obair leis an nGníomhaireacht um Fháil Iarnróid (GFI) in 2013 mar Dhlíodóir Réadmhaoine inmheánach, agus bhí an uile shaincheist dlí réadmhaoine á mbainistiú aici le haghaidh an GFI. Ceapadh Edel mar Cheannasaí Rialachais agus Dlí in 2015, agus tá maoirseacht á déanamh aici ar sholáthar seirbhísí dlí do BIÉ agus ar nithe a bhaineann le rialachas corparáideach.

Tá céim sa Dlí Sibhialta, Máistreacht i nDlí na hEorpa, Máistreacht in Eitic (Freagracht Chorporáideach) agus Dioplómaí in Eadránú agus Caidreamh Poiblí ag Edel. Tá cead aici an dlí a chleachtadh i Sasana agus sa Bhreatain Bheag freisin.

Freagrachtaí an Bhoird

Ábhair atá Forchoimeádta don Bhord

Leagtar amach sa Chód Cleachtais um Rialachas BIÉ na hábhair a fhorchoimeádtar go sonrach go ndéanfaidh an Bord cinneadh orthu. Forchoimeádtar na príomhábhair seo a leanas le haghaidh cinnidh ón mBord

- faomhadh Chód Cleachtais BIÉ;
- faomhadh na Tuarascála Bliantúla, an Bhuiséid Bhliantúil agus an Phlean Ghnó Chorpáraidigh;
- faomhadh na Ráiteas Airgeadais;
- téarmaí tagartha na gcoistí Boird;
- leibhéil údarais tharmligthe, beartas státchiste agus beartais bhainistíochta riosca;
- aon chinneadh chun feidhm a chomhlíonadh go díreach seachas trí Údarás Áitiúil;
- scéimeanna nua dolaí a bhunú nó scéim dolaí a chúlghairm; agus fodhlíthe nua do scéim dolaí nó córas iarnróid;
- Ceapadh, luach saothair, bainistíocht feidhmíochta agus pleanáil chomharbais maidir leis an POF;
- Éadail shuntasach, diúscairt agus scor sócmhainní ar luach níos mó ná €1 milliún;

D'fhonn a chinntiú gur féidir leis an mBord a chuid freagrachtaí a chomhlíonadh maidir le treo straitéiseach BIÉ, tá an faomhadh seo a leanas forchoimeádta don Bhord i dtaobh scéimeanna móra, atá sainithe ar mhaithe le comhsheasmhacht leis an gCód Caiteachais Phoiblí mar scéimeanna luach caipitil de bhreis ar €20 milliún. Aon chinneadh chun an méid seo a leanas a dhéanamh:

- ordú ceannaigh éigeantaigh agus EIS a chur faoi bhráid an Bhoird Phleanála;
- iarratas ar Ordú mór Iarnróid a chur faoi bhráid an Bhoird Phleanála;
- tús a chur le scéim mhór a thógáil;
- conradh CPP a iontráil (forchoimeádtar gach conradh CPP, fiú mura conarthaí móra iad); agus

- Faoi Chreat Bainistíochta Oibreacha Caipitiúla an Rialtais, tá dualgas ar BIÉ úsáid a bhaint as an tsraith foirmeacha conartha do Chonarthaí Oibreacha Poiblí (PWC). Sa chás nach mbíonn na foirmeacha PWC seo oiriúnach lena n-úsáid ar thionscadal BIÉ, féadfaidh BIÉ maolú a lorg ón gCoiste Conarthaí Rialtais um Thógáil (GCCC) faoi Alt 6 (c) i gCiorclán 01/2016 den Roinn Caiteachais Phoiblí, Seachadta ar an bPlean Forbartha Náisiúnta, agus Athchóirithe. Teastaíonn faomhadh an Bhoird, chomh maith, d'aon athraitheas suntasach ar théarmaí agus coinníollacha uathu siúd a fhaomhann an Roinn Caiteachais Phoiblí, Seachadta ar an bPlean Forbartha Náisiúnta, agus Athchóirithe nó an GCCC. I gcás go mbeartófar cead a lorg ón GCCC le haghaidh maolú ón riachtanas sraith PWC a úsáid, déanfaidh iad siúd a fhaomhann an Roinn Caiteachais Phoiblí, Seachadta ar an bPlean Forbartha Náisiúnta, agus Athchóirithe nó an GCCC faomhadh a lorg ón mBord roimh ré, clúdóidh an faomhadh seo an t-iarratas chuig an GCCC agus aon athraitheas suntasach ar théarmaí agus coinníollacha ó thaobh conartha de.

Tarmligeán ón mBord

Rinne an Bord an méid seo a leanas a tharmligeán:

- úsáid an tSéala, don POF, an Stiúrthóir Seirbhísí Gnó, an Stiúrthóir Oibríochtaí Tráchtála agus an Ceann Dlí agus Rialachais mar Rúnaí leis an mBord (tá a úsáid le cur le taifead i dTuarascáil an POF leis an mBord);
- faomhadh Luasteorainneacha don POF nó d'aon bhall foirne atá údaraithe amhlaidh;
- saincheisteanna pleanála don POF nó d'aon bhall foirne atá údaraithe amhlaidh;
- moltaí le Coimisinéir an Gharda Síochána maidir leis an Acht um Thrácht ar Bhóithre, dá bhforáiltear in Alt 23 d'Achtanna na mBóithre;
- daoine údaraithe a cheapadh, maidir le cigireacht, suirbhéireacht agus a leithéid, dá bhforáiltear in Alt 78 d'Acht na mBóithre; agus
- teoracha a thabhairt d'Údarais Áitiúla, dá bhforáiltear i Rialachán 3(7) de na Rialacháin um Bainistíocht Sábháilteacht Bonneagar Bóithre.

Ráiteas ar Fhreagrachtaí

Ceanglaítear in Acht na mBóithre, 1993 go 2015, ar BIÉ ráitis airgeadais a ullmhú do gach bliain airgeadais i cibé foirm a cheadóidh an tAire Iompair le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí, Sheachadadh PFN agus Athchóirithe.

Tá Bord BIÉ freagrach as taifid chuí chuntasaíochta a choimeád ina nochtar, le cruinneas réasúnta, ag tráth ar bith, staid airgeadais BIÉ agus a chuireann ar a chumas a chinntiú go gcomhlíonann na ráitis airgeadais Acht na mBóithre, 1993 go 2015.

Tá BIÉ freagrach, chomh maith, as a shócmhainní a chosaint agus, dá bhrí sin, as dul i mbun bearta réasúnta chun cosc a chur ar chalaois agus ar neamhrialtachtaí eile nó iad a bhrath.

Agus na ráitis airgeadais sin á n-ullmhú, ceanglaítear ar BIÉ an méid seo a leanas a dhéanamh:

- beartais chuntasaíochta oiriúnacha a roghnú agus iad a chur i bhfeidhm go comhsheasmhach ina dhiaidh sin;
- a chinntiú go mbíonn aon bhreithiúnais agus meastacháin a dhéantar réasúnta agus stuama;
- a lua cibé acu ar cloíodh nó nár cloíodh le caighdeáin infheidhme chuntasaíochta, faoi réir aon imeachtaí ábhartha a nochtar agus a mhínítear sna ráitis airgeadais;
- a chinntiú go dtugtar sna ráitis airgeadais léiriú fíor cothrom ar fheidhmíocht airgeadais BIÉ; agus
- na ráitis airgeadais a réiteach ar bhonn gnóthais leantaigh, seachas mura cuí a mheas go leanfaidh BIÉ de bheith i mbun oibriúcháin.

Tá an Bord freagrach as an bplean agus an buiséad bliantúil a fhaomhadh. Déantar feidhmíocht BIÉ i gcomparáid leis an bplean agus leis an mbuiséad bliantúil a mheas ag gach cruinniú Boird. Measann an Bord go dtugtar sna ráitis airgeadais léiriú fíor cothrom ar fheidhmíocht airgeadais agus ar staid airgeadais BIÉ ar an 31 Nollaig 2023.

Struchtúr an Bhoird

Is faoin Aire atá comhdhéanamh an Bhoird, mar aon le ceapadh agus athcheapadh Chomhaltaí an Bhoird agus téarmaí agus coinníollacha a gceaptha. Faoin gCód Cleachtais, sa chás go measann an Cathaoirleach go dteastaíonn scileanna ar leith ar an mBord, féadfaidh sé/sí an tAire a chur ar an eolas, d'fhonn gur féidir leis an Aire dearcthaí an Chathaoirligh a chur san áireamh nuair a bhíonn ceapacháin á ndéanamh. Tá an Bord sásta go bhfuil a Chomhaltaí saor ó aon ghnó nó caidreamh eile a d'fhéadfadh tionchar ábhartha a imirt ar, nó a bhféadfadh gur dhóchúil go n-imreoidís tionchar ábhartha ar fheidhmiú a mbreithiúnais neamhspleách.

Déanann gach Comhalta Boird aon leas a nochtadh agus ní bhíonn siad i láthair nuair a bhíonn plé agus cinntí á ndéanamh nuair nach mbíonn siad ar aon intinn faoi rud éigin nó nuair a bhíonn leas díreach nó indíreach acu, faoi mar a cheanglaítear sa Chód Cleachtais. Tá gach Comhalta faoi réir cheanglais nochtar Alt 37 d'Acht na mBóithre, 1993 agus cuireann siad Dearbhuithe Leasa ar fáil, faoi mar a cheanglaítear in Alt 40. Buanmhír ar chlár na gcrúinnithe Boird uile iad Coimhlintí Leasa.

Comhlánaíonn Comhaltaí an Bhoird ceistneoir meastóireachta féinmheasúnaithe an Bhoird gach bliain agus comhlánaíonn comhaltaí an Choiste Iniúchóireachta agus Riosca seicliosta d'éifeachtacht an Choiste Iniúchóireachta agus Riosca. Éilítear faoin gCód Cleachtais go ndéanfar measúnacht sheachtrach ar Éifeachtacht an Bhoird gach trí bliana. Rinneadh athbhreithniú seachtrach ar éifeachtacht, mar a cheanglaítear leis an gCód Cleachtais, in 2022 agus tuairiscíodh é don Bhord i mí Feabhra 2023.

Cothromaíocht Inscne i gComhaltas an Bhoird

Ar an 31 Nollaig 2023, bhí cúigear comhaltaí baineanna (41.66%) agus seachtar comhaltaí fireanna (58.34%) ar an mBord, agus bhí suas le dhá phost folamh. Dá bhrí sin, baineann an Bord sprioc an Rialtais amach d'ionadaíocht 40% ar a laghad de gach inscne i mballraíocht na mBord Stáit. Tá lánrogha iomlán ag an Aire Iompair maidir le ceapacháin ar Bhord BIÉ faoi Acht na mBóithre. Tarraingítear aird an Aire ar chothromaíocht inscne Bhord BIÉ sa Tuarascáil Chuimsitheach bhliantúil.

Comhaltaí Boird – Sceideal na dTearmaí Ceapacháin

Comhalta Boird	Ról	Dáta an Chéad Cheapacháin	Deireadh leis an Téarma Reatha
1 Gareth Llewellyn	Cathaoirleach	23.11.21	22.11.26
2 Peter Walsh	Príomhoifigeach Feidhmiúcháin	22.10.20	21.10.25
3 Mary O'Donovan	Gnáthchomhalta	11.10.18	10.10.26
4 Aebhric Mc Gibney	Gnáthchomhalta	11.10.18	10.10.26
5 Desmond Kenny	Gnáthchomhalta	07.10.20	06.10.26
6 Patricia O'Shea	Gnáthchomhalta	07.10.20	06.10.26
7 Damien Ó Tuama	Gnáthchomhalta	07.10.20	06.10.26
8 Aidan Skelly	Gnáthchomhalta	07.10.20	06.10.26
9 Colette Byrne	Gnáthchomhalta	25.01.21	24.01.26
10 Michael Wall	Gnáthchomhalta	15.05.23	15.05.28
11 Sadhbh O'Neill	Gnáthchomhalta	15.05.23	15.05.28
12 AnnMarie Farrelly	Gnáthchomhalta	15.05.23	15.05.28

Tá struchtúr éifeachtach Coiste ag an mBord chun cabhrú leis a chuid freagrachtaí a chomhlíonadh. Bhunaigh an Bord an dá Choiste seo a leanas:

An Coiste Iniúcháireachta agus Riosca

Tá ceathrar comhaltaí Boird agus Cathaoirleach Neamhspleách, Aidan Horan, ar an gCoiste Iniúcháireachta agus Riosca. Is é ról an Choiste Iniúcháireachta agus Riosca tacú leis an mBord maidir leis na freagrachtaí atá air as saincheisteanna riosca, rialaithe agus rialachais trí athbhreithniú a dhéanamh ar a chuimsithí atá dearbhuíte maidir le riachtanais dearbhaithe an Bhoird a chomhlíonadh agus athbhreithniú a dhéanamh ar a iontaofa agus a shláine atá na dearbhuíte sin. Tugtar cuntas ar fhreagrachtaí an Choiste Iniúcháireachta agus Riosca ina théarmaí tagartha scríofa, a athbhreithníonn an Coiste agus a fhaomhann an Bord ar bhonn bliantúil. Tháinig deireadh le tréimhse oifige Aidan Horan i mí na Nollag 2023. Ceapadh Mary O'Donovan mar Chathaoirleach ar an gCoiste Iniúcháireachta agus Riosca.

Déanann an Coiste Iniúcháireachta agus Riosca tuairisciú foirmiúil leis an mBord agus déanann siad faisnéis nó comhairle a sholáthar faoi mar a mheastar is cuí, trí chuir i láthair rialta Chathaoirleach an Choiste Iniúcháireachta

agus Riosca don Bhord faoi ghníomhaíochtaí, saincheisteanna agus moltaí gaolmhara an choiste. Cuireann an Coiste Iniúcháireachta agus Riosca tuarascáil bhliantúil ar fáil don Bhord, atá uainithe chun tacú le cur i gcrích na tuarascála bliantúla agus na ráiteas airgeadais agus athbhreithnithe an Bhoird ar éifeachtacht an chórais rialaithe inmheánaigh, agus déanann sé achoimre a chur ar fáil ar a chonclúidí ón obair a rinneadh i rith na bliana.

An Coiste Straitéise

Scoir an Bord den Choiste Straitéise i mí Iúil 2023. An ról a bhí ag an gCoiste Straitéise cuidiú leis an mBord plean straitéiseach a ullmhú agus a ghlacadh do Bhonneagar Iompair Éireann. I ndiaidh go ndearnadh athbhreithniú seachtrach ar Éifeachtacht an Bhoird i 2022/2023, chinn an Bord an Coiste seo a scor agus Coiste Bonneagair a chur ar bun chun tacú leis an mBord lena bhfeidhmeanna a chomhlíonadh i dtaca le tionscadail shuntasacha bonneagair. Tugtar cuntas ar fhreagrachtaí an Choiste Bonneagair ina théarmaí tagartha scríofa a fhaomhann an Bord ar bhonn bliantúil.

Déanann an dá Choiste tuairisciú foirmiúil leis an mBord agus faisnéis nó comhairle a sholáthar faoi mar a mheastar is cuí, trí chuir i láthair Chathaoirleach an Choiste don Bhord faoi ghníomhaíochtaí, saincheisteanna agus moltaí

gaolmhara an Choiste. Cuireann an dá Choiste tuarascáil ar fáil don Bhord, atá uainithe chun tacú le cur i gcrích na Tuarascála Bliantúla agus na Ráiteas Airgeadais, agus déanann siad achoimre a sholáthar ar a chonclúidí ón obair a rinneadh i rith na bliana.

Comhaltaí Boird - Sceideal Tinrimh

2023	Bord		An Coiste Iniúchóireachta & Riosca		An Coiste Straitéise		An Coiste Bonneagair	
	A	B	A	B	A	B	A	B
Gareth Llewellyn	11	10	-	-	4	3	4	3
Peter Walsh	11	11	-	-	4	4	4	4
Colette Byrne	11	11	8	8	-	-	-	-
Desmond Kenny*	11	11	2	2	4	4	-	-
Aebhric Mc Gibney	11	10	-	-	4	3	4	3
Mary O'Donovan	11	11	8	8	-	-	-	-
Patricia O'Shea	11	10	8	8	-	-	-	-
Damien Ó Tuama	11	11	8	8	-	-	-	-
Aidan Skelly**	11	11	-	-	4	4	4	4
Michael Wall***	6	5	-	-	-	-	4	4
Sadhbh O'Neill****	6	6	-	-	-	-	4	3
AnnMarie Farrelly*****	6	4	-	-	-	-	4	3

- * Ceapadh Des Kenny ar an gCoiste Iniúchóireachta agus Riosca i mí Mheán Fómhair 2023
- ** Ceapadh Aidan Skelly ar an gCoiste Bonneagair i mí Iúil 2023 i ndiaidh gur scoireadh den Choiste Straitéise i mí Meithimh 2023.
- *** Ceapadh Michael Wall ar an mBord ar an 15 Bealtaine 2023 le haghaidh tréimhse cúig bliana
- **** Ceapadh Sadhbh O'Neill ar an mBord ar an 15 Bealtaine 2023 le haghaidh tréimhse cúig bliana
- ***** Ceapadh AnnMarie Farrelly ar an mBord ar an 15 Bealtaine 2023 le haghaidh tréimhse cúig bliana

Léiríonn **Colún A** líon na gcruinnithe a tionóladh le linn 2023 nuair a bhí an Comhalta Boird ina chomhalta den Bhord agus/nó den Choiste.

Léiríonn **Colún B** líon na gcruinnithe ar freastalaíodh orthu le linn 2023 nuair a bhí an Comhalta Boird ina chomhalta den Bhord agus/nó den Choiste.

Comhaltaí Boird - Sceideal Táillí agus Costas

			2023	2023
		Nóta	Táillí (€)	Costais a Íocadh (€)
Gareth Llewellyn	Cathaoirleach	Nóta 1	20,520	6,180
Peter Walsh	Príomhoifigeach Feidhmiúcháin	Nóta 1	-	-
Colette Byrne	Gnáthchomhalta	Nóta 1	11,970	2,804
Desmond Kenny	Gnáthchomhalta	Nóta 1	11,970	599
Aebhrich Mc Gibney	Gnáthchomhalta	Nóta 1	11,970	-
Mary O'Donovan	Gnáthchomhalta	Nóta 1	11,970	2,312
Sadhbh O'Neill	Gnáthchomhalta	Nóta 2	7,526	960
Patricia O'Shea	Gnáthchomhalta	Nóta 1	-	-
Damien Ó Tuama	Gnáthchomhalta	Nóta 1	11,970	-
Aidan Skelly	Gnáthchomhalta	Nóta 1	11,970	-
Michael PG Wall	Gnáthchomhalta	Nóta 2	7.526	-
AnnMarie Farrelly	Gnáthchomhalta	Nóta 1	-	-
Iomlán			107,392	12,855

Nóta 1: Tá feidhm ag Táillí Boird Chomhaltaí Seirbhíse Poiblí Neamhthráchtála, Catagóir 2 (Cathaoirleach €20,520, Stiúrthóir €11,970) ón 14 Iúil 2015. I gcomhréir le prionsabal "Duine Amháin, Tuarastal Amháin" de chuid na Roinne Caiteachais Phoiblí, Sheachadadh PFN agus Athchóirithe, níor íocadh táille le Peter Walsh, Patricia O'Shea agus AnnMarie Farrelly as fónamh ar an mBord.

Nóta 2: Ceapadh Sadhbh O'Neill agus Michael PG Wall ar an mBord ar 15.05.2023.

Athruithe ar an bPríomhphearsanra

Seachas na hathruithe ar leibhéal Boird dá dtagraítear sa tábla "Comhaltaí Boird - Sceideal Téarmaí Ceapacháin", níor tháinig aon athrú ar an mbainistíocht shinsearach.

Nochtuithe a cheanglaítear faoin gCód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016) agus na hianscríbhinní a ghabhann leo.

Tá an Bord freagrach as a chinntiú gur chomhlíon BIÉ riachtanais an Chóid Chleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú, de réir mar a d'fhoilsigh an Roinn Caiteachais Phoiblí, Sheachadadh PFN agus Athchóirithe i Lúnasa 2016. Ceanglaítear sa Chód na nochtuithe seo a leanas a dhéanamh:

Costais Chomhairleoireachta

Ar chostais chomhairleoireachta áirítear costas comhairle seachtraí don bhainistíocht. Ní áirítear leo feidhmeanna seachfhoinsithe ‘gnó mar is gnách’.

	2023	2022
Cur Síos	€'000	€'000
Comhairle Dlí	1,629	1,815
Cáin, comhairle airgeadais/achtúireach	169	186
Eile – Bainistíocht tionscadail eile tacaíocht ghnó	303	188
Iomlán	2,101	2,189
Costais chomhairleoireachta arna gcaipitliú	-	-
Costais chomhairleoireachta a gearradh ar an Ráiteas ar Ioncam agus Caiteachas	2,101	2,189
Iomlán	2,101	2,189

Costais agus Socraíochtaí Dlí

Sa tábla thíos tugtar miondealú ar mhéideanna a aithnítear mar chaiteachas sa tréimhse tuairiscithe maidir le costais dlí, socraíochtaí agus imeachtaí idir-réitigh agus eadrána a bhaineann le conarthaí le tríú páirtithe. Ní áirítear leis seo caiteachas a tabhaíodh maidir le comhairle dlí ghinearálta a fuair BIÉ agus nochtar sin i gcostais Chomhairleoireachta thuas.

	2023	2022
Cur Síos	€'000	€'000
Táillí dlí – imeachtaí dlí	649	477
Idir-réiteach agus eadráin	-	-
Socraíochtaí	-	-
Iomlán	649	477

Is éard atá sna costais dlí seo costais le haghaidh 2 chás Ní ann d’aon chostais do dhíospóidí dlíthiúla ina bhfuil baint ag comhlachtaí Stáit eile (2022: Náid). D’íoc árachóirí BIÉ costais agus socraíochtaí breise. Baineann na costais idir-réitigh agus eadrána thuas leis na costais sin a thabhaigh BIÉ go díreach agus ní áirítear leo fócaíochtaí idir-réitigh agus eadrána a d’íoc Údarás Áitiúla.

Caiteachas Taistil agus Cothabhála

Déantar caiteachas taistil agus cothabhála a chatagóiriú mar seo a leanas:

	2023	2022
Cur Síos	€'000	€'000
Intíre		
- Bord	9	9
- Fostaithe	390	337
Idirnáisiúnta		
- Bord	3	3
- Fostaithe	100	77
Fostaithe	502	426

Caiteachas ar Fhálteachas

Áirítear sa Chuntas Ioncaim agus Caiteachais an caiteachas seo a leanas:

	2023	2022
Cur Síos	€'000	€'000
Fálteachas foirne	1	2
Fálteachas Cliaint	1	2
Iomlán	2	4

Bainistíocht Riosca

Tá freagracht fhoriomlán ar an mBord as cinneadh a dhéanamh ar chineál agus méid na rioscaí suntasacha atá sé toiliúil a ghlacadh chun cuspóirí straitéiseacha BIÉ a bhaint amach.

Cé go bhfuil an fhreagracht deiridh ar an mBord, tacaíonn an Coiste Iniúcháireachta agus Riosca leis, a chuireann torthaí a n-athbhreithnithe in iúl don Bhord. Faigheann an Coiste Iniúcháireachta agus Riosca tuarascálacha rialta ón mBainisteoir Riosca Chorporáidigh agus ó na hiniúcháirí inmheánacha agus neamhspleácha agus déanann sé seiceáil ar dhul chun cinn i gcomparáid le pleananna gníomhaíochta comhaontaithe chun rioscaí a sainaithníodh a bhainistiú.

Beartas Bainistíochta Riosca BIÉ

Tá Beartas Bainistíochta Riosca BIÉ faoi réir athbhreithniú agus faomhadh bliantúil ón mBord lena dheimhniú go gcloíonn sé le dea-chleachtas agus go gcomhlíonann sé ceanglais an Chóid Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016).

Creat Bainistíochta Riosca BIÉ

Ghlac BIÉ le Creat Bainistíochta Riosca Fiontraíochta chun tacú lena Ráiteas Straitéise agus lena Phlean agus a Bhuiséad Bliantúil. Áirítear leis an gcreat próiseas saincheaptha bainistíochta riosca lena chinntiú go sainaithnítear príomhrioscaí, go dtugtar tús áite dóibh, go mbainistítear iad, go ndéantar monatóireacht orthu agus go dtuairiscítear iad ar bhealach comhsheasmhach i ngach réimse in BIÉ. Déanann Coiste Riosca Fiontraíochta athbhreithniú ar rioscaí fiontraíochta agus cuirtear iad le plé níos fairsinge an Bhoird agus an Choiste Iniúcháireachta agus Riosca. Sanntar úinéir do gach riosca fiontraíochta ón bhfoireann Feidhmiúcháin a dhéanann athbhreithniú rialta ar a rioscaí sannta.

Úsáideann an fhoireann Feidhmiúcháin na cuspóirí straitéiseacha chun riosca agus éiginnteacht fhéideartha a shainaithint. Úsáidtear an t-aschur ó na cleachtaí seo chun athbhreithniú agus athnuachan a dhéanamh ar gach clár rioscaí ar fud BIÉ. Tacaíonn inghlacthacht shainithe riosca le beartú tosaíochta agus pleanáil mhaolaithe, agus cumasaíonn sé iad.

Déanann BIÉ athbhreithniú rialta ar a chreat bainistíochta riosca agus ar chur i bhfeidhm a chleachtais bhainistíochta riosca lena chinntiú go mbíonn siad reatha agus ábhartha i gcónaí.

Chuir BIÉ Creat nua Bainistíochta Riosca i bhfeidhm i rith 2017. Tá an creat faoi réir athbhreithniú agus faomhadh bliantúil ón mBord.

Inghlacthacht Riosca BIÉ

Cuirtear straitéisí in oiriúint chun riosca a rialú i leith a mhéid atá BIÉ toiliúil chun freastal ar riosca, ar aon dul le Ráiteas Inghlacthachta Riosca BIÉ. Déanann bainisteoirí BIÉ breithniú ar cé acu an leor nó nach leor rialuithe riosca agus gníomhaíochtaí maolaithe riosca reatha chun dóchúlacht fhéideartha nó iarmhairt an riosca a thabhairt anuas go dtí leibhéal infhulaingthe. Déantar gníomhartha breise a shainiú agus a chur i bhfeidhm mura meastar go bhfuil an riosca laistigh den inghlacthacht.

Tá inghlacthacht riosca BIÉ faoi réir athbhreithniú agus faomhadh bliantúil ón mBord.

Ráiteas Comhlíontachta

Chuir BIÉ tús le bearta cuí chun an Cód Cleachtais a chomhlíonadh ina leagtar amach príonsabail rialachais chorporáidigh ar gá do bhoird stáit cloí leo.

Chomhlíon BIÉ an Cód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú sa bhliain 2023.

Don bhliain 2023, bhí BIÉ cumhdaithe ag Comhaontú Maoirseachta agus Soláthair Feidhmíochta 2021 go 2025 idir BIÉ agus an Roinn Iompair, mar a dhéantar a uasdátú ar bhonn bliantúil mar chuid de chomhaontú forlíontach soláthair feidhmíochta chun ionchuir bhliantúla airgeadais agus acmhainní daonna a léiriú.

Comhlíonadh na Reachtaíochta

Comhlíonann BIÉ rialachas corparáideach agus oibleagáidí eile a leagtar síos, inter alia, sa reachtaíocht seo a leanas:

- Achtanna na mBóithre 1993 go 2015;
- An tAcht Iompair (Bonneagar Iarnróid) 2001;
- An tAcht um Shábháilteacht Iarnróid 2005 (arna leasú);
- An tAcht um Eitic in Oifigí Poiblí 1995 (arna leasú);
- An tAcht um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí, 2001;
- Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003;
- An tAcht um Míchumas, 2005;
- An tAcht um Shábháilteacht, Sláinte & Leas ag an Obair 2005;
- An tAcht um Shaoráil Faisnéise, 2014;
- An tAcht um Brústocaireacht a Rialáil 2015;
- An tAcht um Nochtadh Cosanta, 2014 (agus leasú); agus
- Na hAchtanna um Chosaint Sonraí 1988 & 2003 agus reachtaíocht ghaolmhar
- Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí (RGCS)

Ceartha an Duine agus Comhionannas BIÉ

Tá Bonneagar Iompair Éireann tiomanta do chinntiú gurb ann do chultúr measa ar Chearta an Duine agus Comhionannas (HRE) i measc ár bhfoirne agus i dtreo na ndaoine a gcuirimid seirbhísí ar fáil dóibh agus admhaíonn sé a dhualgas san earnáil phoiblí faoi Alt 42 den Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas 2014.

Thug BIÉ faoi réamh-mheasúnacht in 2020 ar réimsí inar féidir lena fheidhmeanna tionchar a imirt ar chearta daonna agus comhionannas. Trí réamh-mheasúnacht a chur i gcrích, d'éirigh le BIÉ dearcadh leathan a fháil ar chearta an duine agus ar an gcomhionannas agus bhí na príonsabail agus na cearta arna leagan amach i nDearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine (UDHR) mar threoir aige. Shainaithin BIÉ príomhréimsí ina

dtugann an eagraíocht aghaidh ar Chearta an Duine agus ar an gComhionannas ina ghníomhaíochtaí, lena n-áiríodh:

1. Inrochtaineacht
2. Sláinte & Sábháilteacht an Duine
3. Cothromaíocht Inscne, Éagsúlacht agus Ionchuimsiú:
4. Inbhuanaitheacht

Tá sonraí faoin dul chun cinn faoi na ceannteidil seo leagtha amach thíos.

Ina theannta sin, in 2022, rinne BIÉ measúnú ar dhá thionscadal nua mar thionscadail a bhaineann le pleanáil agus tuairisciú i dtaca le cearta an duine agus comhionannas. Mar atá, an Tionscadal MetroLink agus an Tionscadal BRUCE. Is í BIÉ an Ghníomhaireacht Urraíochta do MetroLink, tionscadal suntasach bonneagair meitreo atá beartaithe le haghaidh forbartha i mBaile Átha Cliath. Staidéar meastóireachta roghanna is ea Tionscadal BRUCE ar ról na dtáillí ar úsáid bóithre chun inmharthanacht an ghréasáin bóithre náisiúnta in Éirinn sa todhchaí agus san fhadtárma a chinntiú tar éis dul in éag na gComhpháirtíochtaí Poiblí Príobháideacha a bhfuil baint ag dolaí leo ó 2033.

Tá sonraí faoin gcaoi a bhfuil BIÉ ag bainistiú saincheistanna a bhaineann le Ceartha an Duine agus Comhionannas mar chuid den Tionscadal MetroLink agus Tionscadal BRUCE san áireamh sa tuarascáil seo freisin. Tá sé beartaithe go ndéanfar monatóireacht ar shaincheistanna a bhaineann le Ceartha an Duine agus Comhionannas i gcomhthéacs an dá thionscadal seo agus go dtabharfar tuairisc orthu le linn dó na tionscadail a bheith á gcur i gcrích.

I mí na Nollag 2023, chuir BIÉ a chéad Seachtain Chearta an Duine agus Comhionannas ar siúl i gcomhthráth le Lá Idirnáisiúnta Chearta an Duine (10 Nollaig) agus le cuimhneachán 75 bliain de Dhearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine (UDHR) a cheiliúradh. Mar chuid de chlár Sheachtain Chearta an Duine agus Comhionannas bhí cuir i láthair ó thríocha láithreoirí ó fud fad BIÉ, lena n-áirítear Comhaltaí ar an mBord, agus rinne siad plé ar réimse leathan d'ábhair a

bhaineann le cearta an duine agus atá ábhartha don eagraíocht, lena n-áirítear saincheistanna cearta comhaimseartha, cearta réadmhaoine, cearta sonraí, cearta comhshaoil, sábháilteacht, cothromas, soghluaiseacht, rochtain ar spásanna glasa, dúshlán sa slabhra soláthair agus dualgas BIÉ i dtaca leis an earnáil phoiblí. Ba é sprioc an chlár feasacht a spreagadh i measc na foirne maidir le saincheistanna chearta an duine agus chun cuidiú le BIÉ a dhualgas i dtaca leis an earnáil phoiblí a chomhlíonadh. D'fhreastail breis agus 400 duine ar na cuir i láthair i rith na seachtaine agus tógfaidh BIÉ ar an rath a bhí leis an chéad imeacht seo chun feasacht chearta an duine a fheabhsú agus chun tacú linn ár ndualgas i dtaca le Cearta an Duine agus Cothromas san earnáil phoiblí a chomhlíonadh.

In 2023, rinne Bord BIÉ measúnú meántéarma ar fheidhmíocht na heagraíochta i gcomparáid lena Ráitis Straitéise 2021-2025. Agus an straitéis reatha a meas acu ó thaobh a oiriúnachta don fheidhm, rinne an Bord roinnt athruithe chun na feidhmeanna breise a thóg BIÉ air féin a léiriú ó ghlac siad an straitéis chucu féin agus chun athruithe sa timpeallacht bheartais i gcoitinne a léiriú. Sular ceadaíodh an straitéis athbhreithnithe, rinne an Bord measúnú maidir le tionchair na n-athruithe molta i dtaca le cearta an duine agus cothromas, agus bhí na comhaltaí sásta nach raibh aon drochthionchar ag baint leis na hathruithe seo ar chothromas nó ar chearta an duine, i gcomhréir le ceanglais BIÉ i dtaca lena dhualgas earnála poiblí.

In 2023, chríochnaigh BIÉ na gníomhaíochtaí ábhartha seo a leanas a bhfuil baint acu le Cearta an Duine agus Comhionannas:

1. **Inrochtaineacht:** Tacaíonn BIÉ le Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas (UNCRPD), a dhaingnigh Éire i 2018, a bhfuil sé mar chuspóir aige tairbhiú iomlán agus cothrom chearta uile an duine agus shaoirsí bunúsacha na ndaoine uile faoi mhíchumas a chur chun cinn, a chosaint agus a áirithiú. Leanann BIÉ de bheith ag tacú le príomhchlár rialtais amhail an Straitéis Náisiúnta um Chuimsiú Míchumais - cur chuige rialtas uile a bhfuil sé mar chuspóir aige iompar a dhéanamh níos inrochtana de réir a chéile, i gceantracha uirbeacha agus i gceantracha tuaithe araon. Tacaíonn

BIÉ freisin leis an Straitéis Chuimsitheach Fostaíochta do Dhaoine faoi Mhíchumas 2015-2024, a fhéachann lena chinntiú go dtacaítear le agus go gcumasaítear daoine faoi mhíchumas ar mian agus ar féidir leo a bheith ag obair, amhlaidh a dhéanamh. Ar an gcaoi chéanna, tacaíonn BIÉ le beartas gaolmhar na Roinne Iompair, cosúil le Rochtain ar Iompar do Chách a dhéanann Dearadh Uilíoch a shuíomh i gceartlár an iompair - chomh maith le Beartas Soghluaisteachta Inbhuanaithe na Roinne Iompair.

Nuair a chuirtear an méid thuas san áireamh, leanann BIÉ ag dul i gcomhairle a fhairsinge agus is féidir ar cheistanna míchumais, chun cloí le dea-chleachtas in iompar poiblí inbhuanaithe agus inrochtana agus chun bealaí nuálacha a lorg chun na spriocanna a leagtar amach i mbeartas idirnáisiúnta agus náisiúnta a thabhairt chun cinn.

Tugann Grúpa Úsáideoirí Luas comhairle do BIÉ maidir le hinrochtaineacht a sheirbhísí agus a shaoráidí iompair d'fhonn seirbhísí iompair phoiblí a fheabhsú do gach duine de réir "Rochtain ar Iompar do Chách", Plean Earnála na Roinne faoin Acht um Míchumas 2005 agus Plean Forfheidhmithe na Straitéise Náisiúnta Míchumais. Téann Grúpa Úsáideoirí Luas i gcomhairle i dtaca le hIarnród Éadrom, Meitreo, Bóithre Náisiúnta, agus Mótarbhealach (lena n-áirítear Ionaid Seirbhíse Mótarbhealaigh) agus bhuail siad le chéile in 2023 trí huaire ar bhonn réamhsceidealaithe. Áiríodh leis na cruinnithe seo nuashonruithe agus aiseolas ar gach tionscadal leanúnach, chomh maith le plé a bhaineann le hoibríochtaí agus seirbhísí ar fud na ngréasán iompair phoiblí agus bóithre. Chomh maith leis na trí chruinniú sceidealaithe, eagraíodh cruinnithe maidir le ceistanna faoi leith freisin. Mar shampla, thug an Grúpa Úsáideoirí cuairt láithreáin chuig Stáisiún Dhroichead Broome chun measúnú agus plé a dhéanamh ar an moladh braille agus greamáin le huimhreacha ardaithe orthu a chur isteach i ngach feithicil ar Líne Dhearg agus Líne Uaine an Luas. Rinne Príomhailtire BIÉ cur i láthair don ghrúpa maidir le Mór-Acomhal molta na Bó Deirge.

Mar chuid den soláthar rothstoc tramanna sa toadhchá, eagraíodh sraith de sheisiúin

aiseolais idir Foireann Rothstoic BIÉ agus an Grúpa Úsáideoirí, as ar eascair sraith chuimsitheach de cheanglais inrochtaineachta a fhorbairt. Úsáideadh iad seo ina dhiaidh sin sa chomhairliúchán margaidh le soláthraithe tramanna agus cuirfear iad san áireamh in aon doiciméad soláthair amach anseo ag céim na tairisceana.

I gcomhréir le Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas (a dhaingnigh Éire in 2018), tá iarracht déanta ag BIÉ teagmháil dhíreach a dhéanamh le daoine faoi mhíchumas, trí na hEagraíochtaí do Dhaoine faoi Mhíchumas (DPOanna). Seoladh cuireadh chun rannpháirtíochta chuig gach ball de Chomhghuaillíocht DPO in 2021 agus arís in 2022, tar éis Ordú Iarnróid Metrolink a chur isteach. Ba é cuspóir an ríomhphoist a chur ar chumas grúpaí nó daoine dul i gcomhairle go díreach maidir le gach tionscadal - agus maidir le Metrolink go háirithe, dá mba mhian leo. Ba iad Voice of Vision Impairment (VVI) an t-aon DPO a chuaigh i mbun teagmhála agus thionóil BIÉ cruinnithe déthaobhacha le VVI maidir le hIarnród Éadrom, Metrolink agus ábhair eile. Ag eascairt as na cruinnithe le VVI, d'fhéach BIÉ le bealaí nua ábhar amhairc agus líníochtaí casta innealtóireachta a léiriú do dhaoine a bhfuil caillteanas radharc na súl orthu. D'obair Oifigeach Rochtana BIÉ in éineacht leis an Údarás Náisiúnta Míchumais agus chuaigh an tOifigeach Rochtana i gcomhairle le comhlachtaí poiblí eile chun modheolaíochtaí maidir le cumarsáid a dhéanamh maidir le hábhar amhairc ar bhonn inrochtana.

Tháinig roinnt saincheistean chun cinn ar an tionscadal Metrolink a bhaineann le míchumas, lena n-áirítear imní maidir le formáidí inrochtana – amhail léarscáileanna braille – dóibh siúd a bhfuil sé de dhíth orthu. Bhí sé ina chleachtadh foghlama úsáideach soláthróirí a lorg agus an obair seo a eagrú, cé go raibh sé deacair, agus is féidir é a chur i bhfeidhm ar gach tionscadal amach anseo. Rinneadh plé ar chuid mhaith den aiseolas a fuarthas sa chomhairliúchán maidir le míchumas sa Scéim Metrolink. Mar sin féin, tá roinnt ábhair imní ann fós, amhail ceistean faoi spás roinnte,

coimhlínt le leictrea-shoghluaisteacht, bealaí sábháilteacha agus inrochtana chuig stáisiúin srl. Tá gealltanas tugtha ag BIÉ agus Metrolink go reáchtálfar sraith de cheardlanna téamacha le Grúpaí Úsáideoirí agus DPOanna agus an dearadh mionsonraithe á dhéanamh.

Tá tuilleadh sonraí faoin mbealach ar tugadh aghaidh ar shaincheistean a bhaineann le Cearta an Duine agus Comhionannas sa Tionscadal Metrolink leagtha amach faoi 'MetroLink' thíos.

Chomh maith leis na ról riachtanacha mar Oifigeach Rochtana agus Fiosrúcháin, tá Coiste Inrochtaineachta inmheánach bunaithe ag BIÉ a bhuaileann le chéile trí huair sa bhliain chun cur chuige tras-rannach a chur chun cinn maidir le hinrochtaineacht agus chun na caighdeáin seirbhíse is airde a spreagadh do gach úsáideoir. Tá an Coiste comhdhéanta de dhaoine aonair ó gach ceann de stiúrthóireachtaí BIÉ agus d'fhorbair sé prótacail chun aghaidh a thabhairt ar an méid seo a leanas, inter alia: An tAcht um Theanga Chomharthaíochta na hÉireann, 2017, Rialacháin (Inrochtaineacht Suíomhanna Gréasáin agus Feidhmchlár Móibíleach de chuid Comhlachtaí san Earnáil Phoiblí) an Aontais Eorpaigh, 2020 agus An tAcht um Chomhionannas Fostaíochta, 2015. In 2024 beifear ag díriú ar an Acht Eorpach maidir le hinrochtaineacht, a ndéanfar dlí dó i 2025 agus a scaipfidh oibleagáidí ar fud gach rannóg de BIÉ.

Tá moladh ann freisin le haghaidh oiliúna leanúnaigh - go háirithe i dtaca le doiciméid agus cumarsáid inrochtana, d'fhonn Nósanna Imeachta Oibríochta Caighdeánacha nua BIÉ a fhorbairt maidir le doiciméid phoiblí a choimisiúnú agus a scríobh.

Seoladh tionscadal nuálaíochta BIÉ, dar teideal 'GACH Duine ar Bord: Podchraoladh Inrochtaineachta BIÉ,' i mí na Bealtaine 2023 agus glacadh go maith leis agus tugadh tacaíocht dó. Táthar ag súil go bhféadfadh meán na podchraoltóireachta bealach nuálach, neamhfhoirmeálta a éascú le cumarsáid a dhéanamh le húsáideoirí agus leis an bpobal i gcoitinne, agus go bhféadfadh sé taisteal

gan bhaic a chur chun cinn agus tuiscint níos fearr a chothú maidir le riachtanais úsáideoirí. D'eascair caidreamh dearfach as an bpodchraoladh le comhpháirtithe Eorpacha san iompar poiblí trí Chumann Idirnáisiúnta Iompair Phoiblí (UITP), agus TRIPs srl. agus bhí sé ina uirlis úsáideach le haghaidh foghlama agus cumarsáide.

2. **Sláinte agus Sábháilteacht an Duine:** Tá an ceart ag gach oibrí dálaí sábháilte agus sláintiúla oibre a bheith acu. Leagtar amach cearta agus oibleagáidí fostóirí agus fostaithe san Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair, 2005 (arna leasú). Tá BIÉ go hiomlán tiomanta do shláinte, sábháilteacht agus leas ár bhfostaithe a chur chun cinn agus a chaomhnú. Is é ár mbeartas cultúr agus iompar dearfach agus réamhghníomhach sláinte agus sábháilteachta a chur chun cinn trí cheannaireacht, bainistíocht riosca agus rannpháirtíocht fostaithe ar fud na heagraíochta.

Le linn 2023, rinne BIÉ athbhreithniú mionsonraithe ar a Chóras Bainistíochta Sábháilteachta (SMS). Lena chois seo, rinne Jacobs Engineering Ireland iniúchadh ar chur i bhfeidhm an SMS agus cuireadh i bhfeidhm deiseanna a aithníodh chun feabhsuithe a chur i bhfeidhm. Rinne an tÚdarás um Chaighdeán Náisiúnta na hÉireann (NSAI) BIÉ a athdheimhniú le haghaidh ISO45001 i mí Aibreáin, 2023. Lean BIÉ de bheith ag déanamh monatóireachta agus iniúchta maidir le comhlíonadh rialachán sláinte agus sábháilteachta tógála ar thionscadail bhóithre agus iarnróid éadroim BIÉ. In 2023, cuireadh tús le hobair ar fhorbairt Chóras Bainistíochta Sábháilteachta (SMS) BIÉ, rud a chomhlíonann riachtanas le haghaidh eagraíochtaí iarnróid faoin Acht um Shábháilteacht Iarnróid.

Cuireadh sraith de ghníomhaíochtaí ar fáil le linn na bliana mar chuid de chlár folláine leanúnach BIÉ, “Flourish”, agus na trí ghné, Folláine Fhisiceach, Folláine mheabhrach agus Folláine Shóisialta á gcóradh iontu. San áireamh i gclár 2023 bhí cainteanna agus ceardlanna ar ábhair lena n-áiríodh Feasacht Ailse, planáil airgeadais/ creidmheasa cánach

agus feasacht maidir le meabhairshláinte mar aon le aitheantas a thabhairt do Lá Idirnáisiúnta na mBan agus é a chur chun cinn (agus, ag cur fáilte roimh an gCothromas, mar théama ann) agus Lá Idirnáisiúnta Shláinte na bhFear. Bhí clár bliantúil Seachtainí Folláine BIÉ ar siúl i mí na Samhna 2023, áiríodh leis soláthar vacsaínithe in aghaidh an fhliú, seimineár gréasáin feasachta diaibéitis, caint maidir le treoirínte árachais sláinte www.hia.ie, lóin shláintiúla agus treoirínte nua a chur chun cinn maidir leis an Meanapás san Ionad Oibre.

Bhí rannpháirteachas láidir ann i gclár 2023 agus aiseolas dearfach ón bhfoireann.

3. **Cothromaíocht Inscne, Éagsúlacht agus Ionchuimsiú:** Lean BIÉ ar aghaidh ag tógáil ar fheasacht ar Chotheomas, Éagsúlacht & Ionchuimsiú leis an bhfoireann i 2023. Is mar seo a leanas a rinneadh é:

- An clár “Mná i mbun Ceannaireachta a Thabhairt chun Tosaigh” Sraith de cheardlanna atá bunaithe ar roinnt príomhábhair atá ábhartha do mhná atá ag iarraidh a bheith rathúil san ionad oibre agus seisiún traenála san áireamh ann freisin do gach rannpháirtí.
- Oiliúint maidir le claontacht neamh-chomhfhiúch do gach ball foirne agus comhairleoir nuathosaithe.
- Lá Idirnáisiúnta na mBan a chur chun cinn agus rinne Caroline Casey máistir-ranga a sholáthar ar théama 2023 Ag Cur Fáilte roimh an gCothromas
- Lá Idirnáisiúnta Sláinte na bhFear a chur chun cinn le caint ar an tsláinte fhisiceach agus ar mheabhairshláinte le Brent Pope.
- Clár Folláine BIÉ, “Flourish”, a chuireann réimse de chainteanna, ceardlanna ar siúl i rith na bliana (lena n-áirítear Seachtainí Folláine i mí na Samhna) a dhíríonn ar ábhair a bhaineann leis an tsláinte fhisiceach, shóisialta, airgeadais agus le meabhairshláinte. Tugtar cuntas ar shonraí breise thuas faoin gceannnteideal Sláinte agus Sábháilteacht an Duine.
- Tuairisciú ar an mBearna Phá idir na

hlinscín, foilsíodh tuarascáil BIÉ i mí na Nollag 2023.

- Chun leanúint ón suirbhé rannpháirtíochta fostaithe iomlán deireanach a rinne BIÉ in 2022, rinneadh suirbhé ar aigne na foirne i R4, 2023, agus bhí cúpla príomhphointí ann atá le fiosrú níos mó trí cheardlanna in 2024 lena n-áirítear, fócas ar ábhar an chultúir eagraíochtúla, i measc ábhar eile.
 - Lá Domhanda an Mheanapáis (Deireadh Fómhair) agus foilsíú threoirlínte nua na hearnála poiblí i dtaca le Sláinte Mheanapáis san Ionad Oibre a chur chun cinn (tá tionscnaimh bhreise gaolmhara de chuid BIÉ pleanáilte do 2024).
 - Anailís ar Dhoiciméid Achmhainní Daonna: Nollaig 2023 - tús a chur le measúnú ar bheartais faoi leith de chuid BIÉ a bhaineann le hacmhainní daonna, e.g. Earcaíocht agus Roghnú, Foghlaim agus Forbairt agus leabhráin eolais earcaíochta BIÉ ó thaobh Cothromais, Éagsúlachta agus Ionchuimsitheachta de. Trí úsáid a bhaint as Prionsabail maidir le Dearadh Uilíoch, teanga shoiléir agus rochtain do chách ar cháipéisíocht.
4. **Inbhuanaitheacht:** Is í an inbhuanaitheacht an treoirphrionsabal trína ndéanann BIÉ a fheidhmeanna. Rinneadh gníomhaíocht fhairsing faoi Inbhuanaitheacht in 2023 agus leagtar amach é seo go mion sa Tuarascáil Bhliantúil faoin gceannnteideal 'Inbhuanaitheacht ag BIÉ'.
5. **MetroLink:** Is é BIÉ an Gníomhaireacht Urraíochta don Tionscadal MetroLink, tionscadal bonneagair meitreo atá beartaithe le haghaidh tógála i mBaile Átha Cliath. I mí Mheán Fómhair 2022, chuir BIÉ iarratas isteach chuig an mBord Pleanála maidir le hiaránróid meitreo a thógáil idir Sord agus Charlemont i mBaile Átha Cliath. Tá measúnú á dhéanamh ar shaincheistean um Chearta an Duine agus Comhionannas mar chuid d'fhorbairt leanúnach an Tionscadail MetroLink agus cuireadh go leor díobh seo san áireamh faoin Tuarascáil maidir leis an Measúnú ar an Tionchar ar an gComhshaol (EIAR) agus sceidil de chearta maoine atá le fáil, a cuireadh

isteach leis an iarratas. Tá achoimre ghairid leagtha amach anseo thíos.

(a) Cearta Réadmhaoine a Bhreithniú

Cuimsíodh san iarratas ar Ordú Iarnróid an dearadh beartaithe do bhealach agus do stáisiúin, Tuarascáil Chuimsitheach maidir leis an Measúnú ar an Tionchar ar an gComhshaol ó na hoibreacha beartaithe mar aon leis na riachtanais fála réadmhaoine (sealadach agus buan araon) a theastaíonn chun tógáil an tionscadail a cheadú chomh maith le hoibriú amach anseo.

Mar chuid de ghné an cheanglais réadmhaoine, bhí BIÉ feasach go háirithe ar stádas agus ar chosaint cearta réadmhaoine in Éirinn, lena n-áirítear cosaintí atá le fáil sa Bhunreacht. Má dheonaítear an tOrdú Iarnróid, tabharfar cumhachtaí do BIE cearta agus leasanna a fháil go héigeantach i dtailte áirithe, agus mar thoradh air sin beidh tionchar suntasach ar réadmhaoin atá faoi úinéireacht daoine aonair agus cuideachtaí. Dá réir sin, tá iarracht déanta ag BIÉ roinnt tionscnamh agus cleachtas a chur i bhfeidhm chun cabhrú le teagmháil a dhéanamh le húinéirí réadmhaoine lena mbaineann roimh dheonú agus tar éis deonú Ordú Iarnróid; lena n-áirítear Straitéis Fála Talún MetroLink (a foilsíodh i Meán Fómhair 2022) – príomhghné den straitéis seo is ea teagmháil luath le daoine lena mbaineann sula ndeimhnítear Ordú Iarnróid. Déantar é seo chun riachtanais iomlána na ndaoine lena mbaineann a mheas, a gcúinsí aonair a mheas agus, más féidir, teacht ar réamh-chomhaontú coinníollach maidir le haistriú leasanna réadmhaoine. Tuigean agus admhaíonn BIÉ a thábhachtaí atá sé go mbeadh úinéirí réadmhaoine cónaithe in ann a ngnóthaí a phleanáil leis an oiread fógra agus is féidir, agus chuige sin, tá BIÉ ag plé le húinéirí réadmhaoine lena mbaineann sula ndeonaítear Ordú Iarnróid. Ar leithligh, molann BIÉ freisin seirbhísí Gníomhaireachta Ligin agus Bainistíochta Cónaithe a fhóstu ar féidir, táthar ag súil, iad a chur ar fáil chun cabhrú le tionóntaí lena mbaineann tabhairt faoi chuardach maoine chun cabhrú le cóiríocht oiriúnach eile a aithint.

(b) Cosaint ar dhamáiste do réadmhaoín Scéim

Cosanta d'Úinéirí Réadmhaoine (POPS) – is éard a bheidh sa scéim dheonach seo suirbhéanna baile ar réadmhaoín chónaithe ábhartha (laistigh de 30 méadar ó imeall ailíniú an tolláin nó 50 méadar ó struchtúir stáisiúin) chun bail na réadmhaoine a fháil amach roimh, le linn (má mheastar go bhfuil gá leis) agus tar éis an tionscadail beartaithe a chur i gcrích. Cinntíonn na suirbhéanna an bhfuil aon mheath tagtha ar an réadmhaoín a ndearnadh suirbhé orthu, an bhféadfadh sé go mbeadh sé inchurtha i leith an tionscadail bheartaithe, agus molfaidh siad deisiúcháin de réir mar is cuí. Ó seoladh an Scéim Cosanta d'Úinéirí Réadmhaoine go mall i 2023, tá 17% d'úinéirí sna ceantair incháilithe i ndiaidh clárú leis an scéim.

(c) Sláinte & leas an duine

Agus aird á tabhairt ar na tionchair a d'fhéadfadh a bheith ar shláinte an duine agus ar leas gníomhaíochtaí tógála, cuirfear raon beart maolaithe dusta agus torainn i bhfeidhm ar fud na scéime le linn na gcéimeanna tógála chun na tionchair is lú is féidir a chinntiú ar úinéirí agus áititheoirí réadmhaoine in aice láimhe. I roinnt cásanna, d'fhéadfadh go n-áireofaí leis seo tairiscintí ar athlonnú sealadach.

Cuirfear na bearta seo i bhfeidhm chun cearta réadmhaoine an duine aonair a chaomhnú agus chun a chinntiú go dtabharfar tosaíocht d'aon tionchair fhéideartha ar shláinte an duine.

(d) Inrochtaineacht - Stáisiún agus Bordáil

Dearadh an Tionscadail bheartaithe ar phrionsabal Rochtain do Chách. Forbraíodh an dearadh chun na ceanglais reachtacha go léir a bhaineann le hinrochtaineacht a chomhlíonadh, lena n-áirítear an tAcht um Míchumas 2005 agus ina dhiaidh sin an Plean Eanála um Iompar Inrochtana faoin Acht um Míchumas 2005 (DTTAS 2012). Beidh na gnéithe seo a leanas san áireamh sa Tionscadal atá beartaithe:

- Beidh urlár na traenach ag an leibhéal céanna leis an ardán;

- Beidh bearna an-chúng idir an traein agus an t-ardán;
- Beidh úsáideoirí cathaoireacha rothaí in ann rochtain a fháil ar gach traein;
- Tá an taobh istigh deartha chun infheictheacht uasta na ngreimráillí agus gnéithe eile a chinntiú;
- Cuirtear faisnéis chlosamhairc ar fáil ar bord agus ar ardán;
- Bíonn rampaí nó ardaitheoirí ar gach ardán chun críocha rochtana;
- Tá pointí cabhrach i ngach ardán, a chuimsíonn lúba ionductaithe do dhaoine a bhfuil lagú éisteachta acu;
- Aibhsítear athruithe ar leibhéal, imill ardán agus pointí trasnaithe ag baint úsáide as pábháil thadhlaigh;
- Tá treoracha fuaime agus Braille ar fáil chomh maith le léarscáil thadhlaigh den chóras;
- Tá meaisíní díola ticéad feistithe le roghanna tacaíochta fuaime chomh maith le comhéadan ardchodarsnachta inár féidir leis an úsáideoir roghnú a dhéanamh;
- Cuimsíonn an córas bailíochtaí cárta cliste táscairí feidhme fuaime agus amhairc.

(e) Áiseanna Spóirt agus Áineasa

Le linn na céime tógála, beidh tionchar suntasach ar roinnt áiseanna spóirt amhail páirceanna imeartha. Trí na measúnuithe a rinneadh agus an EIAR á ullmhú, fuarthas amach go bhféadfadh cailliúint áiseanna den sórt sin tionchar sláinte agus síceolaíoch a imirt sna limistéir a bhfuil tionchar acu orthu. Agus é ag tabhairt aghaidh ar an tionchar seo, agus ag obair chun é a mhaolú, tá BIÉ tar éis dul i dteagmháil le páirtithe leasmhara lena mbaineann chun pleananna a chomhaontú chun páirceanna imeartha atá ann cheana a athchumrú go sealadach chun a n-inúsáidteacht leanúnach a chinntiú, agus i gcásanna áirithe, chabhraigh sé le saoráidí malartacha a aimsiú agus tacú lena n-úsáid le linn thréimhse na n-oibreacha tógála.

(f) Tacaíocht a thabhairt do Pháirtithe Leasmhara le linn an Phróisis Iarratais ar Ordú Iarnróid.

Chuaigh BIÉ i gcomhar le Saineolaí Neamhspleách Innealtóireachta, RINA Consulting, chun cuidiú leis na Grúpaí Cónaithe Leasmhara (RSG) in aice leis an ailíniú agus tacú leo le linn phróiseas ullmhaithe an iarratais don Ordú Iarnróid, agus na saincheisteanna a thiocfaidh chun cinn le linn an Phróisis Ordaithe Iarnróid. Ó ceapadh RINA in 2021, bhí siad ar fáil mar áis do grúpaí leasmhara chun cuidiú leo agus iarratas ar Ordú Iarnróid le haghaidh Metrolink á mheá acu le linn dóibh a bheith ag glacadh páirte sa phróiseas comhairliúcháin.

Roinn RINA dhá thuarascáil le gach grúpa cónaithe. Choimrigh an chéad tuarascáil, i mí Mheán Fómhair 2022, na gníomhaíochtaí ar fad a rinne RINA roimh iarratas ar Ordú Iarnróid. Áiríodh ann soiléiriú ar aon cheisteanna agus eolas, agus bhí sé ina chuidiú maidir le tuiscint a fháil ar shaincheisteanna eile, de réir mar a d'iarr na Grúpaí Leasmhara. Is éard a bhí sa dara tuarascáil, i mí na Nollag 2022, ná athbhreithniú ar an iarratas ar Ordú Iarnróid uilig. Tá an tuarascáil ar fáil faoi láthair ar rannán RINA an tsuímh ghréasáin MetroLink.ie. Ó thús deireadh 2023, lean RINA leis an gcaidreamh seo leis na Grúpaí Cónaithe Leasmhara le hullmhú don Éisteacht ó Bhéal os comhair an Bhoird Pleanála i 2024.

Chomh maith leis na bearta a glacadh mar chuid den phróiseas iarratais ar Ordú Iarnróid, tá forálacha curtha san áireamh ag BIÉ i gconarthaí tábhachtacha, a éilíonn tacaíocht chonraitheora chun dualgas earnála poiblí BIÉ a chomhlíonadh agus tá grúpa oibre tionscadail á bhunú faoi láthair chun saincheisteanna HRE a bhreithniú ag an gcéim soláthair conartha.

(g) Cearta Cultúir agus Oidhreacht

D'fhostaigh BIÉ seirbhísí Alexander Coey Conservation Architects chun ról an Ailtire Caomhnaithe Tionscadal MetroLink (PCA) a chomhlíonadh chun sainchomhairle ábhair a sholáthar do BIÉ mar chuid den Tionscadal MetroLink. Tá réamhthuarascálacha mionsonraithe ar Shuirbhé ar Riocht na

srianta oidhreacht go léir feadh an bhealaigh curtha isteach acu agus d'ullmhaigh siad dréacht-sonraíochtaí le haghaidh oibreacha (le tacaíocht ó líníochtaí scálaithe agus anótáilte) le cur san áireamh i gclár na nOibreacha Casta, áit a mbainfear míreanna a bhfuil tábhacht Oidhreacht leo agus a stórálfar lena n-athchóiriú. níos déanaí nó cosanta in situ feadh an bhealaigh.

D'ullmhaigh BIÉ Doiciméad Straitéise um Oidhreacht Chultúrtha freisin chun eolas agus cúnamh a thabhairt maidir le dearadh cur chuige maidir le measúnú agus bainistíocht a dhéanamh ar thionchair MetroLink ar an gcomhshaol oidhreacht cultúrtha glactha feadh an bhealaigh. Tugann sé aghaidh ar dhá ábhar imní na scéime atá beartaithe maidir le hoidhreacht chultúrtha, is iad sin: sainaitheint, taifeadadh agus bearta cosanta cuí srianta oidhreacht cultúrtha; agus seachadadh éifeachtach agus tráthúil na scéime. Tá an doiciméad le nuashonrú in 2024.

6. **Tionscadal BRUCE:** Is staidéar meastóireachta roghanna é Tionscadal BRUCE ar an ról atá ag táillí úsáide bóithre chun inmharthanacht an ghréasáin bóithre náisiúnta in Éirinn sa todhchaí agus san fhadtéarma a áirithiú tar éis dul in éag na gComhpháirtíochtaí Poiblí Príobháideacha a bhaineann le dolaí ó 2033 ar aghaidh. Athróidh leictriú soghluaisteacht ar gach bóthar.

Sainaitheintíodh cúig chuspóir chun roghanna muirir a d'fhéadfadh a bheith ag úsáideoirí bóthair a mheas agus chun cinnteoireacht láidir agus struchtúrtha a áirithiú: Gníomhú ar son na hAeráide, Inbhuanaitheacht Airgeadais, Nascacht agus Fás, Sláinte & Sábháilteacht, agus Cothromas & Cuimsiú.

Is é is aidhm don chuspóir Cothromais agus Cuimsithe a chinntiú gur féidir le daoine de gach déimeagrafaic agus tíreolaíocht rochtain a fháil ar dheiseanna eacnamaíocha agus sóisialta ó ghlúin go glúin. Áirithítear leis an gculpóir Cothromais agus Cuimsitheachta go ndéantar gach cur chuige féideartha táillí a ghearradh ar úsáideoirí bóthair amach anseo i dtéarmaí an tionchair a d'fhéadfadh a bheith aige ar dhaoine aonair a bhfuil riachtanais agus cúinsí éagsúla acu.

Déanfaidh tionscadal BRUCE dul chun cinn ar aon dul le Straitéis Náisiúnta um Bainistíocht Éileamh na Roinne Iompair agus le Straitéis agus Scéim Bainistíochta Éileamh Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath an UNI. Tá an dá straitéis sin á bhforbairt faoi láthair.

Nochtuithe Cosanta

Tá bealaí agus nósanna imeachta tuairiscithe inmheánacha agus seachtracha Nochtuithe Cosanta i bhfeidhm ag Bonneagar Iompair Éireann (BIÉ), mar a éilíonn an tAcht.

Ní raibh aon nochtadh ag fostaithe BIÉ sa tréimhse tuairiscithe suas go dtí an 31 Nollaig 2023 ('an tréimhse tuairiscithe').

Fuair BIÉ dhá nochtadh, ar déileáladh leo mar Nochtuithe Cosanta féideartha faoi Alt 6(1)(b) den Acht, sa tréimhse tuairiscithe. Thug foireann ábhartha BIÉ faoi imscrúduithe cuí ar na hábhair a bhí i gceist.

Tharraing an páirtí a nocht ceann de na nochtuithe féideartha siar in imthosca inar chinn siad go raibh a n-imní réitithe agus nach raibh gá le himscrúdú a thuilleadh. Bhí réamh-mheasúnú déanta ag BIÉ ar an tuarascáil seo agus chinn sé nach raibh aon fhianaise ar éagóir de réir bhrí Alt 5 den Acht. Ní dhearnadh aon imscrúduithe oscailte ó bhlianta roimhe seo maidir leis an éagóir líomhnaithe is ábhar don nochtadh seo. Dhún BIÉ an t-imscrúdú seo.

Maidir leis an dara nochtadh féideartha, chinn BIÉ nár cháiligh an tuarascáil a rinneadh mar nochtadh cosanta de réir bhrí an Achta. Gan dochar don mheasúnú seo, rinne BIÉ imscrúdú ar na líomhaintí a rinneadh agus chinn sé nach raibh aon fhianaise ann chun tacú le líomhain éagóra. Dhún BIÉ an t-imscrúdú seo i mí Eanáir 2024. Ní dhearnadh aon imscrúduithe oscailte ó bhlianta roimhe seo maidir leis an éagóir líomhnaithe is ábhar don nochtadh seo.

Ní raibh aon chaillteanas airgeadais do BIÉ ag eascairt as na saincheisteanna a bhain le ceachtar den dá nochtadh ionchasacha seo.

Ní dhearnadh aon nochtadh do POF BIÉ mar dhuine forordaithe faoi Alt 7 den Acht sa tréimhse tuairiscithe.

Níor chuir an Coimisinéir um Nochtadh Cosanta, faoi Ailt 10C nó 10D, aon tuarascálacha chuig BIÉ le linn na tréimhse tuairiscithe.

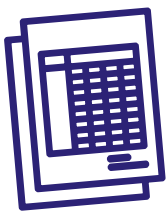
Íocaíochtaí Prasa

Sonraí	Líon na nÍocaíochtaí	Luach €	% de na hÍocaíochtaí iomlána a Rinneadh
Íocaíochtaí iomlána a rinneadh in 2023	2,515	651,236,972	100%
Líon na n-íocaíochtaí a rinneadh laistigh de 15 lá	1,837	452,760,223	73%
Líon na n-íocaíochtaí a rinneadh laistigh de 16 go 30 lá	678	198,476,749	27%
Líon na n-íocaíochtaí a rinneadh níos mó ná 30 lá	0	0	0%

Gareth Llewellyn
Cathaoirleach
25 Meitheamh 2024

Ráitis airgeadais

don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2023

Faisnéis	72
Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste	73
Ráiteas ar Rialú Inmheánach	75
Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais	81
Ráiteas Ioncaim Chuimsitheach	82
Ráiteas ar Athruithe ar Chaipiteal agus Cúlchistí	83
Ráiteas ar an Staid Airgeadais	84
Ráiteas ar Shreabhadh Airgid	86
Nótaí leis na Ráitis Airgeadais	87

Faisnéis

Cathaoirleach

Gareth Llewellyn

Comhaltaí Boird *

Colette Byrne

AnnMarie Farrelly*

Desmond Kenny

Aebhric Mc Gibney

Mary O'Donovan

Sadhbh O'Neill*

Patricia O'Shea

Damien Ó Tuama

Aidan Skelly

Michael Wall*

Peter Walsh

Dlíodóirí

McCann Fitzgerald

Cois Abhann Uimhir a haon

Cé Sir John Rogerson,

Baile Átha Cliath 2

A&L Goodbody LLP

An Lárionad Seirbhísí Airgeadais

Idirnáisiúnta 25-28 Cé an Phoirt Thuaidh

Baile Átha Cliath 1

Arthur Cox

Ionad Phort an Iarla

Ardán Phort an Iarla

Baile Átha Cliath 2

Baincéirí

Banc Danske

Corparáideach & Institiúidí

Teach Idirnáisiúnta

3 Plás Mháistir an Chuain

IFSC, Baile Átha Cliath 1

Banc na hÉireann

Faiche Choláiste

Baile Átha Cliath 2

Bhanc Uladh

Ceannoifig

Duga Sheoirse

Baile Átha Cliath 2

Gníomhaireacht Bainistíochta

an Chisteáin Náisiúnta

Foirgneamh an Chisteáin

Sráid na Canálach Móire Íochtarach

Baile Átha Cliath 2

Iniúcháirí

An tArd-Reachtaire Cuntas agus Ciste,

3A Sráid an Mhéara Uachtarach

Baile Átha Cliath 1

Seoladh Cláraithe

Ionad Gnó Gheata na Páirce,

Sráid Gheata na Páirce

Baile Átha Cliath 8

*Ceaptha ar an mBord in 2023

Ard Reachtaire Cuntas agus Ciste

Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste

Tuarascáil le cur faoi bhráid Thithe an Oireachtais Bonneagar Iompair Éireann

Tuairim ar na ráitis airgeadais

Tá iniúchadh déanta agam ar ráitis airgeadais Bhonneagar Iompair Éireann don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2023 mar a cheanglaítear faoi Airteagal 5 den trídú sceideal d'Acht na mBóithre 1993. Cuimsíonn na ráitis airgeadais

- ráiteas ioncaim agus caiteachais
- ráiteas ioncaim chuimsithigh
- ráiteas ar athruithe ar chaipiteal agus cúlchistí
- ráiteas ar an staid airgeadais
- ráiteas ar shreabhadh airgid, agus
- na nótaí gaolmhara, lena n-áirítear achoimre ar bheartais shuntasacha chuntasaíochta.

Is é mo thuairim go dtugann na ráitis airgeadais léargas fíorcheart ar shócmhainní, ar dhliteanais agus ar staid airgeadais Bhonneagar Iompair Éireann an 31 Nollaig 2023 agus ar a ioncam agus ar a chaiteachas do 2023 de réir an Chaighdeáin um Thuairisciú Airgeadais (FRS) 102 – *An Rialachán Airgeadais. Caighdeán Tuairiscithe infheidhme sa RA agus i bPoblacht na hÉireann.*

Bunús na tuairime

Rinne mé m'iniúchadh ar na ráitis airgeadais de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta Iniúcháireachta (ISAnna) arna bhfógairt ag Eagraíocht Idirnáisiúnta na bhForas Iniúcháireachta Uachtarach. Tá cur síos ar mo fhreagrachtaí faoi na caighdeáin sin san aguisín a ghabhann leis an tuarascáil seo. Táim neamhspleách ar Bhonneagar Iompair Éireann agus tá mo chuid freagrachtaí eitiiciúla eile comhlíonta agam de réir na gcaighdeán.

Creidim gur leor agus gur cuí an fhianaise iniúchta atá faighte agam chun bonn a chur le mo thuairim.

Tuarascáil ar fhaisnéis seachas na ráitis airgeadais, agus ar ábhair eile

Tá faisnéis áirithe eile curtha i láthair ag Bonneagar Iompair Éireann mar aon leis na ráitis airgeadais. Cuimsíonn sé seo an tuarascáil bhliantúil lena n-áirítear an ráiteas rialachais agus tuarascáil chomhaltáí an Bhoird, agus an ráiteas ar rialú inmheánach. Tá cur síos san aguisín a ghabhann leis an tuarascáil seo ar mo fhreagrachtaí tuairisc a thabhairt maidir le faisnéis den sórt sin, agus ar ábhair áirithe eile ar a dtuairiscim trí eisceacht.

Níl aon rud le tuairisciú agam ina leith sin.

Seamus McCarthy
Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste

26 Meitheamh 2024

Aguisín leis an tuarascáil

Freagrachtaí chomhaltai an Bhoird

Mar atá sonraithe sa ráiteas rialachais agus tuarascáil chomhaltai an Bhoird, tá comhaltai an Bhoird freagrach as

- ráitis airgeadais bhliantúla a ullmhú san fhoirm a fhorordaítear faoi Airteagal 5 den tríú sceideal d'Acht na mBóithre 1993
- lena gcinntítear go dtugann na ráitis airgeadais léargas fíor agus cothrom de réir FRS102
- ag cinntiú rialtach na n-idirbheart
- ag déanamh measúnú ar cibé an bhfuil úsáid bhonn gnóthas leantach na cuntasafóichta cuí, agus
- cibé rialú inmheánach a chinneann siad atá riachtanach chun ullmhú ráiteas airgeadais atá saor ó mhíráiteas ábhartha a chumasú, cibé acu de bharr calaoise nó earráide.

Freagrachtaí an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

Ceanglaítear orm faoi Airteagal 5 den tríú sceideal d'Acht na mBóithre 1993 ráitis airgeadais Bhonneagar Iompair Éireann a iniúchadh agus tuairisc a thabhairt orthu do Thithe an Oireachtais.

Is é an cuspóir atá agam agus an t-iniúchadh á dhéanamh agam ná dearbhú réasúnta a fháil maidir le cibé an bhfuil na ráitis airgeadais ina n-iomláine saor ó mhíráiteas ábhartha de bharr calaoise nó earráide. Is leibhéal ard dearbhaithe é dearbhú réasúnta, ach ní ráthaíocht é go n-aimseoidh iniúchadh arna dhéanamh i gcomhréir leis na ISAnna míráiteas ábhartha i gcónaí nuair a bhíonn sé ann. Is féidir le míráiteas a eascairt as calaois nó earráid agus meastar go bhfuil siad ábhartha más rud é, ina n-aonar nó ina n-iomláine, go bhféadfaí a bheith ag súil le réasún go mbeadh tionchar acu ar chinntí eacnamaíocha na n-úsáideoirí a dhéantar ar bhonn na ráiteas airgeadais seo.

Mar chuid d'iniúchadh de réir na ISAnna, feidhmím breithiúnas gairmiúil agus coimeádaim amhras gairmiúil ar feadh an iniúchta. Agus é sin á dhéanamh agam,

- aithním agus déanaim measúnú ar na rioscaí a bhaineann le míráiteas ábhartha ar na ráitis airgeadais cibé acu de bharr calaoise nó earráide; nósanna imeachta iniúchta a dhearadh agus a dhéanamh a fhreagraíonn do na rioscaí sin; agus fianaise iniúchta a fháil atá leordhóthanach agus oiriúnach chun bonn a sholáthar le mo thuairim. Tá an riosca nach mbrathfar míráiteas ábhartha mar thoradh ar chalaos níos airde ná an ceann a eascraíonn as earráid, toisc go bhféadfadh claonpháirteachas, brionnú, easnaimh d'aon ghnó, mífhaisnéis, nó sárú ar rialú inmheánach a bheith i gceist le calaois.
- Faighim tuiscint ar rialú inmheánach atá ábhartha don iniúchadh chun nósanna imeachta iniúchta a dhearadh atá oiriúnach sna himthosca, ach ní chun críche tuairim a chur in iúl ar éifeachtacht na rialuithe inmheánacha.
- Déanaim meastóireacht ar oiriúnacht na mbeartas cuntasafóichta a úsáidtear agus ar réasúntacht na meastachán cuntasafóichta agus na nochtuithe gaolmhara.

Déanaim conclúid maidir le hoiriúnacht úsáid bhonn gnóthas leantach na cuntasafóichta agus, bunaithe ar an bhfianaise iniúchta a fuarthas, maidir le cibé an bhfuil éiginnteacht ábhartha ann maidir le himeachtaí nó coinníollacha a d'fhéadfadh amhras suntasach a chur ar chumas Bhonneagar Iompair Éireann leanúint ar aghaidh mar ghnóthas leantach. Má thagaim ar an gconclúid go bhfuil éiginnteacht ábhartha ann, ceanglaítear orm aird a tharraingt i mo thuarascáil ar na nochtuithe gaolmhara sna ráitis airgeadais nó, mura leor a leithéid de nochtadh, mo thuairim a mhodhnú. Tá mo chonclúidí bunaithe ar an bhfianaise iniúchta a fuarthas suas go dtí dáta mo thuarascála. Mar sin féin, d'fhéadfadh imeachtaí nó coinníollacha amach anseo a bheith ina gcúis le deireadh a chur le Bonneagar Iompair Éireann mar ghnóthas leantach.

- Déanaim meastóireacht ar chur i láthair, ar struchtúr agus ar ábhar foriomlán na ráiteas airgeadais, lena n-áirítear na nochtuithe, agus cibé an léiríonn na ráitis airgeadais na hidirbhearta agus imeachtaí bunúsacha ar bhealach a bhainfidh cur i láthair cothrom amach.

Déanaim cumarsáid leo siúd atá freagrach as rialachas maidir le, i measc nithe eile, scóip agus uainiú pleanáilte an iniúchta agus torthaí suntasacha an iniúchta, lena n-áirítear aon easnaimh shuntasacha sa rialú inmheánach a shainaitním le linn m'iniúchta.

Tuairiscím trí eisceacht mura bhfuil, i mo thuairim,

- an fhaisnéis agus na mínithe ar fad a theastaíonn uaim le haghaidh m'iniúchta faighte agam, nó
- nár leor na taifid chuntasafóichta chun gur féidir na ráitis airgeadais a iniúchadh go héasca agus go cuí, nó
- nach dtagann na ráitis airgeadais leis na taifid chuntasafóichta.

Faisnéis seachas na ráitis airgeadais

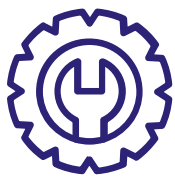
Ní chlúdaíonn mo thuairim ar na ráitis airgeadais an fhaisnéis eile a cuireadh i láthair leis na ráitis sin, agus ní chuirim aon chonclúid dearbhaithe in iúl ina leith.

Maidir le m'iniúchadh ar na ráitis airgeadais, ceanglaítear orm faoi na ISAnna an fhaisnéis eile a chuirtear i láthair a léamh agus, le linn dom é sin a dhéanamh, a bhreithniú cibé an bhfuil an fhaisnéis eile ar neamhréir go hábhartha leis na ráitis airgeadais nó leis an eolas a fuarthas le linn an iniúchta, nó má dhealraítear ar shlí eile go bhfuil míráiteas ábhartha ann. Más rud é, bunaithe ar an obair atá déanta agam, go dtagaim ar an gconclúid go bhfuil míráiteas ábhartha maidir leis an bhfaisnéis eile seo, ceanglaítear orm an fhíric sin a thuairisciú.

Tuairisciú ar nithe eile

Déantar m'iniúchadh trí thagairt a dhéanamh do na breithnithe speisialta a bhaineann le comhlachtaí Stáit maidir lena mbainistíocht agus lena bhfeidhmiú. Tuairiscím má shainaitním ábhair ábhartha a bhaineann leis an mbealach ina ndéantar gnó poiblí.

Déanaim iarracht fianaise a fháil faoi rialtach na n-idirbheart airgeadais le linn an iniúchta. Tuairiscím má shainaitním aon chás ábhartha nár úsáideadh airgead poiblí chun na gcíoch a bhí beartaithe nó nár chloígh na hidirbhearta leis na húdaráis a rialaíonn iad.

Ráiteas ar Rialú Inmheánach Le hAghaidh 2023

Scóip na Freagrachta

Thar ceann Bhonneagar Iompair Éireann (BIÉ) admhaím freagracht an Bhoird as a chinntiú go ndéantar córas éifeachtach rialaithe inmheánaigh a chothabháil agus a fheidhmiú. Áirítear leis an gcóras rialaithe inmheánaigh rialuithe airgeadais, oibriúcháin agus comhlíonta agus córais bainistíochta riosca a thacaíonn le baint amach tosaíochtaí straitéiseacha BIÉ agus ag an am céanna a chosnaíonn na cistí agus sócmhainní poiblí agus eile a bhfuil BIÉ freagrach astu. Cuireann an fhreagracht seo san áireamh ceanglais an Chóid Chleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit (2016) agus na harscríbhinní a ghabhann leis.

Cuspóir an Chórais Rialaithe Inmheánaigh

Tá an córas rialaithe inmheánaigh deartha chun riosca a bhainistiú go leibhéal is féidir a ghlacadh seachas deireadh a chur leis. Ní féidir leis an gcóras, dá bhrí sin, ach ráthaíocht réasúnta seachas cinnteacht iomlán a thabhairt go ndéantar sócmhainní a chosaint, idirbhearta a údarú go cuí agus a thaifeadadh i gceart agus go ndéantar earráidí nó neamhrialtachtaí ábhartha a chosc nó a bhrath ar bhealach tráthúil.

Tá an córas rialaithe inmheánaigh, a thagann le treoir arna eisiúint ag an Roinn Caiteachais Phoiblí, Seachadadh agus Athchóiriú GTI i bhfeidhm in BIÉ don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2023 agus suas go dtí dáta faofa na ráiteas airgeadais.

Cumas Riosca a Bhainistiú

Tá Coiste Iniúchta agus Riosca (ARC) ag BIÉ ar a bhfuil, i rith na bliana, cúigear comhaltaí Boird agus comhalta seachtrach amháin le saineolas airgeadais agus iniúchta, agus duine acu ina Chathaoirleach. Tháinig an ARC le chéile ocht n-uaire in 2023.

Tá feidhm Iniúchta Inmheánaigh le hacmhainní leordhóthanacha gairmiúla ag BIÉ, arna thacú ag gnólacht iniúchóireachta tríú páirtí, a bhfuil a chuid oibre bunaithe ar anailís ar an riosca a bhfuil BIÉ nochtaithe dó. Formhuiníonn an ARC an anailís riosca agus na pleananna iniúchta inmheánaigh agus ceadaíonn an Bord iad.

D'fhorbair BIÉ, agus d'fhaomh an Bord, beartas bainistithe riosca, ráiteas goile riosca, agus plean bainistithe riosca a ndéantar athbhreithniú orthu go bliantúil. Tacaíonn Bainisteoir Riosca Corparáideach BIÉ le riosca a aithint, a thomhas agus a bhainistiú agus cuireann sé cultúr bainistíochta riosca chun cinn laistigh de BIÉ, lena n-áirítear trí oiliúint leanúnach a chur ar bhaill foirne agus trí thacaíocht a thabhairt do phríomhbhaill foirne ag leibhéil Fiontair, Rannáin, Aonaid Gnó agus Tionscadail. Eisíodh an beartas bainistithe riosca, an plean agus an ráiteas goile riosca don fhoireann ar fad.

Creat Riosca agus Rialaithe

Áirithíonn an Coiste Riosca Fiontair atá comhdhéanta de bhainistíocht shinsearach BIÉ agus an Bainisteoir Riosca Corparáideach, go bhfuil nósanna imeachta cuí i bhfeidhm chun rioscaí atá ag teacht chun cinn a aithint, riosca a mheasúnú agus a bhainistiú ón taobh straitéiseach agus oibriúcháin de agus chun faireachán a dhéanamh ar chur i bhfeidhm nósanna imeachta bainistithe riosca.

Tá córas bainistithe riosca ar líne i bhfeidhm ar fud na heagraíochta. Tá cláir riosca fiontair,

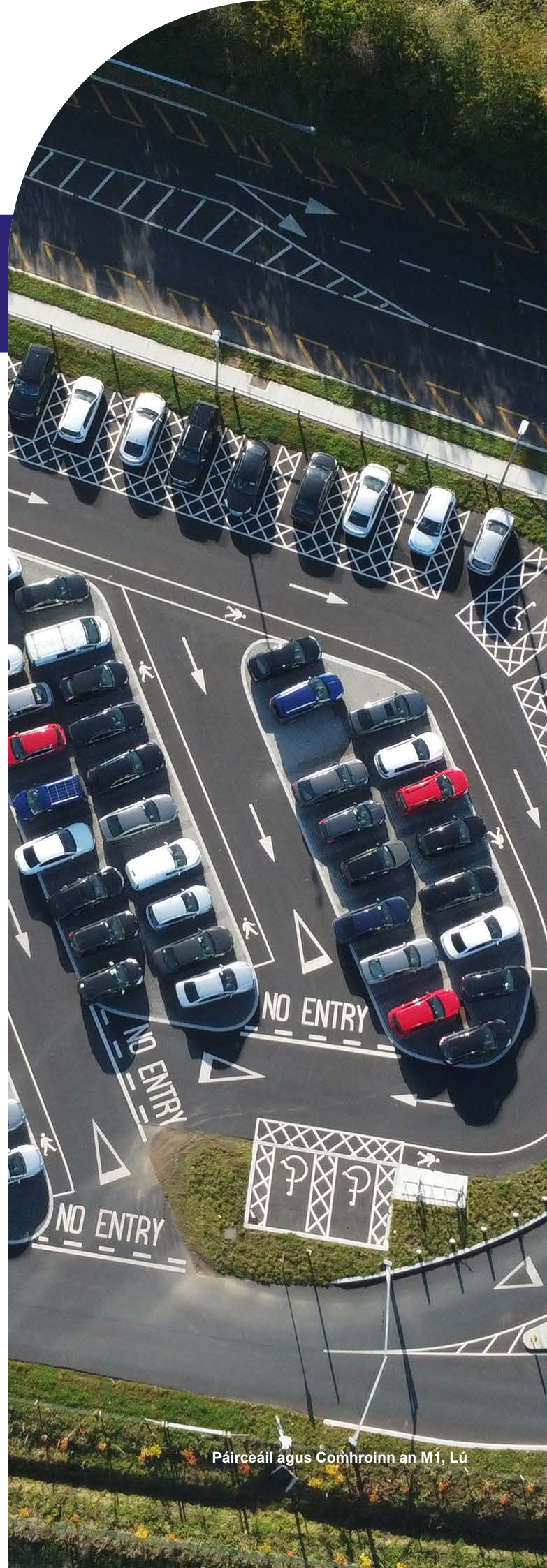

rannáin, aonad gnó agus tionscadail i bhfeidhm a shainaithníonn na príomhrioscaí atá roimh BIÉ, an catagóir riosca, an goile riosca agus na rialuithe agus na maoluithe atá i bhfeidhm.

Déanann an ARC athbhreithniú ar chláir riosca, ar bheartais, ar ghoile agus ar phleananna. Déanann an ARC athbhreithniú ar an gclár riosca fiontair ag gach cruinniú den ARC. Cuireann a gcuid oibre le rannchuidiú Chomhaltaí an Bhoird le bainistíocht agus maoirsiú riosca an Bhoird agus cuireann sé eolas ar fáil d'athbhreithniú agus d'fhaomhadh an Bhoird ar an gclár riosca fiontair mar aon le beartais riosca, goile agus pleananna.

Tá céimeanna glactha ag an mBord agus ag an mBainistíocht Shinsearach lena chinntiú go bhfuil timpeallacht rialaithe chuí i bhfeidhm leis na gnéithe seo a leanas:

- ARC agus Coiste Bonneagair a bhunú mar fhochoistí den Bhord (díscaoileadh an Coiste Straitéise i rith na bliana),
- rannán soláthair tiomnaithe laistigh de BIÉ agus treoirlinnte soláthair chorpáraidigh dea-chleachtais,
- rannán tiomnaithe Rialachais agus Dlí laistigh de BIÉ, lena n-áirítear Bainisteoir Riosca Corparáideach tiomnaithe, Oifigeach Slándála Faisnéise agus Bainisteoir um Dhearbhu agus Tuairisciú Feidhmíochta,
- Coiste Rialachais comhdhéanta de chomhaltaí sinsearachacha foirne chun tacú le BIÉ maidir lena fhreagrachtaí as saincheisteanna rialachais chorpáraidigh agus comhlíonta lena n-áirítear riosca agus rialú inmheánach go háirithe cuimsitheacht na ndearbhuithe maidir le ceanglais an Chóid Cleachtais um Rialachas BIÉ a chomhlíonadh. agus riachtanais dearbhaithe an ARC agus an Bhoird,
- Coistí éagsúla eile a bhunú ar nós Foghlaim agus Forbairt, Sláinte agus Sábháilteacht,

Páirceáil agus Comhroinn an M1, Lú

Soláthar Corparáideach, Cosaint Sonraí, Leanúnachas Gnó agus Cibearshlándáil a thugann dearbhuithe bliantúla don ARC,

- Féilire Rialachais a leagann amach go sainráite conas a ailínítear clár oibre an fheidhmeannaigh shinsearaigh laistigh de phríomh-oibleagáidí rialachais agus ceanglais tuairiscithe don Bhord agus do Choistí an Bhoird,
- Cód Caiteachais Phoiblí a ghlacadh agus a chur i bhfeidhm mar a bhaineann le caiteachas poiblí de réir threoirlínte na Roinn Iompair (RI) agus BIÉ le haghaidh tionscadal caipitil, cláir chaipitil agus oibriúcháin agus tionscadail CPP,
- socruithe rialachais tionscadal a bhunú le haghaidh tionscadal agus oibríochtaí casta nó ardriosca/ardluacha lena n-áirítear MetroLink, Dola, Luas, CPP anna agus tionscadail bóithre náisiúnta,
- Cód Iompair Gnó a éilíonn ar chomhaltai an Bhoird, ar an mbainistíocht agus ar an bhfoireann na caighdeáin eitice is airde a choinneáil,
- a áirithiú go gcomhlíontar na ceanglais a bhaineann le Dearbhú Leasa mar a shonraítear sna hAchtanna um Chaighdeáin agus um Eitic in Oifigí Poiblí agus Alt 40 d'Acht na mBóithre 1993,
- beartais agus nósanna imeachta maidir le bainistíocht feidhmíochta foirne, oiliúint ghairmiúil agus theicniúil agus forbairt ghairmiúil leanúnach,
- athbhreithnithe córasacha ón Iniúchadh Inmheánach ar rialuithe inmheánacha,
- nósanna imeachta doiciméadaithe do gach príomhphróiseas gnó,
- cláir shonracha oiliúna agus feasachta atá deartha chun rioscaí aitheanta a bhaineann le bagairtí reatha agus bagairtí atá ag teacht chun cinn agus saincheisteannta suntasacha comhlíonta a mhaolú,
- srian a chur ar údarú airgead a eisíoc chuig sínitheoirí údaráithe,
- sannadh freagrachtaí airgeadais agus cuntasacht chomhfheagrach ar leibhéal na bainistíochta,

- córas buiséadaithe cuimsitheach le plan bliantúil agus buiséad atá faoi réir cheadú an Bhoird,
- córais agus próisis atá i bhfeidhm maidir le buiséid bhliantúla/ilbhliantúla, leithdháiltí agus gealltanais sa todhchaí,
- córais agus nósanna imeachta atá i bhfeidhm atá dírithe ar shlándáil na gcóras teicneolaíochta faisnéise agus cumarsáide a áirithiú,
- córais rialaithe airgeadais atá i bhfeidhm chun maoirsiú acmhainní airgeadais agus cosaint sócmhainní a áirithiú,
- nósanna imeachta rialaithe ar mhaoiniú deontais d'údarais áitiúla chun a áirithiú gur cuireadh an maoiniú i bhfeidhm chun na críche a bhí beartaithe agus de réir na dtreoirlínte a eisíodh, agus
- nósanna imeachta chun teipeanna rialaithe suntasacha a chinneadh agus a thuairisciú agus chun gníomh ceartaitheach cuí a áirithiú.

Faireachán agus Athbhreithniú Leanúnach

Tá nósanna imeachta foirmeálta bunaithe chun faireachán agus feabhsú a dhéanamh ar phróisis rialaithe inmheánaigh. Déanann Iniúchadh Inmheánach, trína gclár iniúchtaí measúnú neamhspleách agus faireachán a dhéanamh ar éifeachtacht na bpríomhrialuithe inmheánacha san eagraíocht. I gcás ina sainaithnítear easnaimh rialaithe, comhaontaítear moltaí le haghaidh feabhsúcháin leis na daoine atá freagrach. Tuairiscítear leis an iniúcháireacht inmheánach go rialta don ARC agus don Fheidhmeannas ar thorthaí iniúchtaí agus ar stádas na moltaí feidhmithe.

Déantar measúnú seachtrach ar an bhfeidhm Iniúchta Inmheánaigh gach 5 bliana, rinneadh an ceann is déanaí in 2023 agus tuairiscíodh na torthaí don ARC.

Déanann an Bord agus an ARC athbhreithniú ar a n-éifeachtacht féin ar bhonn bliantúil de réir na teorach a leagtar amach sa Chód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú 2016 agus sna hiarscríbhinní a ghabhann leis. Ina theannta sin, ceanglaítear leis an gCód meastóireacht

sheachtrach ar Éifeachtacht an Bhoird gach trí bliana. Rinneadh an t-athbhreithniú seachtrach is déanaí in 2022 agus tugadh tuairisc don Bhord i mí Feabhra 2023.

Tá an córas rialaithe inmheánaigh bunaithe ar chreat tuairiscithe rialta bainistíochta, nósanna imeachta riaracháin lena n-áirítear leithscaradh dualgas, teorainneacha údaráis agus córas tarmiligin agus cuntasachta.

Áiríonn sé go háirithe:

- rinneadh príomhríosaí agus rialuithe gaolmhara a shainaithint, a dhoiciméadú agus cuireadh próisis i bhfeidhm chun faireachán a dhéanamh ar oibriú na bpríomhrialuithe sin agus chun aon laigí a thuairisciú,
- faireachán leanúnach ag an mBord agus ag an mbainistíocht shinsearach ar chaiteachas iarbhir/toradh tuartha i gcomparáid leis an bplean agus leis an mbuiséad bliantúil ceadaithe,
- faireachán leanúnach ag an mBord ar phríomhtháscairí feidhmíochta agus rianú cuspóirí straitéiseacha,
- coistí éagsúla ar fud na heagraíochta a bhunú, ag feidhmiú faoi réir théarmaí tagartha faofa an Phríomhfheidhmeannaigh agus ag soláthar tuarascáil bhliantúil don ARC,
- tuairisciú rialta don Roinn Iompair maidir le buiséid bhliantúla/ilbhliantúla, leithdháiltí agus próisis ghealltanais amach anseo, agus
- athbhreithnithe rialta ag an mbainistíocht shinsearach ar fheidhmíocht thréimhsiúil agus bhliantúil ar thuarascálacha airgeadais agus neamhairgeadais a léiríonn feidhmíocht i gcoinne buiséad agus caighdeáin ábhartha eile.

Oibriú Cumaisc agus Cibearshlándaíl

De réir bheartas an rialtais, leanadh den obair chumaisc ag feidhmiú in BIÉ in 2023. Leanadh d'fhaireachán a dhéanamh ar phríomhphróisis airgeadais agus ar phróisis oibríochtúla eile agus d'fhan siad go mór mar a bhí siad agus iad ag obair go hiomlán go cianda. Tá measúnú déanta ar rioscaí a bhaineann le hobair chumaisc, amhail cosaint sonraí agus slándáil faisnéise agus tá siad á mbainistiú de réir Bheartas Bainistithe Riosca BIÉ.

Leanadh le rialuithe slándála bogearraí a chur i bhfeidhm agus faireachán a dhéanamh orthu chun rioscaí TF agus slándála ó chianobair agus cibearchalaois a mhaolú. Leanamar le nuashonruithe, treoir agus oiliúint feasachta a eisiúint, bunaithe ar an gcibir-thírdhreach athraitheach. Reáchtáladh feachtais fioscaireachta ionsamhlaithe go rialta go himmheánach chun leanúint ar aghaidh ag cur leis an bhfeasacht sa spás seo atá ag athrú de shíor. Athbhreithniú tagarmharcála ar chomhlíonadh BIÉ le Bunlíne Cibearshlándaála na hEanála Poiblí. Reáchtáladh creatlach Chibearshlándaála na hInstitiúide Náisiúnta um Chaighdeáin agus Teicneolaíocht ("NIST") in 2022 agus tá bearta cuí á gcur i bhfeidhm.

Rinneadh athbhreithniú agus tástáil ar phleananna Freagartha Teagmhais ar chalaois nó cibirionsaí lena n-áirítear ionsamhlúcháin ar bhogearraí éirice i rith na bliana.

Lean folláine agus sláinte agus sábháilteacht ár bhfoirne de bheith ina réimse fócais le clár folláine i bhfeidhm agus spreagtar an fhoireann chun freastal ar chainteanna agus imeachtaí i rith na bliana. Ina theannta sin, bhí rannpháirtíocht leanúnach leis an bhfoireann ar feadh na bliana ar cheanglais faoin gCód Cleachtais lena n-áirítear athruithe ar cheanglais bainistíochta coinbhleachtaí leasa arna bhfaomhadh ag an mBord in Eanáir 2023 agus ábhair riosca agus rialachais eile trí shraith de sheisiúin spotsolais a reáchtáladh i R2/R3.

Timpeallacht Eacnamaíoch

Lean rátaí arda boilscithe de bheith ag dul i bhfeidhm ar ghnó BIÉ in 2023. Ba é an toradh a bhí air sin ná gur theastaigh tacaíocht mhaoinithe fós ag BIÉ do sheirbhísí Luas in 2023, cé go bhfuil leibhéil tráchta tar éis filleadh ar na leibhéil réamh-Covid. Bearta Rialtais a tugadh isteach in 2022 chun aghaidh a thabhairt ar chostais boilscithe i dtógáil, lena n-áirítear comhroinnt riosca costais idir cliaint agus conraitheoirí agus chabhraigh an Comhaontú Creata um Chomhar Boilscithe/Moill ar Shlabhra an tSoláthair le BIÉ chun seachadadh a Chlár Caipitil in 2023 a bhainistiú.

Rinne Bord BIÉ, le tacaíocht óna choistí agus a lucht bainistíochta, measúnú leanúnach ar na cásanna airgeadais agus oibriúcháin a tháinig chun solais le linn 2023 agus rinne sé bainistíocht ar na rioscaí gaolmhara trí na struchtúir riosca atá ann cheana, lena áirithítear go raibh timpeallacht rialaithe éifeachtach á cothabháil ag BIÉ.

Bóithre Réigiúnacha & Áitiúla

Riarann BIÉ próiseáil, taifeadadh agus tuairisciú éileamh na nÚdarás Áitiúil ar Bhóithre Réigiúnacha agus Áitiúla don RI tríd an gCóras Tuairiscithe Tionscadal (PRS). Ionchorpraítear leis an PRS:

- Próifíilí leithdháilte agus íostarraingthe a shocraíonn agus a leasaíonn an Roinn Iompair i rith na bliana.
- Sonraí leithdháilte bóithre Réigiúnacha agus Áitiúla arna soláthar ag an Roinn Iompair agus arna n-iompórtáil ansin isteach sa PRS. Cuirtear tuairiscí ar mhéideanna buiséid a allmhairítear chuig an Roinn Iompair lena bhfíorú.
- Déanann foireann an RI éilimh na nÚdarás Áitiúil do thionscadail bóithre Réigiúnacha agus Áitiúla a fhaomhadh.
- Cuirtear tuairiscí caiteachais ar bhóithre Réigiúnacha agus Áitiúla (lena n-áirítear tuarascálacha mionsonraithe de réir uimhir éilimh) agus tuarascálacha airgeadais go míosúil chuig an Roinn Iompair

Soláthar

Deimhním go bhfuil nósanna imeachta i bhfeidhm ag BIÉ chun comhlíonadh na rialacha agus na dtreoirínte reatha soláthair a áirithiú agus gur chomhlíon BIÉ na nósanna imeachta sin ar an iomlán i rith 2023. I gcásanna inar sainaithníodh ceanglas maidir le feabhsúcháin ar dhearadh nó ar chur chun feidhme na nósanna imeachta sin, comhaontaíodh freagairt iomchuí idir na páirtithe freagracha agus chuir an bhainistíocht i bhfeidhm í faoi mhaoirseacht an ARC.

Athbhreithniú ar Éifeachtúlacht

Cuirtear faireachán agus athbhreithniú BIÉ ar éifeachtacht an chórais rialaithe inmheánaigh ar an eolas ag athbhreithniú agus ag breithniú an chláir Iniúchta Inmheánaigh agus ag breithniú a thuarascálacha agus a thorthaí; ag athbhreithniú ar thuairisciú rialta ón Iniúchadh Inmheánach ar stádas na timpeallachta rialaithe inmheánaigh agus ar stádas na saincheisteanna a ardaíodh roimhe seo óna dtuarascálacha féin; ag an ARC, a dhéanann maoirseacht ar obair an Iniúchta Inmheánaigh; ag an bhFoireann Feidhmiúcháin laistigh de BIÉ, atá freagrach as forbairt agus cothabháil an chreata rialaithe inmheánaigh; agus ag tuairimí a rinne Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste ina litir bhainistíochta nó ag eachtraí agus tuarascálacha gaolmhara ar shaincheisteanna ábhartha rialaithe inmheánaigh.

Deimhním go ndearna an Bord athbhreithniú bliantúil ar éifeachtúlacht na rialuithe inmheánacha do 2023.

Saincheisteanna Rialaithe Inmheánaigh

Leis an Iniúchadh Inmheánach rinneadh obair ar 18 n-iniúchadh in 2023, agus cuireadh sé thuarascáil déag faoi bhráid an ARC in 2023 agus cuireadh dhá thuarascáil eile i láthair in 2024. Leis an bhfeidhm Iniúchta Inmheánaigh rinneadh ocht gcinn de na tuarascálacha seo go díreach agus coimisiúnaíodh deich gcinn ó pháirtithe seachtracha. Bhí moltaí mar thoradh ar na tuarascálacha seo atá curtha i bhfeidhm nó atá á gcur i bhfeidhm.

Níor sainaithníodh aon laigí sa rialú inmheánach maidir le 2023 a éilíonn nochtadh sna ráitis airgeadais.

Gareth Llewellyn
Cathaoirleach

25 Meitheamh 2024

Luas, Líne Uaine, Carraig Mhaighin, Ó thuaidh, Baile Átha Cliath

Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais

don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2023

	Nóta	Riarachán 2023 €'000	Iarnród Éadrom & Meitreao 2023 €'000	Gréasán Bóithre 2023 €'000	Iomlán 2023 €'000	Iomlán 2022 €'000
Deontais & Aisíocaíochtaí Stáit	2	34,412	95,150	1,362,378	1,491,940	1,479,080
Aisíocaíochtaí Deontais	3	0	0	655	655	7,860
Ioncam Dola	4	0	0	228,985	228,985	202,965
Ioncam Eile	5	5,981	2,859	3,887	12,727	17,593
Ioncam Iomlán		40,393	98,009	1,595,905	1,734,307	1,707,498
Caiteachas	6	(37,005)	(143,315)	(1,562,800)	(1,743,120)	(1,597,237)
(Easnamh)/ Barrachas Oibriúcháin		3,388	(45,306)	33,105	(8,813)	110,261
Aistriú ó/(chuig) Caipiteal	12	231	42,639	(63,255)	(20,385)	(46,127)
Muirir Airgeadais	11	(3,310)	0	(25,144)	(28,454)	(27,354)
Ús Infhaighte		109	406	971	1,486	356
(Easnamh)/ Barrachas Coinnithe don bhliain		418	(2,261)	(54,323)	(56,166)	37,136

Baineann gach ioncam agus caiteachas don bhliain le gníomhaíochtaí leantacha ar an dáta tuairiscithe. Tá an Ráiteas ar Shreabhadh Airgid agus nótaí 1 go 26 mar chuid de na ráitis airgeadais seo.

Thar ceann Bhord Bhonneagar Iompair Éireann:

Gareth Llewellyn
Cathaoirleach
25 Meitheamh 2024

Peter Walsh
Príomhoifigeach Feidhmiúcháin
25 Meitheamh 2024

Ráiteas ar Ioncam Cuimsitheach

don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2023

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
(Easnamh)/Barrachas Coinnithe don Bhliain		(56,166)	37,136
Scéimeanna Sochair Shainithe Neamh-mhaoinithe:			
Gnóthachan/(Caillteanas) Taithí ar Oibleagáidí Sochair Shainithe Scoir		501	(6,904)
Athruithe ar Thoisí is bun do Luach Reatha na nOibleagáidí Sochair Shainithe Scoir		(3,006)	38,868
(Caillteanas)/Gnóthachan achtúireach iomlán do Scéimeanna Neamh-mhaoinithe	20c	(2,505)	31,964
Scéim Mhaoinithe Sochair Shainithe:			
Gnóthachan/(Caillteanas) Taithí ar Oibleagáidí Sochair Shainithe Scoir		107	(2,297)
Athruithe ar Thoisí is bun do Luach Reatha na nOibleagáidí Sochair Shainithe Scoir		(45)	897
Gnóthachan/(Caillteanas) achtúireach iomlán do Scéimeanna Maoinithe	20c	62	(1,400)
(Caillteanas)/Gnóthachan achtúireach iomlán	20c	(2,443)	30,564
(Méadú)/Laghdú ar an mBarrachas Do-aisghabhála ar an Scéim Sochair Shainithe Scoir	20c	(66)	1,391
		(2,509)	31,955
Coigeartú ar Oibleagáidí Sochair Shainithe Scoir	20e	2,505	(31,964)
Glanghluaiseacht sa Bhliain		(4)	(9)
(Easnamh)/ Ioncam Cuimsitheach eile don bhliain		(56,170)	37,127

Tá an Ráiteas ar Shreabhadh Airgid agus nótaí 1 go 26 mar chuid de na ráitis airgeadais seo. Thar ceann Bhord Bhonneagar Iompair Éireann:

Gareth Llewellyn
Cathaoirleach
25 Meitheamh 2024

Peter Walsh
Príomhoifigeach Feidhmiúcháin
25 Meitheamh 2024

Ráiteas ar Athruithe ar Chaipiteal agus Cúlchistí

don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2023

	Riarachán Cúlchistí Ioncaim Coinnithe €'000	Cúlchistí Ioncaim Coinnithe Iarnród Éadrom & Meitreo €'000	Cúlchistí Ioncaim Coinnithe Bóthar €'000	Cuntas Caipitil €'000	Tobhaigh agus Ranníocaíochtaí Forbartha €'000	Iomlán €'000
Amhail an 31 Nollaig 2021	(925)	53,623	511,566	2,311,891	96,138	2,972,293
Barrachas coinnithe don bhliain	505	768	35,863	0	0	37,136
Gluaiseacht i dTobhaigh agus Ranníocaíochtaí Forbartha [Nóta 21]	0	0	0	0	9,358	9,358
Ioncam a úsáidtear chun sócmhainní seasta a cheannach nó chun íocaíochtaí caipitil a mhaoiniú	0	0	0	132,160	0	132,160
Amúchadh ar aon dul le muirear dímhéasa/airgeadais	0	0	0	(86,033)	0	(86,033)
Diúscairtí sócmhainní agus laguithe	0	0	0	0	0	0
Caillteanais aitheanta eile	(9)	0	0	0	0	(9)
Amhail an 31 Nollaig 2022	(429)	54,391	547,429	2,358,018	105,496	3,064,905
Barrachas/(Easnamh) Coinnithe don bhliain	418	(2,261)	(54,323)	0	0	(56,166)
Gluaiseacht i dTobhaigh agus Ranníocaíochtaí Forbartha [Nóta 21]	0	0	0	0	6,770	6,770
Ioncam a úsáidtear chun sócmhainní seasta a cheannach nó chun íocaíochtaí caipitil a mhaoiniú	0	0	0	108,452	0	108,452
Amúchadh ar aon dul le muirear dímhéasa/airgeadais	0	0	0	(86,914)	0	(86,914)
Diúscairtí sócmhainní agus laguithe	0	0	0	(939)	0	(939)
Caillteanais aitheanta eile	(4)	0	0	0	0	(4)
Amhail an 31 Nollaig 2023	(15)	52,130	493,106	2,378,617	112,266	3,036,104

Tá an Ráiteas ar Shreabhadh Airgid agus nótaí 1 go 26 mar chuid de na ráitis airgeadais seo. Thar ceann Bhord Bhonneagar Iompair Éireann:

Gareth Llewellyn
Cathaoirleach
25 Meitheamh 2024

Peter Walsh
Príomhoifigeach Feidhmiúcháin
25 Meitheamh 2024

Ráiteas ar an Staid Airgeadais

amhail an 31 Nollaig 2023

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Sócmhainní Seasta			
Réadmhaoin, Gléasra agus Trealamh	13	3,639,150	3,634,576
Sócmhainní Reatha			
Infháltais	14	32,234	27,529
Airgead Tirim agus Coibhéisí Airgid Thrim		115,419	178,879
		147,653	206,408
Creidiúnaithe (Suimeanna Dílte Laistigh de Bhliain amháin)			
Iníoctha	15	(120,367)	(100,862)
Glansócmhainní Reatha		27,286	105,546
Creidiúnaithe (Suimeanna Dílte Tar éis Bliana)			
Iníoctha	16	(495,817)	(512,744)
Forálacha le haghaidh Dílteanais agus Muirir	19	(134,729)	(162,473)
Sochair Scoir			
Oibleagáidí Sochar Sainithe Scoir	20d	(109,838)	(101,520)
Sochar Sainithe Maoiniú Scoir larchurtha	20d	109,838	101,520
Barrachas Pinsean Sochair Shainithe	20f	0	0
Glansócmhainní Iomlána		3,035,890	3,064,905
Arna mhaoiniú ag			
Cúlchistí			
Cuntas Caipitil	12	2,378,403	2,358,018
Tobhaigh agus Ranníocaíochtaí Forbartha	21	112,266	105,496
Cúlchistí Ioncaim Coinnithe (de réir an Ráitis ar Athruithe ar Chaipiteal agus Cúlchistí)		545,221	601,391
		3,035,890	3,064,905

Tá an Ráiteas ar Shreabhadh Airgid agus nótaí 1 go 26 mar chuid de na ráitis airgeadais seo. Thar ceann Bhord Bhonneagar Iompair Éireann:

Gareth Llewellyn
Cathaoirleach

25 Meitheamh 2024

Peter Walsh
Príomhoifigeach Feidhmiúcháí

25 Meitheamh 2024

Droichead Mháire Mhic Ghiolla Íosa Ghleann na Bóinne, an Mhí

Ráiteas ar Shreabhadh Airgid don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2023

	2023 ‘€000	2022 ‘€000
Glanshreafaí Airgid ó Ghníomhaíochtaí Oibriúcháin		
Barrachas /(Easnamh) coinnithe don Bhliain	(56,166)	37,136
Dímheas, lagú agus diúscairt Sócmhainní Seasta	60,476	67,537
Amúchadh tobhach agus creidmheasanna iarchurtha	(1,512)	(1,512)
Aistriú go Caipiteal	20,385	46,127
Ús bainc	(1,486)	(356)
(Méadú) / Laghdú ar Infháltais	(4,848)	14,746
(Laghdú) ar Fhorálacha	(27,746)	(5,788)
Méadú ar Infháltais	18,812	1,163
Glan-insreabhadh Airgid ó Ghníomhaíochtaí Oibriúcháin	7,915	159,053
Sreafaí Airgid ó Ghníomhaíochtaí Infheistíochta		
Íocaíochtaí chun Maoín, Gléasra & Trealamh a fháil	(79,976)	(109,984)
Nótaí Ráthaithe a Cheannach	0	73,000
Tobhaigh agus Ranníocaíochtaí Forbartha	7,115	8,796
Ús bainc faighte	1,486	356
Glan-eis-sreabhadh Airgid ó Ghníomhaíochtaí Infheistíochta	(71,375)	(27,832)
Glanmhéadú/(Laghdú) ar Airgead Tirim agus Coibhéisí Airgid	(63,460)	131,221
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thrim amhail an 1 Eanáir	178,879	47,658
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thrim amhail an 31 Nollaig	115,419	178,879

Tá an Ráiteas ar Shreabhadh Airgid agus nótaí 1 go 26 mar chuid de na ráitis airgeadais seo. Thar ceann Bhord Bhonneagar Iompair Éireann:

Gareth Llewellyn
Cathaoirleach
25 Meitheamh 2024

Peter Walsh
Príomhoifigeach Feidhmiúcháin
25 Meitheamh 2024

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2023

1. Beartais Chuntasaíochta

Leagtar amach thíos na beartais shuntasacha chuntasaíochta ar ghlac Bonneagar Iompair Éireann (BIÉ) leo chun na ráitis airgeadais a ullmhú. Cuireadh iad go léir i bhfeidhm go comhsheasmhach i rith na bliana agus don bhliain roimhe sin.

a) Faisnéis Ghinearálta

Tá a cheannoifig ag BIÉ in Ionad Gnó Gheata na Páirce, Sráid Gheata na Páirce, Baile Átha Cliath 8.

Is é príomhchuspóir BIÉ ná gréasán sábháilte agus éifeachtach de bhóithre náisiúnta, d'iarnród éadrom agus de bhonneagar meitreo a sholáthar.

Is eintiteas leasa phoiblí é BIÉ.

Is é an Euro airgeadra tuairiscithe agus feidhmiúil na ráiteas airgeadais seo. Tá gach suim sna ráitis airgeadais slánaithe go dtí an €1,000 is gaire.

b) Ráiteas um Chomhlíonadh FRS 102

Ullmhaíodh na ráitis airgeadais i gcomhréir leis an reachtaíocht infheidhmithe, agus le FRS 102. Is é FRS 102 an Caighdeán Tuairiscithe Airgeadais is infheidhme sa RA agus i bPoblacht na hÉireann arna eisiúint ag an gComhairle um Thuairisciú Airgeadais sa RA.

c) Bunús an Ullmhúcháin

Ullmhaíodh na ráitis airgeadais faoi choinbhinsiún an chostais stairiúil, ach amháin i gcás sócmhainní agus dliteanais áirithe a thomhaistear ag luachanna córa mar a mhínítear sna beartais chuntasaíochta thíos. Tá na ráitis airgeadais san fhoirm atá ceadaithe ag an Aire Iompair le comhthoiliú an Aire Caiteachais Phoiblí, Seachadadh agus Athchóirithe an PFN faoi Achtanna na mBóithre 1993 go 2015.

d) Airgeadra eachtrach

I gcomhréir le beartas cistíochta BIÉ, tá gach conradh ainmnithe in Euro. Aistrítear idirbhearta in airgeadraí eachtracha go hairgeadra feidhmiúil BIÉ ag an ráta malairte eachtraí atá i bhfeidhm ar dháta an idirbhirt. Athaistrítear sócmhainní agus dliteanais airgeadaíochta atá ainmnithe in airgeadraí eachtracha ar an dáta tuairiscithe go dtí an t-airgeadra feidhme ag an ráta malairte eachtraí a bhí i bhfeidhm ar an dáta sin. Aithnítear difríochtaí malairte eachtraí a eascraíonn as aistriúchán sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais.

e) Ioncam

Deontais Stáit Aithníonn BIÉ gach deontas stáit sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais ar bhonn fáltas airgid. Aistrítear deontais a mhaoiníonn caiteachas caipitlithe ón Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais go dtí an cuntas caipitil. Ina dhiaidh sin déantar na deontais seo a amúchadh go dtí an Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais de réir mar a dhéanann na sócmhainní maoinithe dímheas.

Faigheann BIÉ deontais ón Roinn Iompair (RI) agus ón Údarás Náisiúnta Iompair (UNI) faoina gcláir maoinithe caipitil agus ioncaim faoi seach.

Tobhaigh agus ranníocaíochtaí forbartha

Faigheann BIÉ tobhaigh forbartha agus ranníocaíochtaí ó fhorbróirí agus (faoi réir fhorálacha na gcomhaontuithe ábhartha) úsáideann siad an t-ioncam chun caiteachas caipitil a mhaoiniú nó chun airgead stáitchiste a réamhíocadh chun tionscadail bhonneagair Luas ar leith a mhaoiniú. Coinníonn BIÉ an t-ioncam i gcúlchiste tobhaigh forbartha agus ranníocaíochtaí agus déantar é a amúchadh go dtí an Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais de réir mar a dhéanann na sócmhainní maoinithe dímheas. Bailíonn Údaráis Áitiúla tobhaigh forbartha faoi na forálacha reachtaíochta ábhartha. Tagann ranníocaíochtaí ó fhorbróirí chun cinn trí chomhaontuithe déthaobhacha a thabhairt chun críche le daoine aonair, le cuideachtaí nó le comhpháirtíochtaí príobháideacha.

1. Beartais Chuntasaíochta (Ar lean)

e) Ioncam (Ar lean)

Aisíoc deontas a híocadh le hÚdaráis Áitiúla

Léiríonn aisíocaíochtaí deontais na méideanna iarbhir a fuarthas ó údaráis áitiúla i rith na bliana.

Ioncam Dola Aithníonn BIÉ ioncam dola atá dlite ó oibreoirí ar bhonn fabhráithe. Léiríonn an t-ioncam ó dholaí táillí a ghearrann oibreoirí dola tar éis táillí áirithe agus íocaíochtaí idir-inoibritheachta a asbhaint.

Áirítear le hioncam dola freisin méideanna infhaighte maidir le socruithe comhroinnte ioncaim faoi scéimeanna CPP.

Bonneagar Luas a sholáthar Tugann BIÉ ceadúnas don bhonneagar Luas d'oibreoir, a bhfuil conradh ag BIÉ leis chun an córas Luas a oibriú agus a chothabháil ar phraghas seasta in aghaidh na bliana – an “Bunmhéid Bliantúil”. Sa chás go sáraíonn an t-ioncam a bhailíonn an t-oibreoir an Bunmhéid Bliantúil, eascraíonn barrachas do BIÉ agus nuair a bhíonn an t-ioncam bailithe ag an oibreoir níos lú ná an Bunmhéid Bliantúil, eascraíonn easnamh do BIÉ. Aithnítear an barrachas nó an t-easnamh sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais ar bhonn fabhráithe.

Barrachas arna ghiniúint ó Shócmhainní

Gaolmhara an Luas Gineann BIÉ ioncam ó shócmhainní a bhaineann le Luas. Eascraíonn an t-ioncam seo ó sholáthar áiseanna Páirceála agus Taistil, ioncam fógraíochta a ghintear ó fhíllteáin tram, fógraíocht ar bord agus fógraíocht ag stadanna Luas. Aithnítear ioncam as bothanna feadh na línte a léigean ar cíos ar bhonn fabhráithe.

Ioncam Eile

Aithnítear ioncam eile ar bhonn fabhráithe.

f) Réadmhaoín, Gléasra agus Trealamh

Luaitear réadmhaoín, gléasra agus trealamh ar chostas lúide dhímheas carntha, arna choigeartú d'aon fhoráil do lagú.

Caipitliú

Tionscadail iarnróid éadroim & meitreo

Déanann BIÉ caiteachas ar bhonneagar iompair phoiblí nua (Iarnród Éadrom agus Meitreo) a chaipitliú tar éis faomhadh áirithe a fháil ón Rialtas.

Chun críocha na mbeartas seo, sainmhínítear faomhadh an Rialtais do thionscadail iarnróid éadroim nó meitreo trí thagairt a dhéanamh don dáta faoina bhfuarthas Ordú Iarnróid Infheidhmithe agus faomhadh réamhthairisceana don chás gnó gaolmhar, ach amháin sa chás go bhfuil comhaontú faighte ón Rialtas chun caiteachas caipitiúil a mhaoiniú sula bhfaighfear Ordú Iarnróid.

Gearrtar caiteachas ar staidéir féidearthachta agus réamhdhearadh do thionscadail chaipitil ionchasacha ach neamhcheadaithe ar an Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais sa bhliain chaiteachais. Déantar gach caiteachas ar éadail sócmhainní caipitiúla, nó caiteachas a chuireann go suntasach le luach, le toilleadh úsáide, nó le saolré eacnamaíoch úsáideach na sócmhainní atá ann cheana, a chaipitliú mar shócmhainn sheasta. Déantar sócmhainní seasta a fhaightear ó thríú páirtithe i gcomhréir le comhaontuithe tráchtála a bhaineann le tionscadail iarnróid éadroim agus meitreo a sholáthar, a luacháil go cuí agus a áireamh i sócmhainní seasta BIÉ.

Déantar na sócmhainní seo a thaifeadadh ar a luach margaidh. Aithnítear creidiúnáil comhfhreagrach mar ioncam iarchurtha. Scaoiltear an t-ioncam iarchurtha seo chuig an Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais ag an ráta a dhéantar an tsócmhainn a dhímheas.

Sa chás go mbaineann caiteachas le fáil nó cruthú sócmhainne nach bhfuil ag feidhmiú nó i seirbhís ar dháta an chláir chomhardaithe tuairiscítear an caiteachas sin mar “Sócmhainní faoi Thógáil” agus ní dhéantar é a dhímheas. Déantar sócmhainní atá á dtógáil a mheas le haghaidh lagaithe gach bliain.

Ní dhéantar caiteachas a bhaineann leis an gcomaoín ar éadail sócmhainní réadmhaoine a chaipitliú mar shócmhainn sheasta ach amháin nuair a bhíonn an t-idirbheart maoine curtha i gcrích go hiomlán.

Tá caiteachas a bhaineann le comaoín a tabhaíodh i leith sócmhainní réadmhaoine roimh chríochnú an idirbhirt san áireamh sna réamhíocaíochtaí.

1. Beartais Chuntasaíochta (Ar lean)

Gréasán bóithre

Déantar sócmhainní bóthair a fhaightear faoi chomhaontuithe lamháltais seirbhíse CPP a chaipitliú agus cuntas a thabhairt orthu ag baint úsáide as an tsamhail dliteanais léasa airgeadais sa bhliain a sínítear an comhaontú lamháltais. Tá luacháil déanta freisin ar na sócmhainní a chuimsítear i gcomhaontú ceannaigh thar barr amach an M50 trí úsáid a bhaint as samhail dliteanais an léasa airgeadais agus rinneadh na costais go léir a tabhaíodh sa chomhaontú seo a chaipitliú. Nuair a shínítear conradh CPP, aithnítear luach na sócmhainne bonneagair agus an dliteanais lamháltais seirbhíse mar ghlanluach láithreach na n-íosíocaíochtaí léasa amach anseo.

Úsáidtear na híocaíochtaí tógála a leagtar amach sa chonradh mar thomhas ar na híosíocaíochtaí léasa amach anseo. Agus na híosíocaíochtaí léasa á lascaíniú, roghnaigh BIÉ ráta lascaine 4% tar éis dul i gcomhairle leis an nGníomhaireacht Airgeadais d'Fhorbairt Náisiúnta (NDFA) ar an mbonn gur léirigh sé ráta cuí do shócmhainní bonneagair fadtéarmacha.

Tá conradh i bhfeidhm ag BIÉ chun tollán Bhaile Átha Cliath, tollán Jack Lynch agus lárionad rialaithe oibríochtaí an mhótarbhealaigh a oibriú. Cé go bhfaigheann BIÉ ioncam dola ó thollán Bhaile Átha Cliath, is é an tÚdarás Áitiúil ábhartha (Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath) atá i seilbh na sócmhainne seo. Dá réir sin, níor tugadh cuntas ar an gconradh seo mar shocrú lamháltais seirbhíse. Muirearaítear na híocaíochtaí ábhartha ar an Ráiteas loncaim agus Caiteachais sa tréimhse a dtagann siad chun cinn.

Déantar sócmhainní bóithre nua a fhaightear faoi sholáthar traidisiúnta a chaipitliú ón dáta a cheadaítear an príomhchonradh tógála i gcomhréir le riachtanais an chóid caiteachais phoiblí.

Déantar caiteachas sócmhainní bóthair ar gach sócmhainn eile a thaifeadadh ag costas stairiúil.

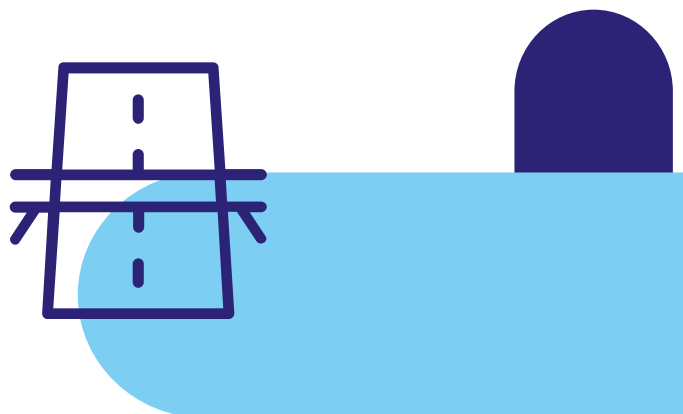
Tairseach Caiteachais

Déantar caiteachas ar shócmhainní caipitil os cionn euro 1,000 a chaipitliú agus a dhímheas thar shaolré úsáideach na sócmhainne lena mbaineann.

Dímheas

Ní dhéantar dímheas ar shócmhainní bóthair lena n-áirítear réimsí seirbhíse mótarbhealaigh nuair atá siad faoi réir ag comhaontú lamháltais seirbhíse a ráthaíonn saolré úsáideach agus acmhainn oibriúcháin ag deireadh an lamháltais atá comhionann le saolré na sócmhainne nuair a rinneadh é a choimisiúnú ar dtús. Déantar sócmhainní bonneagair Luas a dhímheas ón mí a dtéann siad isteach i seirbhís ioncaim agus déantar aon deontais a fhaightear maidir lena gceannach a amúchadh ar an mbonn céanna. Déantar sócmhainní seasta eile i gcás ina bhfuil siad faoi réir dímheasa a dhímheas ar feadh bliana iomlán sa bhliain éadála. Is ionann luach iarmharach agus an méid measta a gheofaí faoi láthair ó dhiúscairt sócmhainne, tar éis costais mheasta diúscairthe a asbhaint, dá mbeadh an tsócmhainn in aois cheana féin agus sa riocht a mbeifí ag súil leis ag deireadh a ré úsáideach.

Má tá fianaise oibiachtúil ann go bhfuil lagú ar luach sócmhainne, aithnítear caillteanas lagaithe sa Ráiteas loncaim agus Caiteachais sa bhliain. Déantar modhanna dímheasa, saolréanna úsáideacha agus luachanna iarmharacha a athbhreithniú má léirítear athrú suntasach ón dáta tuairiscithe bliantúil deiridh ar an bpatrún faoina bhfuil BIÉ ag súil le sochair eacnamaíocha sócmhainne sa todhchaí a úsáid.

1. Beartais Chuntasaíochta (Ar lean)

Soláthraítear dímheas ar gach maoin, gléasra agus trealamh, seachas talamh ruilse, ag rátaí a mheastar chun an costas a dhíscríobh lúide luach iarmharach measta gach sócmhainne ar bhonn an mhéid chothroim thar a saolta úsáideacha measta, mar a leanas:

	Blianta
Droichid, íosbhealaí, oibreacha sibhialta & oibreacha cumasúcháin	50
Foirgnimh	30
Rian	10-50
Córais rialaithe & cumarsáide	10-25
Cumhacht	20-25
Bailiú táillí	5-15
Páirceáil & Taisteal	30
Rothstoc & trealamh Luas	15-24
Troscán & feistis, ardaitheoirí agus páirteanna spártha	10-25
Daingneáin agus trealamh oifige	4-10
Feabhsú ar áitribh léasachta	10*
Mótarfheithiclí	5
Comharthaíocht	20
Trealamh sábháilteachta & ilghnéitheach	10
Trealamh leictreonach	10
Trealamh cothabhála geimhridh	10
Duchtú	20
Iostaí cothabhála	30
Sócmhainní eFlow an M50	20**

*Déantar sócmhainní ar léas a dhímheas thar théarma an léasa agus a saolréanna úsáideacha, cibé acu is giorra.

**Déantar sócmhainní eFlow an M50 a dhímheas thar 20 bliain nó saolré an chonartha.

1. Beartais Chuntasaíochta (Ar lean)

g) Léasanna

Aicmítear léasanna ina nglacann BIÉ go substaintiúil leis na rioscaí agus na buntáistí uile a bhaineann le húinéireacht na sócmhainne léasaithe mar léasanna airgeadais. Aicmítear léasanna eile mar léasanna oibriúcháin. Luaitear sócmhainní ar léas a fuarthas trí léas airgeadais ar aitheantas tosaigh ag méid atá comhionann lena luach cóir, cibé acu is ísle agus luach láithreach na n-íocaíochtaí léasa íosta tráth tionscanta an léasa, lena n-áirítear aon chostais incriminteacha atá inchurtha go díreach i leith idirbheartaíochta maidir leis an léas agus socrú an léasa.

Ar aitheantas tosaigh, aithnítear dliteanas léasa airgeadais cothrom le luach cóir na sócmhainne léasaithe nó, más ísle, luach reatha na n-íosaíochtaí léasa. Ríomhtar luach láithreach na n-íocaíochtaí léasa íosta ag baint úsáide as an ráta úis atá intuigthe sa léas. Déantar na híosíocaíochtaí léasa a chionroinnt idir an muirear airgeadais agus an laghdú ar an dliteanas amuigh ag baint úsáide as modh an úis éifeachtaigh. Leithdháiltear an muirear airgeadais ar gach tréimhse le linn théarma an léasa ag tabhairt ráta seasta tréimhsiúil úis ar iarmhéid an dliteanais atá fágtha.

h) Infháiltais

Aithnítear infháiltais ag luach cóir, lúide soláthar d'fhiacha amhrasacha. Is foráil ghinearálta í an fhoráil le haghaidh fiacha amhrasacha agus bunaítear í nuair a bhíonn fianaise oibiachtúil ann nach mbeidh BIÉ in ann na méideanna go léir atá dlite dó a bhailiú. Aithnítear gach gluaiseacht sa soláthar d'fhiacha amhrasacha sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais.

i) Léasanna Oibriúcháin

Aithnítear caiteachas cíosa faoi léasanna oibriúcháin sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais thar shaolré an léasa. Aithnítear caiteachas ar bhonn an mhéid chothroim thar thréimhse an léasa. Aithnítear aon dreasachtaí léasa a fhaightear thar shaolré an léasa.

j) Ús infhaighte agus ús iníoctha agus muirir chomhchosúla

Áirítear le hús iníoctha agus muirir chomhchosúla ús iníoctha agus muirir airgeadais ar léasanna airgeadais a aithnítear sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais. Áirítear le muirir airgeadais muirir arb ionann iad agus “leachtú” nó “aisiompú” na lascaire ar sholáthairtí. Aithnítear ioncam úis agus ús iníoctha sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais de réir mar a fhabhraíonn siad.

k) Sochair Fostaithe

Sochair Ghearrthéarmacha

Aithnítear sochair ghearrthéarmacha amhail pá saoire mar speansas sa bhliain agus cuirtear sochair a fhabhraítear ag deireadh na bliana san áireamh i bhfigiúr na suimeanna iníoctha sa Ráiteas ar an Staid Airgeadais.

Sochair Scoir

Léirítear sna ráitis airgeadais, ag luach cóir, na sócmhainní agus na dliteanais a eascraíonn as oibleagáidí pinsin BIÉ agus aon mhaoiniú gaolmhar agus aithnítear leo na costais a bhaineann le sochair phinsin a sholáthar sna tréimhsí cuntasaíochta ina dtuilleann fostaithe iad. Déantar dliteanais na scéime sochair scoir a thomhas ar bhonn achtúireach ag baint úsáide as modh an aonaid chreidmheasa réamh-mheasta. Sa chás go bhfuil barrachas i scéim, tá an t-uasmhéid barrachais is féidir a aithint ar an Ráiteas ar an Staid Airgeadais teoranta do luach saoire ranníocaíochta fostóra go suthain, arna thomhas ag baint úsáide as an mbonn FRS 102. Aithnítear aon mhéid neamh-aisghabhála sa Ráiteas ar Ioncam Cuimsitheach.

1. Beartais Chuntasaíochta (Ar lean)

Léirítear gnóthachain nó caillteanais achtúireacha a eascraíonn as dliteanais scéime sa Ráiteas ar Ioncam Cuimsitheach. Aithnítear coigeartú comhfhreagrach sa mhéid atá in-aisghabhála ón RI don Scéim Sochair Shainithe Neamh-mhaoinithe amháin. Feidhmíonn BIÉ na scéimeanna pinsin seo a leanas:

Scéim Ranníocaíochta Shainithe Pinsin[Dúnta do chomhaltaí nua]

Feidhmíonn BIÉ scéim ranníocaíochtaí shainithe pinsin. Maoinítear sochair phinsin thar thréimhse seirbhíse na bhfostaithe trí ranníocaíochtaí fostaithe agus fostóra chuig scéim ranníocaíochtaí sainithe. Muirearaítear ranníocaíochtaí fostóra ar an Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais de réir mar a thagann siad chun bheith infoctha.

Scéim Sochair Shainithe Pinsin Maoinithe [Dúnta do chomhaltaí nua]

Feidhmíonn BIÉ scéim sochair shainithe pinsin maoinithe á maoiniú ag BIÉ agus ag ranníocaíochtaí ó chomhaltaí.

Scéim Sochair Shainithe Pinsin Neamh-mhaoinithe [Dúnta do chomhaltaí nua]

Feidhmíonn BIÉ scéim sochair shainithe pinsin a bhfuil a dliteanais maoinithe ag RI de réir mar a thagann siad chun bheith dlite. Léiríonn costais phinsin na sochair phinsin atá tuillte ag fostaithe agus léirítear iad glan ó ranníocaíochtaí pinsin na foirne a choinníonn BIÉ. Aithnítear méid atá comhionann leis an muirear pinsin mar ioncam sa mhéid is go bhfuiltear ag súil go ndéanfar é a fhritháireamh go hiomlán trí dheontais a fháil.

Scéim Pinsin Seirbhíse Poiblí Aonair (“Scéim Aonair”)

Tá BIÉ rannpháirteach sa Scéim [Earnáil Phoiblí] Aonair, ar scéim sochair shainithe í do sheirbhísigh poiblí inphinsin arna gceapadh an 1 Eanáir 2013 nó dá éis. Íoctar ranníocaíochtaí chomhaltaí na Scéime Aonair leis an Roinn Caiteachais Phoiblí, Seachadadh agus Athchóiriú GTI (RCPA). Tá na costais, na dliteanais agus na sócmhainní a bhaineann le hoibriú na scéime seo san áireamh sna nochtadh maidir leis an scéim pinsin le sochar sainithe neamh-mhaoinithe.

I) Cúlchiste

Aistrítear barrachais/(Easnamh) a ghintear ó ghnó bonneagair Luas chuig Cúlchiste Ioncaim Iarnróid Éadroim & Meitreo. Tá an cúlchiste seo imfhálaithe trí chomhaontú leis an UNI chun caiteachas caipitil agus athchóiriú ar bhonneagar Luas agus [nó] easnamh oibriúcháin Luas amach anseo a mhaoiniú.

m) Forálacha le haghaidh Dliteanais agus Muirir

Tá lamháltais seirbhíse bóthair déanta ag BIÉ, agus le forálacha conartha ag déanamh foráil d'íocaíochtaí [íocaíochtaí oibríochtúla inathraithe] leis an oibreoir i gcás ina dtiteann an méid tráchta faoi leibhéal sonraithe. Déanann BIÉ foráil do gach dliteanas sa todhchaí a bhaineann leis na híocaíochtaí seo agus tuairiscíonn siad ina gcuid Ráitis Airgeadais iad. Braitheann meastachán ar dhliteanais sa todhchaí le haghaidh íocaíochtaí oibríochta athraitheacha go mór ar mheastacháin ar shreabhadh tráchta amach anseo. Tá an fhoráil do na dliteanais seo i Nóta 19 sna ráitis airgeadais. Aithníodh luach réamhaisnéise iomlán na n-íocaíochtaí oibríochtúla athraitheacha mar mhuirear ar Chúlchistí ar an Ráiteas ar Staid Airgeadais BIÉ mar aon leis an dliteanas measta i leith oibleagáidí sa todhchaí faoi na lamháltais seirbhíse seo. Tá na luachálacha agus luach an dliteanais ghaolmhair bunaithe ar luach lascainithe na n-íocaíochtaí oibríochtúla inathraithe atá tuartha go díreach ag BIÉ.

Tá ráta lascaine cuí roghnaithe chun na dliteanais todhchaí a eascraíonn as na comhaontuithe lamháltais seirbhíse bóithre seo a lascainiú, agus tá an ráta sin socraithe i gcomhairle leis an NDFA Déantar réamhaisnéis na n-íocaíochtaí oibriúcháin inathraithe agus luacháil an dliteanais go bliantúil agus déantar aon ghluaiseachtaí san fhoráil ghaolmhar a mhuirearú / a chreidiúnú sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais.

1. Beartais Chuntasaíochta (Ar lean)

Féadfar deontais stáit a tugadh ar airleacan chun tionscadail Luas a mhaoiniú ar glacadh scéimeanna tobhaigh forbartha ina leith a ainmniú ina dhiaidh sin a bheith inaisíochta leis an RI i gcomhréir le téarmaí Treorach ón Aire atá sainiúil don tionscadal. I gcás ina bhfuil oibleagáidí den sórt sin ann, déantar meastacháin ar mhéideanna inaisíochta aon deontas a fhaightear bunaithe ar an bhfaisnéis atá ar fáil agus ar théarmaí Threoir an Aire. Coinnítear an méid ioncaim deontais a fuarthas agus a mheastar a bheith inaisíochta mar dhliteanas fadtéarmach. Le teacht ar an méid measta, ní mór don bhainistíocht roinnt rioscaí agus neamhchinnteachtaí a mheas lena n-áirítear riosca forbartha, scor ró-luath den scéim tobhaigh, riosca críochnaithe tionscadail agus athrú dlí.

Aithnítear forálacha maidir le hathchóiriú rianta agus airleacain státchiste atá inaisíochta nuair a bhíonn oibleagáid dhlíthiúil nó chuiditheach reatha ag BIÉ mar thoradh ar imeacht san am a chuaigh thart agus gur dócha go mbeidh eis-sreabhadh acmhainní ag teastáil chun an oibleagáid a réiteach agus nuair atá an méid measta go hiontaofa.

Tomhaistear forálacha de réir luach reatha an chaiteachais a bhfuiltear ag súil leis a bheidh ag teastáil chun an oibleagáid a réiteach trí úsáid a bhaint as ráta réamhchánach a léiríonn measúnuithe margaidh reatha ar luach ama an airgid agus na rioscaí a bhaineann go sonrach leis an oibleagáid. Aithnítear an méadú ar an bhforáil de bharr imeacht ama mar chostas úis.

Ní dhéanann BIÉ foráil d'éilimh dlí nó árachais ná d'aisíocaíochtaí cánach, a bhfuil a dtoradh éiginnte.

n) Íocaíochtaí le hÚdaráis Áitiúla

Is iad íocaíochtaí le húdaráis áitiúla maidir le Glasbhealaí, tógáil bóithre, feabhsú, cothabháil agus bainistíocht na deontais iarbhir a íoctar sa bhliain.

o) Comhaontuithe lamháltais seirbhíse (Comhpháirtíochtaí Poiblí Príobháideacha)

Tá comhpháirtíochtaí príobháideacha poiblí nó comhaontuithe lamháltais seirbhíse déanta ag BIÉ le heintitis san earnáil phríobháideach chun sócmhainní bonneagair a thógáil (nó a uasghrádú), a oibriú agus a chothabháil ar feadh

tréimhse sonraithe ama (tréimhse lamháltais).

Rialaíonn nó coinníonn BIÉ smacht ar na seirbhísí a chaithfidh an t-oibreoir a sholáthar ag baint úsáide as na sócmhainní bonneagair, cé dó, agus cén praghas; agus rialaíonn BIÉ an t-ús iarmharach sna sócmhainní ag deireadh théarma na tréimhse lamháltais.

Déanann BIÉ íocaíochtaí thar shaolré an lamháltais chun na sócmhainní bonneagair a thógáil, a mhaoiniú, a oibriú, a chothabháil agus a athnuachan agus chun seirbhísí is ábhar don lamháltas a sholáthar.

I gcásanna áirithe d'fhéadfadh BIÉ a bheith i dteideal sciar den ioncam dola a thuilleann an lamháltóir agus forálann lamháltais áirithe d'íocaíochtaí oibríochtúla inathraithe ag BIÉ má thiteann an méid tráchta faoi leibhéil sonraithe.

Aithnítear na sócmhainní lamháltais seirbhíse i Ráiteas ar Staid Airgeadais BIÉ mar aon leis an dliteanas gaolmhar. Tá luachálacha sócmhainní agus luach an dliteanais ghaolmhara bunaithe ar luach lascainithe na n-íocaíochtaí tógála atá le déanamh ag BIÉ faoin gcomhaontú lamháltais. Aithnítear íocaíochtaí oibriúcháin agus maoinithe a dhéantar faoi na comhaontuithe lamháltais sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais sa bhliain a n-íoctar iad. Nochtar na hoibleagáidí chun íocaíochtaí de chineál oibriúcháin a dhéanamh thar shaolré an lamháltais sna nótaí leis na ráitis airgeadais

p) Breithiúnais agus Meastacháin Chriticiúla Cuntasaíochta

Éilítear le hullmhú na ráiteas airgeadais ar an mbainistíocht breithiúnais, meastacháin agus boinn tuisceana a dhéanann difear do na méideanna a thuairiscítear do shócmhainní agus dliteanais amhail an dáta tuairiscithe agus na méideanna a thuairiscítear le haghaidh ioncaim agus speansais i rith na bliana. Mar sin féin, ciallaíonn nádúr an mheastacháin go bhféadfadh na torthaí iarbhir a bheith difriúil ó na meastacháin sin. Bhí an tionchar is suntasaí ag na breithiúnais seo a leanas ar mhéideanna aitheanta sna ráitis airgeadais:

1. Beartais Chuntasaíochta (Ar lean)

Gréasán Bóithre Luacháil, Dímheas agus Luachanna Iarmharacha

Déantar sócmhainní bóthair a fhaightear faoi shocruithe lamháltais seirbhíse CPP agus a chuimsítear i gceannach amach an M50 a chaipitliú agus a chuntas ag baint úsáide as an tsamhail dliteanais léasa airgeadais sa bhliain a sínítear an comhaontú lamháltais. Aithnítear luach na sócmhainne bonneagair agus an dliteanais lamháltais seirbhíse mar ghlanluach láithreach na n-íosíocaíochtaí léasa sa todhchaí, arna ríomh ar bhonn íocaíochtaí tógála a dhéanann BIÉ go díreach. Tacaíonn an tsamhail chaipitlithe CPP le boinn tuisceana BIÉ maidir le roinnt íocaíochtaí idir caipiteal agus ioncam agus an tsócmhainn á luacháil.

Roghnaigh BIÉ ráta lascaire 4% tar éis dul i gcomhairle leis an NDFA, ar an mbonn gur léirigh sé ráta cuí do shócmhainní bonneagair fadsaoil.

Tá athbhreithniú déanta ag na Stiúrthóirí ar shaolréanna sócmhainní agus ar luachanna iarmharacha gaolmhara na n-aicmí sócmhainní seasta go léir agus tá siad tar éis teacht ar an gconclúid go bhfuil saolta sócmhainní agus luachanna iarmharacha oiriúnach.

Déantar sócmhainní bonneagair a fhaightear faoi chomhaontuithe lamháltais seirbhíse, faoi oibleagáidí conarthacha sonracha sna comhaontuithe sin, a thabhairt ar ais do BIÉ ag deireadh an téarma lamháltais a bhfuil saolréanna úsáideacha acu atá comhionann le saolréanna na sócmhainne nuair a coimisiúnaíodh í ar dtús. Tá feidhmíocht na bhforálacha “tóg ar ais” ráthaithe ag coinneálacha suntasacha airgeadais agus pionóis dá bhforáiltear sna comhaontuithe lamháltais. Mar thoradh ar na forálacha seo ní ghearrann BIÉ dímheas ar na sócmhainní seo.

Forálacha agus meastacháin

Déantar meastacháin shuntasacha maidir le ríomh na bhforálacha le haghaidh airleacain státchiste inaisíochta agus íocaíochtaí oibríochtúla inathraithe.

Airleacain Státchiste Inaisíochta

Féadfar deontais stáit arna soláthar ag an Státchiste chun tionscadail áirithe a chur i bhfeidhm ar glacadh scéimeanna tobhaigh forbartha ina leith a ainmniú ina dhiaidh sin a bheith inaisíochta i gcomhréir le téarmaí Treorach ón Aire atá sainiúil don tionscadal. I gcás ina bhfuil oibleagáidí den sórt sin ann, déantar meastacháin ar mhéideanna inaisíochta aon deontas a fhaightear bunaithe ar an bhfaisnéis atá ar fáil agus ar théarmaí Threoir an Aire. Coinnítear an méid ioncaim deontais a fuarthas agus a mheastar a bheith inaisíochta mar dhliteanas fadtéarmach (nóta 19).

Sna himthosca seo tá méid an deontais inaisíochta cothrom le méid iomlán na dtobhach a mheastar a bheidh le bailiú thar shaolré na scéime lúide aon tobhaigh a úsáidtear chun caiteachas incháilithe a fhritháireamh suas go dtí méid na gcistí státchiste a airleacan.

Tá sé ríthábhachtach meastachán ar na tobhaigh iomlána is dócha a gheofar thar shaolré na scéime agus an fhoráil d'airleacain státchiste inaisíochta á ríomh. Déantar fáiltais na dtobhach a mheas le cúnamh ó phleanálaithe baile gairmiúla an údarais áitiúil a dhéanann boinn tuisceana ríthábhachtacha maidir le ráta agus méid na forbartha tráchtála miondíola agus cónaithe thar shaolré gach scéime. Chomh fada agus a bhíonn na boinn tuisceana seo fíor, ní bheidh aon athrú suntasach ar an méid a soláthraíodh chun airleacain státchiste a aisíoc agus ar an méid iarbhír a aisíocadh. Má athraíonn na coinníollacha atá mar bhonn leis na boinn tuisceana go suntasach, d'fhéadfadh tionchar

Íocaíochtaí Oibríochtúla Athraitheacha

Déanann dhá chonradh lamháltais (Comhpháirtíocht Phoiblí Phríobháideach), (M3 Cluain Aodha/Ceanannas agus Tollán Luimnigh an N18) foráil d'íocaíochtaí oibríochtúla athraitheacha leis an oibreoir nuair a thiteann an méid tráchtála faoi leibhéil sonraithe.

M6 Cluain Gallán, Maigh Eo

1. Beartais Chuntasaíochta (Ar lean)

Tá íocaíochtaí oibríochtúla athraitheacha iníoctha ar chonarthaí ar fad agus déantar foráil do mheastacháin ar dhliteanais sa todhchaí sna ráitis airgeadais (nóta 19). Tá na meastacháin ar dhliteanais sa todhchaí bunaithe ar shonraí tráchta braite, réamhaisnéisí ar fhás tráchta agus boilsciú. Díorthaítear innéacsanna boilscithe ón Innéacs Praghsanna do Thomhaltóirí measta go n-ardóidh táillí dola ar aon dul leis an innéacs sin. I gcás ina bhfuil difríocht idir fás tráchta agus/nó boilsciú agus na réamhaisnéisí, beidh tionchar aige sin ar na méideanna íocaíochta oibríochtúla athraitheacha a bhfuil foráil déanta dóibh.

Fabhruithe

Déanann BIÉ soláthar do gach caipiteal ábhair agus caiteachais reatha a tabhaíodh roimh an dáta tuairiscithe a bhfuil dliteanas ann ina leith ar an dáta tuairiscithe.

Oibleagáid Sochair Scoir

Déantar nuashonrú bliantúil ar na toimhdí is bun leis na luachálacha achtúireacha, ina a gcinntear na méideanna a aithnítear sna ráitis airgeadais ina leith (lena n-áirítear rátaí lascaine, rátaí méadaithe ar leibhéil chúitimh sa todhchaí agus rátaí básmhaiseachta) ag achtúire neamhspleách bunaithe ar choinníollacha eacnamaíocha reatha, agus maidir le haon athruithe ábhartha ar théarmaí agus ar choinníollacha na bpleananna pinsin agus iarscoir. Is féidir leis na nithe seo a leanas tionchar a imirt ar na toimhdí:

- (i) an ráta lascaine, athruithe ar an ráta fáltais ar bhannaí corparáide ardcháilíochta
- (ii) leibhéil chúitimh sa todhchaí, coinníollacha i margadh an tsaothair.

q) Fardal

Déantar na tomhaltáin go léir a dhíscríobh sa bhliain cheannaigh.

2. Deontais agus Aisiocaíochtaí Stáit

Fuarthas deontais stáit dár luach €1,477 milliún (2022: €1,472 milliún) in 2023 ón Roinn Iompair, (Vóta 31) agus ón Údarás Náisiúnta Iompair (UNI) faoi na fo-cheannteidil seo a leanas:

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Riarachán	2a	34,412	32,973
Iarnród Éadrom agus Meitreo	2b	95,150	68,941
Gréasán Bóithre	2c	1,362,378	1,377,166
		1,491,940	1,479,080

2a. Deontais agus Aisiocaíochtaí Stáit - Riarachán

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Deontais			
C 3.3 Riarachán		34,593	33,323
Lúide ranníocaíochtaí na Scéime Pinsin Aonair a íocadh		(655)	(594)
Aisiocaíochtaí			
Iasachtaí ón Roinn Iompair		237	0
Iasachtaí ón Údarás Náisiúnta Iompair		164	160
Iasachtaí ón Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide		0	10
Aisiocaíocht ar thástáil ábhair Bhóthair ón Roinn Iompair		73	74
		34,412	32,973

2b. Deontais agus Aisiocaíochtaí Stáit - Iarnród Éadrom agus Meitreo

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Deontais			
Clár Caipitil ÚNI		66,652	44,481
Deontas PSO de chuid ÚNI*		28,498	24,460
		95,150	68,941

*Le linn 2023 agus 2022 chuir an UNI deontas Oibleagáide Seirbhíse Poiblí (PSO) ar fáil maidir le soláthar Seirbhísí Luas.

2c. Deontais agus Aisíocaíochtaí Stáit - Gréasán Bóithre

	2023 €'000	2022 €'000
Deontais		
C 3.1.2 Cosaint agus Athnuachaintí ar Infheistíocht Chaipitil ar Bhóithre Náisiúnta	268,000	279,350
C 3.2 Bóithre Nua Náisiúnta a Thógáil	237,055	289,500
C 3.1.1 Cothabháil Reatha ar Bhóithre Náisiúnta	34,850	34,850
C 3.4 Oibríochtaí Comhpháirtíochta Príobháidí Poiblí	120,000	120,150
A.4.1 Glasbhealaí	49,000	42,700
A 3.3 Infheistíocht Taistil Ghníomhaigh - Clár Caipitil ÚNI	2,400	0
C 3.5.2 / C3.6 Sócmhainn Réigiúnach a Chosaint agus a Athnuachan agus Caipiteal Íocaíochta do Dheontas Bóthair Áitiúil	595,891	559,851
C 3.5.1 Íocaíochtaí Deontais Bóithre Réigiúnacha agus Áitiúla - Reatha**	40,511	44,109
Aisíocaíochtaí ón Roinn Iompair		
ZEVI (Feithiclí Astaíochtaí Nialasacha Éireann) PMO, Tacaíocht & Bonneagar	2,079	345
Scéimeanna AFHDV (Feithiclí Tromshaothair Breosla Malartacha)/ZEHDV (Feithiclí tromshaothair astaíochtaí nialasacha)	2,333	739
Scéim LEVTI (Dreasacht Dola d'Fheithiclí Astaíochtaí Ísle)	3,649	2,329
Aisíocaíocht ar stoc salainn le haghaidh bóithre réigiúnacha	4,412	3,118
Aisíocaíocht ar Chostais Trialach Forbartha le haghaidh bóithre réigiúnacha	(3)	37
Aisíocaíocht ar Chostais a bhaineann le Dearadh Geoiméadrach Rioscabhunaithe do bhóithre réigiúnacha	128	88
Aisíocaíocht ar an Airéine Taighde Iompair (TRA) 2024	2,073	0
	1,362,378	1,377,166

Úsáidtear gach Deontas a fhaightear chun na gcríoch a bhfuil ceadú iarrtha agus faighte ina leith ón bhfoinse Maoinithe.

Tá BIÉ ag cloí leis na ciorcláin ábhartha, Ciorclán 44/2006 san áireamh. Tá Deimhniú Imréitigh Cánach ag BIÉ, ar féidir é a fhíorú ar líne.

**Go stairiúil, rinne an tÚdarás um Bóithre Náisiúnta agus an Roinn Iompair araon íocaíochtaí le húdaráis áitiúla chun bóithre áitiúla agus réigiúnacha a thógáil, a fheabhsú, a chothabháil agus a bhainistiú. In 2014, ghlac an Roinn Iompair freagracht as bainistiú na n-íocaíochtaí sin, lena n-áirítear faomhadh le haghaidh íocaíochta. Feidhmíonn BIÉ anois mar ghníomhaire íocaíochta agus eisíonn na híocaíochtaí ábhartha ar treoir a fháil ón Roinn Iompair. In 2023, d'eisigh BIÉ íocaíochtaí dar luach iomlán €636 milliún (2022: €604 milliún) (nótaí 9a agus 9b) d'údaráis áitiúla ó mhaoiniú a fuair sé ón Roinn Iompair. Bhí agus tá an Roinn Iompair freagrach ar fad as na leithdháiltí bliantúla a chinneadh d'údaráis áitiúla maidir le bóithre réigiúnacha agus áitiúla. Chomh maith leis an méid thuas, déanann an Roinn Iompair roinnt íocaíochtaí go díreach le húdaráis áitiúla le haghaidh bóithre réigiúnacha agus áitiúla.

2d. Deontais ón AE

Faoi ionstraim maoinithe an Choimisiúin Eorpaigh SCE (an tSaoráid um Chónascadh na hEorpa), fuair BIÉ íocaíocht €0.3 milliún ó Arc Atlantique in 2023, (€1m in 2022). Íocadh na cistí seo chuig an Roinn Caiteachais Phoiblí, Seachadta ar an bPlean Forbartha Náisiúnta, agus Athchóirithe agus níl siad san áireamh inár n-ioncam deontais i nóta 2.

3. Aisíocaíochtaí Deontais

Seo a leanas na haisíocaíochtaí deontais ó údarais áitiúla:

	2023 €'000	2022 €'000
Cosaint agus Athnuachaintí ar Infheistíocht Chaipitil ar Bhóithre Náisiúnta	516	1,016
Bóithre Nua Náisiúnta a Thógáil	139	6,501
Cothabháil Reatha ar Bhóithre Náisiúnta	0	324
Clár Infheistíochta Iompair Phoiblí agus Iompair Inbhuanaithe	0	19
	655	7,860

4. Ioncam Dola

	2023 €'000	2022 €'000
Tollán Bhaile Átha Cliath	27,036	22,329
M50 eFlow	189,997	171,569
Seachbhóthar M1 Iarthar Dhún Dealgan	3,214	2,013
An M4 ó Chill Choca go Cionn Átha Gad	8,738	7,054
	228,985	202,965

Léiríonn an t-ioncam dola:

- Dolaí a ghearrtar ag oibreoirí dolaí tar éis muirir áirithe a asbhaint, lena n-áirítear táillí seirbhíse idir-inoibritheachta agus muirir bhainc, agus socraíochtaí idir-inoibritheachta le hoibreoirí dolaí eile.
- San áireamh in ioncam dola M50/eflow tá €12.4m d'ioncam pionóis. (2022: €11.9m)
- I dtaca leis an Ordachán ón Aire dar dáta an 13 Nollaig 2022, níor méadaíodh rátaí dola ar an M50 idir Eanáir agus Meitheamh 2023. Is ionann an meastachán d'ioncam dola ar bailíodh ar an M50 mar thoradh ar an Ordachán ón Aire seo agus €7m. Tháinig méaduithe ar an ráta dola ar an M50 i bhfeidhm ar an 1 Iúil 2023.
- Sciar den ioncam atá dlite faoi théarmaí an chonartha CPP do scéimeanna M4 ó Cill Choca go Cionn Átha Gad agus Sheachbhóthar M1 Iarthar Dhún Dealgan.

5. Ioncam Eile

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Riarachán	5a	5,981	5,486
Iarnród Éadrom agus Meitreo	5b	2,859	2,492
Gréasán Bóithre	5c	3,887	9,615
		12,727	17,593

5a. Ioncam Eile – Riarachán

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Glanchistiú larchurtha le haghaidh Pinsean	20e	5,810	5,346
Ioncam Ilghnéitheach		171	140
		5,981	5,486

5b. Ioncam Eile - Iarnród Éadrom agus Meitreo

	2023 €'000	2022 €'000
Barrachas arna ghiniúint ó Shócmhainní Gaolmhara an Luas	1,137	663
Ioncam Cíos	210	317
Tobhaigh Amúchta agus Creidmheasanna larchurtha	1,512	1,512
	2,859	2,492

5c. Ioncam Eile - Gréasán Bóithre

	2023 €'000	2022 €'000
Ioncam Ilghnéitheach	1,044	1,304
Sciar ioncaim d'Ionad Seirbhísí Mótarbhealaigh	2,843	4,086
Ioncam Comhroinnte Riosca Árachais	0	4,225
	3,887	9,615

Sciar ioncaim d'Ionad Seirbhísí

Mótarbhealaigh : Tá dhá Chonradh CPP d'Ionad Seirbhísí Mótarbhealaigh (MSA) bronnta ag BIÉ. Bronnadh Conradh MSA Tráinse 1 i mí Dheireadh Fómhair 2009 agus cuireadh ar fáil é d'Ionad Seirbhísí Mótarbhealaigh ar an M1 agus ar an M4. Bronnadh Conradh MSA Tráinse 2 i mí Dheireadh Fómhair 2018 agus cuireadh ar fáil é d'Ionad Seirbhísí Mótarbhealaigh ar an M6, M9 agus M11. Cuimsíonn an dá chonradh seo forálacha maidir le

sciar ioncaim. B'ionann an t-ioncam a bhí dlite do 2023 agus €2.8m (2022: €4.1m).

Comhroinnt Riosca Árachais: Tá clásal comhroinnte riosca árachais ag roinnt tionscadal CPP. Faoin gclásal seo, déantar athbhreithniú ar na costais árachais gach trí bliana, agus ag brath ar chostais a tabhaíodh sa tréimhse, d'fhéadfadh cúiteamh a bheith iníoctha le BIÉ, nó iníoctha ag BIÉ. B'ionann an t-ioncam a bhí dlite maidir le comhroinnt riosca árachais in 2023 agus €0m (2022: €4.2m).

5c. Ioncam Eile - Gréasán Bóithre (ar lean)

Comhroinnt Riosca Árachais	2023 €'000	2022 €'000
Seachbhóthar Phort Láirge an N25	1	0
N8 Seachbhóthar Ráth Chormaic – Mhainistir Fhear Maí	0	988
M7/M8 Phort Laoise	0	46
M3 Cluain Aodha/Ceanannas	0	1,038
An N6 ó Ghaillimh go Béal Átha na Sluaighe	0	938
Seachbhóthar M1 Iarthar Dhún Dealgan	(1)	1,215
	0	4,225

6. Caiteachas

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Riarachán	7	37,005	37,006
Iarnród Éadrom agus Meitreo	8	143,315	113,326
Gréasán Bóithre	9/10	1,562,800	1,446,905
		1,743,120	1,597,237

7. Caiteachas - Costais Riaracháin

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Luach Saothair agus Costais Phá Eile	7a	30,391	30,296
Costais Chóiríochta	7d	2,632	2,783
Costais Riaracháin eile	7e	3,376	3,401
Dímheas		605	526
Caillteanas ar Dhiúscairt Sócmhainní Seasta		1	0
Iomlán na gCostas Riaracháin		37,005	37,006

Tá fáilteachas dár luach €2k (2022: €4k) san áireamh sna figiúirí thuas.

7a. Luach Saothair agus Costais Phá Eile

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Tuarastail		24,257	22,476
Ragobair		46	79
Árachas Sláinte		1	1
Costais Phinsin	20a	3,579	5,369
Ranníocaíocht an Fhostóra le Leas Sóisialach		2,388	2,263
Díolaíochtaí agus Speansais Chomhaltaí an Bhoird		120	108
		30,391	30,296

Baineadh Ranníocaíochtaí Aoisliúntais breise, ASC, de €770k (2022 €721k) agus íocadh iad leis an Roinn Iompair.

Ní dhearnadh aon íocaíochtaí foirceanta sa bhliain (2022: €Nialas).

7b. Miondealú ar Shochair d'Fhostaithe

Réimse de shochair iomlána d'fhostaithe a tuilleadh sa bhliain Ó Go dtí	Meánlíon na bhfostaithe 2023	Meánlíon na bhfostaithe 2022
Líon iomlán na gCoibhéisí Lánaimseartha	293	286
€60,000 - €69,999	47	40
€70,000 - €79,999	45	39
€80,000 - €89,999	45	40
€90,000 - €99,999	39	28
€100,000 - €109,999	11	16
€110,000 - €119,999	29	27
€120,000 - €129,999	9	9
€130,000 - €139,999	3	3
€140,000 - €149,999	3	1
€150,000 - €159,999	0	1
€160,000 - €169,999	1	1
€170,000 - €179,999	3	2
€180,000 - €189,999	0	0
€190,000 - €199,999	0	0
€200,000 - €209,999	0	1
€210,000 - €219,999	1	0

Cuimsíonn an tábla fostaithe ar iasacht chuig comhlachtaí eile san earnáil phoiblí.

7c. Cúiteamh Príomhphearsanra Bainistíochta

Is iad na príomhphearsanra bainistíochta, ina gcuimsítear an Bord, an Príomhfheidhmeannach, na Stiúrthóirí Oibríochtaí Tráchtála, Bainistíocht Líonra, Seirbhísí Gnó, Seirbhísí Gairmiúla, Seirbhísí Corparáideacha agus Cláir Chaipitil, na daoine sin a bhfuil údarás agus freagracht acu gníomhaíochtaí BIÉ a phleanáil, a stiúradh agus a rialú. Tá luach iomlán na sochar fostaithe do phríomhphearsanra bainistíochta leagtha amach thíos:

	2023 €'000	2022 €'000
Tuarastail agus Táillí Comhaltaí Boird	1,294	1,221
Árachas Sláinte	-	-
	1,294	1,221

Ní áirítear leis seo luach na sochar scoir a fabhraíodh sa bhliain. Cé is moite de chomhaltaí an Bhoird, is baill de scéimeanna pinsin sochair shainithe maoinithe nó neamhchistithe BIÉ iad na príomhphearsanra bainistíochta agus ní sháraíonn a dteidlíochtaí ina leith sin téarmaí na scéimeanna sin.

Seo a leanas Luach Saothair an POF i leith Peter Walsh atá san áireamh i gcúiteamh príomhphearsanra bainistíochta:

	2023 €'000	2022 €'000
Luach Saothair P Walsh	215	202
	215	202

Tá an Príomhfheidhmeannach ina bhall de scéim pinsin shochair shainithe neamh-mhaoinithe BIÉ agus ní sháraíonn a theidlíocht ina leith sin téarmaí mhúnla na scéime pinsin don tseirbhís phoiblí. Ní áirítear luach na sochar scoir a fabhraíodh sa bhliain sa tuarastal a tuairiscíodh.

7d. Costais Chóiríochta

	2023 €'000	2022 €'000
Cíos, Rátaí agus Seirbhísí	2,119	2,296
Soilsiú, Teas agus Glanadh	495	462
Deisiúcháin, Cothabháil agus Slándáil	18	25
	2,632	2,783

7e. Costais Riaracháin Eile

	2023 €'000	2022 €'000
Teileafón agus Postas	141	122
Priontáil agus Stáiseanóireacht	36	36
Táillí Ríomhaire	1,393	1,538
Oiliúint Foirne, Forbairt agus Síntiúis Ghairmiúla	203	261
Taisteal agus Cothabháil Foirne - Náisiúnta	390	337
Taisteal agus Cothabháil Foirne - Idirnáisiúnta	100	77
Costais Mhótair	50	62
Táillí Iniúchóireachta	81	81
Leabhair agus Tréimhseacháin	21	18
Árachas	259	317
Deisiúcháin agus Cothabháil - Trealamh	163	131
Ilearraí	297	215
Riarachán Pinsin & Tacaíocht	37	38
Sainchomhairleoireacht	151	80
Táillí DLí	20	54
Costais a bhaineann le Ceapachán Foirne	34	34
	3,376	3,401

8. Caiteachas – Iarnród Éadrom agus Meitreo

	2023 €'000	2022 €'000
Dímheas	59,257	57,533
Diúscairtí/Caillteanas lagaithe	939	0
Rátaí Údaráis Áitiúil	629	533
Costais Forbartha Tionscadail	54,104	30,912
Easnamh ar Sholáthar Bonneagair Luas	28,386	24,348
	143,315	113,326

9. Caiteachas – Gréasán Bóithre

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Tógáil agus Feabhsú Bóithre	9a	1,261,847	1,152,045
Cothabháil agus Bainistiú Bóithre	9b	93,208	91,588
CPP, Oibríochtaí Tolláin agus Dola	10	192,801	192,710
Scéimeanna AFHDV (Feithiclí Tromshaothair Breosla Malartacha)/ZEHDV (Feithiclí tromshaothair astaíochtaí nialasacha)		2,333	739
ZEVI (Feithiclí Astaíochtaí Nialasacha Éireann) PMO agus Tacaíocht		1,279	345
Airéine Taighde Iompair (TRA) 2024		1,980	0
Diúscairtí/Caillteanas lagaithe		214	0
Dímheas		9,138	9,478
		1,562,800	1,446,905

9a. Tógáil agus Feabhsú Bóithre

	2023 €'000	2022 €'000
Íocaíochtaí le hÚdaráis Áitiúla – Cosaint agus Athnuachaintí ar Infheistíocht Chaipitil ar Bhóithre Náisiúnta	213,112	190,502
Íocaíochtaí le hÚdaráis Áitiúla – Bóithre Nua a bheith Tógtha ag Bóithre Náisiúnta	221,825	234,624
Íocaíochtaí le hÚdaráis Áitiúla – Bóithre Réigiúnacha agus Áitiúla [Nóta 2]	595,891	559,851
Íocaíochtaí le hÚdaráis Áitiúla – Clár Infheistíochta Iompair Phoiblí agus Iompair Inbhuanaithe	49,265	42,381
Íocaíochtaí Eile	181,754	124,687
	1,261,847	1,152,045

Áirítear leis an gcaiteachas in 2023 agus íocaíochtaí dár luach €26.6m (2022: €16.3m) a rinneadh le húdaráis áitiúla chun costais a chlúdach mar thoradh ar imeachtaí idir-réitigh agus eadrána a eascraíonn as tionscadail tógála bóithre. I measc na bhfigiúirí tá costais CBL, dlí agus comhairleoirí.

I measc na n-íocaíochtaí eile bhí caiteachas ar thionscadail athnuachana sócmhainní ar an ngréasán mótarbhealaí, lena n-áirítear forleaganacha ar dhromchlaí bóithre, comharthaí agus línte, athsholáthar agus deisiúcháin bacainní, oibreacha athnuachana droichid, faoiseamh tuile agus bearta sábháilteachta.

9b. Cothabháil agus Bainistiú Bóithre

	2023 €'000	2022 €'000
Íocaíochtaí le hÚdaráis Áitiúla – Bóithre Náisiúnta	24,798	23,628
Íocaíochtaí le hÚdaráis Áitiúla – Bóithre Réigiúnacha agus Áitiúla [Nóta 2]	40,511	44,109
Íocaíochtaí Eile	27,899	23,851
	93,208	91,588

I measc na n-íocaíochtaí eile tá caiteachas ar a leanas: ceannach agus stóráil salainn; gnáthchothabháil bóithre ar an ngréasán mótarbhealaí lena n-áirítear gearradh féir, seirbhís gheimhridh agus córais draenála a chothabháil; monatóireacht ar shócmhainní dromchla na mbóithre náisiúnta; agus córais monatóireachta gheimhridh agus cóireála réamh-mheastacha aimsire a sholáthar.

10. Comhpháirtíocht Phríobháideach Phoiblí, Oibríochtaí Tolláin agus Costais Dola

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Costais Choimhdeacha	10a	15,371	15,436
Muirir Oibríochta na Scéime Comhpháirtíochta Príobháidí Poiblí	10b	111,305	101,030
Scéim Comhpháirtíochta Príobháidí Poiblí - Athruithe ar Sholáthar	10c	(27,659)	(2,617)
Oibríochtaí Tolláin agus Dola	10d	93,784	78,861
		192,801	192,710

10a. Costais Choimhdeacha

Baineann costais choimhdeacha a thabhaítear le planáil scéime, maoirseacht scéime, seirbhísí comhairleacha airgeadais, dlí agus teicniúla, seirbhísí idir-inoibritheachta dolaí, fógraí reachtúla agus margaíocht.

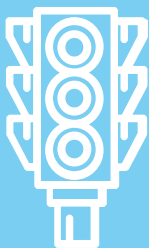
10b. Muirir Oibríochta na Scéime Comhpháirtíochta Príobháidí Poiblí

	2023 €'000	2022 €'000
Seachbhóthar Chathair Phort Láirge an N25	1,946	2,850
N18 Tollán Luimnigh	785	823
Uasghrádú ar an M50	21,154	19,250
An N6 ó Ghaillimh go Béal Átha na Sluaighe	1,790	1,506
M3 Cluain Aodha/Ceanannas	21,277	20,185
M7/M8 Port Laoise	19	1,365
Seachbhóthar M1 Iarthar Dhún Dealgan	243	211
N8 Seachbhóthar Ráth Chormaic – Mhainistir Fhear Maí	930	1,350
An M4/M6 ó Chill Choca go Cionn Átha Gad	511	357
N11 Arcló/Ráth Naoi	12,233	11,730
An M17/N18 ón nGort go Tuaim	25,797	24,695
An M11 ó Ghuaire go hInis Córthaidh	10,269	10,059
Seachbhóthar Ros Mhic Thriúin an N25	6,662	6,469
Íocaíochtaí le hÚdaráis Áitiúla – scéimeanna CPP	145	180
Scéim Fhorlíontach Dola CPP*	7,544	0
	111,305	101,030

*I dtaca leis an Ordachán ón Aire dar dáta an 13 Nollaig 2022, níor méadaíodh bóithre lamháltais dola CPP idir Eanáir agus Meitheamh 2023. D'íoc BIÉ € 7.544m san iomlán le 8 gcuideachta lamháltais dola CPP i rith na tréimhse seo, b'ionann sin agus méideanna a bhí dlite do na cuideachtaí seo as an easnamh in ioncam dolaí, costais riaracháin agus táillí tríú páirtí.

Níl aon mhéideanna san áireamh i muirir oibríochta a eascraíonn as socraíochtaí (2022: €Nialas).

Áirítear ar na muirir oibríochta a thaispeántar sa tábla thuas costais oibríochta, chothabhála agus airgeadais CPP.

10c. Gluaiseacht sa Dliteanas Iomlán i leith Íocaíochtaí Oibríochta Athraitheacha

Tá ocht CPP Lamháltas Dola anois ag BIÉ. Déantar CPPanna Lamháltais Dola a mhaoiniú go páirteach nó go hiomlán ag an earnáil phríobháideach agus íoctha ag muirir úsáideoirí (dolaí) agus íocaíochtaí BIÉ (íocaíochtaí tógála agus íocaíochtaí oibríochtúla den chuid is mó. Déantar soláthar i ndá cheann de chonarthaí CPP Lamháltais Dola BIÉ (Conarthaí CPP an M3 Cluain Aodha-Ceanannas agus N18 Tollán Luimnigh) d'íocaíochtaí breise dá ngairtear íocaíochtaí Ráthaíochta Tráchta faoi na Conarthaí ach dá ngairtear íocaíochtaí Oibríochta Athraitheacha ('VOPanna') go coitianta.

Is é an príomhpharaiméadar lena gcinntear an chaoi a ríomhfar VOPanna sa todhchaí ná an bhearna idir an Mheántrácht Laethúil (ADT) iarbhír agus na tairseacha ráthaithe a shonraítear sna conarthaí CPP faoi seach. Go ginearálta, i gcás ina bhfuil ADT iarbhír níos airde ná ADT ráthaithe, níor cheart go mbeidh feidhm ag VOPanna, áfach, i gcás ina bhfuil ADT iarbhír níos ísle ná ADT ráthaithe, bíonn VOPanna iníoctha. Dá mhó an bhearna idir an ADT iarbhír agus ADT ráthaithe, is mó an leibhéal VOPanna a bheidh iníoctha. Tá an fhreagracht ar BIÉ maidir le riosca tráchta níos lú ná an tairseach ráthaithe.

A luaithe a bheidh na VOPanna iníoctha, tá foráil ag teastáil chun soláthar a dhéanamh maidir leis an dliteanas measta do VOPanna thar shaolré na gconarthaí. Tá méid an dliteanais a mheastar a bheith iníoctha laistigh de bhliain amháin san áireamh i gCreidiúnaithe (Nóta 15). Taifeadtar an chuid seo den dliteanas anseo mar go bhfuil cinnteacht réasúnta ann maidir le méid agus uainiú na híocaíochta. Mar gheall ar éiginnteacht maidir le sreafaí tráchta agus lascaíní sa todhchaí, tá gá le hiarmhéid an dliteanais a tuairisciú faoi Fhorálacha (Nóta 19). Tá meastacháin sreafa tráchta agus toimhdí ráta lascaine lárnach i ríomh an dliteanais mheasta.

In 2023, tháinig feabhas ar mhéideanna tráchta a ndearnadh meastachán arís orthu, rud a d'fhág go raibh laghdú ar an bhforáil. Ar na tosca eile a raibh tionchar acu ar ríomh an dliteanais iomláin do VOPanna, ba iad na méideanna iníoctha don bhliain agus an muirear airgeadais chun aisiompú na lascaine ar an dliteanas comhlán a léiriú.

	Nóta	M18 Tollán Luimnigh €'000	*M3 Cluain Aodha/ Ceanannas €'000	Iomlán2023 €'000	Iomlán 2022 €'000
Amhail 01 Eanáir 2023					
Iníoctha laistigh de bhliain amháin	15	8,212	-	8,212	7,651
Foráil	19	92,690	-	92,690	98,420
Iomlán		100,902	-	100,902	106,071
Iníoctha le hoibreoirí sa bhliain	19	(5,913)	-	(5,913)	(6,795)
Laghdú ar an soláthar mar gheall ar éagsúlachtaí i Méideanna Tráchta		(27,659)	-	(27,659)	(2,617)
Muirir airgeadais, ina n-aithnítear tionchar na lascaínithe ar an uainiú le dliteanais a ghlanadh	11	4,036	-	4,036	4,243
Amhail an 31 Nollaig 2023		71,366	-	71,366	100,902
Iníoctha laistigh de bhliain amháin	15	6,458	-	6,458	8,212
Foráil	19	64,908	-	64,908	92,690
Iomlán	18	71,366	-	71,366	100,902

* Níl foráil ag teastáil níos nó ar an M3 Cluain Aodha/Ceanannas mar gheall ar mhéideanna tráchta a ndearnadh tuar arís orthu.

10d. Oibríochtaí Tolláin agus Costais Dola BIÉ

	2023 €'000	2022 €'000
Tollán Bhaile Átha Cliath	28,321	20,492
M50 eFlow	54,690	52,946
Tollán Jack Lynch	8,298	3,968
Scéim LEVTI (Dreasacht Dola d'Fheithiclí Astaíochtaí Ísle)	2,475	1,455
	93,784	78,861

Baineann na costais seo le costais oibríochta, costais bhailithe dolaí agus muirir údaráis áitiúil Thollán Bhaile Átha Cliath; costais bhailithe dolaí, muirir as drochfhiach agus rátaí údaráis áitiúil an M50 eFlow; costais oibríochta Thollán Jack Lynch agus íocaíochtaí a rinneadh faoin Scéim Dreasachta Dola d'Fheithiclí Astaíochtaí Ísle. Níl aon chostais do d'Ionaid Seirbhísí Mótarbhealaigh (MSA) san áireamh sa tábla thuas. Glacann na hoibreoírí isteach an costas a bhaineann leis na hionaid seirbhísí a oibriú agus a chothabháil.

10e. Cur síos ginearálta ar scéimeanna**Seachbhóthar Chathair Phort Láirge an N25**

Bronnadh conradh lamháltais dola Sheachbhóthar N25 Chathair Phort Láirge ar chuibhreannas an Celtic Roads Group (Port Láirge) Ltd. in Aibreán 2006. Maireann téarma an chonartha 30 bliain. Cuimsíodh sa scéim tógáil sheachbhóthar an N25 a shíneann ó Chill Mhíodáin i gContae Phort Láirge go Sliabh Rua i gContae Chill Chainnigh. Trasnaíonn an bealach an tSiúir ag an nGreanach, rud a sholáthraíonn an dara droichead mór do Phort Láirge thar an tSiúir agus ag ligean do thrácht ar bhealach an N25 Corcaigh go Ros Láir gabháil timpeall ar an gcathair. Bhí thart ar 23km de dhébhealach sa scéim, droichead thar an tSiúir atá tuairim is 475m ar fad agus tógadh tuairim is 4km de charrbhealach aonair. Áiríodh sa chonradh agus 11km breise de thaobh-bhóithre agus ceangailtí-isteach agus 2km d'athailíniú iarnróid.

Osclaíodh an scéim, atá faoi réir dola, do thrácht i mí Dheireadh Fómhair 2009. Tá an Chuideachta CPP freagrach as na hoibreacha leanúnacha oibríochta, cothabhála agus saolré do thréimhse an chonartha.

Ionad Seirbhísí Mótarbhealaigh

Tá dhá Chonradh CPP d'Ionad Seirbhísí Mótarbhealaigh (MSA) bronnta ag BIÉ. Bronnadh conradh MSA Tráinse 1 i mí Dheireadh Fómhair 2009 agus rinneadh foráil d'Ionaid Seirbhísí Mótarbhealaigh dhá bhealach ag dhá shuíomh ar an M1 agus suíomh amháin ar an M4.

Bronnadh Conradh MSA Tráinse 2 i mí Dheireadh Fómhair 2018 agus cuireadh ar fáil é d'Ionaid Seirbhísí Mótarbhealaigh aontaobhacha ar an M6, M9 agus M11. Cuimsíonn an dá chonradh MSA seo forálacha maidir le sciar ioncaim.

N18 Tollán Luimnigh

Bronnadh conradh lamháltais dola Thollán Luimnigh ar chuibhreannas DirectRoute (Luimneach) Ltd. i mí Lúnasa 2006. Maireann téarma an chonartha 35 bliain. Cuimsíodh le Scéim Tolláin Luimnigh thart ar 10km de dhébhealach nua a thógáil mar aon le nascbhóithre agus taobh-bhóithre gaolmhara.

Bhí tollán feadáin tumtha i gceist le trasnú tolláin na Sionainne, tuairim is 0.9km ar fad, a nascann baile fearainn Ó Cuanach leis an mbruach thuaidh le baile fearainn Bhun Leice ar bhuach theas na Sionainne.

Osclaíodh an scéim, atá faoi réir dola idir acomhail 2 agus 4, do thrácht i mí Iúil 2010. Tá an Chuideachta CPP freagrach as na hoibreacha leanúnacha oibríochta, cothabhála agus saolré do thréimhse an chonartha.

10e. Cur síos ginearálta ar scéimeanna (Ar lean)

Uasghrádú ar an M50

Bronnadh conradh CPP Uasghrádaithe an M50 i Meán Fómhair 2007 le téarma conartha 35 bliain ar M50 Concession Ltd. Cuimsíodh leis an tógáil a bhí mar chuid de chonradh CPP Uasghrádaithe an M50 agus leathnú 24km den M50 ó dheas ón acomhal M1/M50 (Turnapain) go dtí acomhal N3 agus ó dheas ó acomhal Bhaile an Mhóta go dtí acomhal Áth an Ghainimh, lena n-áirítear acomhail feadh na gcodanna seo a uasghrádú. Cuireadh na hoibreacha uasghrádaithe i gcrích in 2010. Déantar costais infheistíochta na Cuideachta CPP a chúiteamh trí íocaíochtaí infhaighteachta a íocann BIÉ*.

Chomh maith le conradh CPP Uasghrádaithe an M50, fuarthas oibreacha uasghrádaithe M50 ar leith trí dhá chonradh Dearaidh & Tógála. Rinne na conarthaí seo foráil do (i) thart ar 8km de charrbhealach príomhlíne a leathnú idir an N4 (Acomhal 7) agus Baile an Mhóta (Acomhal 10) mar aon le acomhail an N4, an N7 agus Bhaile an Mhóta a uasghrádú, agus (ii) 1.3km de mhótarbhealach a leathnú ó dheas ó acomhal an N3. Cuireadh na hoibreacha uasghrádaithe sin i gcrích in 2008.

Tá an Chuideachta CPP freagrach as oibreacha leanúnacha oibríochta, cothabhála agus saolré phríomhlíne mhótarbhealach an M50 ó acomhal an M1/M50 (Turnapain) go hacomhal Áth an Ghainimh do thréimhse an chonartha.

* Bíodh go bhfuil an M50 faoi réir dola idir Acomhail 6 agus 7, níl baint aige seo le conradh CPP an M50. Tá soláthraí seirbhíse dola faighte ag BIÉ le bailiúchán dolaí an M50 a oibriú thar ceann BIÉ.

An N6 ó Ghaillimh go Béal Átha na Sluaighe

Bronnadh conradh lamháltais dola an N6 Gaillimh/Béal Átha na Sluaighe ar chuibhreannas an N6 (Lamháltais) Ltd. in Aibreán 2007. Maireann téarma an chonartha 30 bliain. Cuimsíodh leis an scéim seo agus thart ar 56km de dhébhealach nua a thógáil, nascbhóthar 7km chuig seachbhóthar Bhaile Locha Riach, 32km de thaobhbhóithre agus cúig acomhal ar leibhéil dheighilte.

Síneann an scéim ó Dhabhach Uisce, soir ó Chathair na Gaillimhe, go dtí an N6 atá ann soir ó Bhéal Átha na Sluaighe i gContae Ros Comáin.

Osclaíodh an scéim, atá faoi réir dola idir acomhail 15 agus 16, do thrácht i mí Dheireadh Fómhair 2009. Tá an Chuideachta CPP freagrach as na hoibreacha leanúnacha oibríochta, cothabhála agus saolré do thréimhse an chonartha.

M3 Cluain Aodha/Ceanannas

Bronnadh conradh lamháltais dola an M3 Cluain Aodha/Ceanannas ar chuibhreannas Eurolink Motorway Operations Ltd i mí an Mhárta 2007. Maireann téarma an chonartha 45 bliain.

Is éard a bhí i gceist leis an scéim, a seachbhóithre ar Dhún Búinne, Dún Seachlainn, An Uaimh, Ceanannas agus Carn na Ros, ná mótarbhealach a thógáil atá thart ar 47km ar fad agus atá nasctha ag fobhóithre laistigh den ghréasán bóithre a bhí ann cheana trí acomhail ar leibhéil dheighilte ag an mBealach, Dún Seachlainn, Baile Bhluidín, Cill an Chairn, Bóthar Bhaile Átha Buí agus Ceanannas. Chomh maith leis sin, cuimsíonn an scéim iomlán 10km de dhébhealach N3 nua ó Ceanannas go Tuaisceart Charn na Ros agus 4km de Sheachbhóthar N52 Ceanannas.

Tógadh 4km eile de Dhébhealach Náisiúnta den Dara Grád, Cineál 1 agus 40km de Bhóithre Réigiúnacha agus Áitiúla san iomlán. Ina theannta sin, bhí os cionn 100 déanamhas comhdhéanta de 62 droichead agus lintéir agus ballaí coinneála éagsúla ag teastáil.

Osclaíodh an scéim, atá faoi réir dola idir acomhail 5 agus 6 agus idir acomhail 9 agus 10, do thrácht i mí an Mheithimh 2010. Tá an Chuideachta CPP freagrach as na hoibreacha leanúnacha oibríochta, cothabhála agus saolré do thréimhse an chonartha.

M7/M8 Port Laoise

Bronnadh conradh lamháltais dola M7/M8 Phort Laoise ar chuibhreannas Celtic Roads Group (Port Laoise). Bronnadh an conradh i mí an Mheithimh 2007. Maireann téarma an chonartha 30 bliain. Tógadh mótarbhealach dola atá thart ar 41km ar fad ar an iomlán mar chuid den tionscadal seo, a sholáthraíonn seachbhóithre ar Mhainistir Laoise, Darú, an Chúlchoill, Maighean Rátha, Baile an Chaisleáin agus Buiríos Mór Osraí. Tá acomhail ar leibhéil dheighilte ann ag Port Laoise, Buiríos Mór Osraí agus Ráth Domhnaigh chomh maith le mótarbhealach páirteach chuig acomhal mótarbhealaigh ag Achadh Bhó.

10e. Cur síos ginearálta ar scéimeanna (Ar lean)

Áiríodh leis an scéim freisin nascbhóthar réigiúnach nua 3km ón mótarbhealach ar ais go dtí Buiríos Mór Osraí mar aon le thart ar 15km de thaobh-bhóithre.

Osclaíodh an scéim, atá faoi réir dola idir Acomhal 18 (Port Laoise Thiar) agus Acomhal 19 (acomhal an M7/ M8), do thrácht i mí na Bealtaine 2010. Tá an Chuideachta CPP freagrach as na hoibreacha leanúnacha oibríochta, cothabhála agus saolré do thréimhse an chonartha.

Seachbhóthar M1 Iarthar Dhún Dealgan

Bronnadh conradh lamháltais dola Sheachbhóthar M1 Iarthar Dhún Dealgan ar chuibhreannas Celtic Roads Group (Dún Dealgan) Ltd. i mí Feabhra 2004.

Maireann an conradh ar feadh téarma 30 bliain. Is éard a bhí i gceist leis an scéim ná stráice 11km de bhóthar a thógáil atá mar chuid de phríomhbhealach náisiúnta an N1/M1 i gcomharsanacht bhaile Dhún Dealgan, Co. An Lú mar aon le thart ar 8km de thaobh-bhóithre agus de cheangailtí isteach gaolmhara. Cuireadh na hoibreacha tógála i gcrích in 2005. Chomh maith leis sin, cuimsítear leis an gconradh oibriú agus cothabháil an mhótarbhealaigh atá ann cheana le neasfhad de 42km, i.e. Seachbhóthar Dhún Léire agus Mótarbhealach Dhún Léire/ Dhún Dealgan chomh maith le hoibriú agus cothabháil na saoraidí dola idir acomhal 7 agus 10 ar an scéim M1 (Baile Mhic Gormáin go Mainistir Bóice).

N8 Seachbhóthar Ráth Chormaic – Mhainistir Fhear Maí

Bronnadh conradh Sheachbhóthar Ráth Chormaic – Mhainistir Fhear Maí N8 ar chuibhreannas Direct Route (Mainistir Fhear Maí) Ltd. i mí an Mheithimh 2004 agus maireann an conradh ar feadh tréimhse lamháltais 30 bliain. Cuimsíodh leis an gconradh lamháltais dola agus dearadh, tógáil, oibriú agus cothabháil de thart ar 17.5 km de mhótarbhealach. Cuimsíonn an scéim trí acomhal ar leibhéal dheighilte ag Ráth Chormaic Theas, an Carn, agus an Chloch Liath agus tarbhealach 450m ar fad a chuimsíonn Gleann na hAbhann Duibhe.

Osclaíodh an scéim, atá faoi réir dola idir acomhail 14 agus 17, do thrácht i mí Dheireadh Fómhair

2006. Tá an Chuideachta CPP freagrach as na hoibreacha leanúnacha oibríochta, cothabhála agus saolré ar an stráice mótarbhealaigh do thréimhse an chonartha.

An M4/M6 ó Chill Choca go Cionn Átha Gad

Bronnadh an conradh lamháltais dola M4/M6 ó Cill Choca go Cionn Átha Gad ar Eurolink Motorway Operation Ltd i mí an Mhárta 2003. Maireann an conradh ar feadh tréimhse lamháltais 30 bliain. Cuimsíodh leis an scéim seo 39km de mhótarbhealach a thógáil, lena n-áirítear 19 dtardhroichead, 7 bhfodhroichead agus 3 íosbhealach. Osclaíodh an scéim, atá faoi réir dola idir acomhail 8 agus 10, do thrácht i mí na Nollag 2005. Tá an Chuideachta CPP freagrach as na hoibreacha leanúnacha oibríochta, cothabhála agus saolré ar an stráice mótarbhealaigh do thréimhse an chonartha.

N11 Arcló/Ráth Naoi

Bronnadh an conradh CPP N11 Arcló/Ráth Naoi ar N11 Arklow Rathnew CPP Ltd. i mí Aibreáin 2013. Cuimsíodh le conradh CPP Arcló/Ráth Naoi an N11 agus dearadh, tógáil, oibriú agus cothabháil thart ar 16.5km de dhébhealach ar an sciar idir Arcló agus Ráth Naoi ar an N11, sciar breise 30km den bhealach M11/N11 atá ann cheana a oibriú agus a chothabháil (Arcló go Guaire agus Seachbhóthar Arcló), dearadh agus tógáil Ionad Seirbhíse Ghuaire an N11 agus dearadh, tógáil, oibriú, agus cothabháil ar Uasghrádú Acomhal N7 Chrois an Fhearainn Nua. Críochnaíodh sciar Chrois an Fhearainn Nua i mí na Samhna 2014 agus osclaíodh sciar Arcló/Ráth Naoi don trácht i mí Iúil 2015. Is í tréimhse oibríochta an chonartha ná 25 bliana ó chríochnú na scéime agus gheobhaidh an Chuideachta CPP Co a costais infheistíochta trí focaíochtaí infhaighteachta a íocann BIÉ.

An M17/N18 ón nGort go Tuaim

Bronnadh Scéim CPP M17/M18 ar chuibhreannas DirectRoute (Tuaim) Ltd. i mí Aibreáin 2014. Cuimsíonn conradh CPP M17/M18 dearadh, tógáil, oibriú agus cothabháil thart ar 53km de mhótarbhealach mar aon le 4km de dhébhealach a dhearadh agus a thógáil. Soláthraíonn an scéim seachbhóithre do bhailte Dhroichead an Chláirín, Bhaile Chláir agus Thuama.

10e. Cur síos ginearálta ar scéimeanna (Ar lean)

Is í tréimhse oibríochta an chonartha ná 25 bliana ó chríochnú na scéime agus gheobhaidh an Chuideachta CPP Co a costais infheistíochta trí íocaíochtaí infhaighteachta a íocann BIÉ. Osclaíodh an scéim do thrácht i mí Mheán an Fhómhair 2017.

An M11 ó Ghuaire go hInis Córthaidh

Bronnadh an conradh CPP an M11 ó Ghuaire go hInis Córthaidh ar Gorey to Enniscorthy M11 CPP Ltd i mí Dheireadh Fómhair 2015. Áirítear sa chonradh CPP dearadh, tógáil, oibriú agus cothabháil thart ar 31.4km de dhébhealach (Bealaí M11 agus “Bóthar Ceangail N80”) agus dearadh, tógáil agus maoiniú 8.0km de charrbhealach aonair (bealach N30). Is í tréimhse oibríochta an chonartha ná 25 bliana ó chríochnú na scéime agus gheobhaidh an Chuideachta CPP Co a costais infheistíochta trí íocaíochtaí infhaighteachta a íocann BIÉ. Osclaíodh sciar phríomhlíne an M11 don trácht i mí Iúil 2019 agus osclaíodh sciar an N30 i mí Lúnasa 2019.

Seachbhóthar Ros Mhic Thriúin an N25

Bronnadh an conradh do Scéim CPP Sheachbhóthar Ros Mhic Thriúin an N25 ar New Ross N25 Bypass Designated Activity Company i mí Eanáir 2016. Cuimsítear leis an gconradh CPP agus dearadh, tógáil, oibriú agus cothabháil sciartha de bhealaí N25 agus N30 araon. Níos mionsonraithe arís, cuimsíodh oibreacha de thart ar 13.6km de dhébhealach (bealaí N25 agus N30) agus 1.2km de charrbhealach aonair (bealach Ros Mhic Thriúin N30) sa scéim, lena n-áirítear Droichead Rose Fitzgerald Kennedy 36m os cionn na Bearú, droichead 900m ar fad, tacaithe ag ocht bpiara, le trí túr easdroma. Is í tréimhse oibríochta an chonartha ná 25 bliana ó chríochnú na scéime agus gheobhaidh an Chuideachta CPP Co a costais infheistíochta trí íocaíochtaí infhaighteachta a íocann BIÉ. Osclaíodh an scéim do thrácht i mí Eanáir 2020.

11. Muirir Airgeadais

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Muirir Airgeadais na Scéime Pinsin	20b	3,310	1,422
Costais Léasa Airgeadais		8	13
Muirear airgeadais a bhaineann le Dlíteanais Lamháltais Seirbhíse		25,136	25,919
		28,454	27,354

Faoi FRS 102, déantar glan an úis ar dhlíteanais pinsin na scéime sochair shainithe agus an toradh ionchais ar shócmhainní €3.3m a thaifeadadh mar mhuirear airgeadais in aice le muirir úis sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais (2022:€ 1.4m) féach nóta 20b.

12. Cuntas Caipitil

	2023 €'000	2023 €'000	2022 €'000	2022 €'000
Amhail 01 Eanáir		2,358,018		2,311,891
Riarachán				
Ioncam a úsáidtear chun sócmhainní seasta a cheannach	374		83	
Amúchadh i gcomhréir le dímheas	(605)		(526)	
De réir an Ráitis Ioncaim agus Caiteachais		(231)		(443)
Iarnród Éadrom agus Meitreo				
Ioncam a úsáidtear chun sócmhainní seasta a cheannach	14,364		11,768	
Amúchadh i gcomhréir le dímheas	(56,064)		(54,340)	
Diúscairtí/Caillteanas lagaithe	(939)		0	
De réir an Ráitis Ioncaim agus Caiteachais		(42,639)		(42,572)
Gréasán Bóithre				
Ioncam a úsáidtear chun sócmhainní seasta a cheannach	57,189		84,013	
Ioncam a úsáidtear chun dlíteanas lamháltais seirbhíse a mhaoiniú	36,299		36,070	
Ioncam a úsáidtear chun dlíteanas léasa a mhaoiniú	226		226	
Scaoileadh i gcomhréir le muirir airgeadais	(21,107)		(21,689)	
Diúscairtí/Caillteanas lagaithe	(214)		0	
Amúchadh i gcomhréir le dímheas	(9,138)		(9,478)	
De réir an Ráitis Ioncaim agus Caiteachais		63,255		89,142
Amhail an 31 Nollaig		2,378,403		2,358,018

13. Réadmhaoin, Gléasra agus Trealamh

	Bonneagar Iarnróid Éadroim agus Meitreo €'000	Socmhainní Iarnróid Éadroma agus Meitreo á dTógáil €'000	Rothstoc agus Trealamh €'000	Bonneagar Gréasáin Bóithre €'000	Gréasán Bóithre Á dTógáil €'000	Troscán, Daingneáin agus Trealamh €'000	Feabhsú ar Áitribh Léasachta €'000	Iomlán €'000
Costas								
Amhail 1 Eanáir 2023	1,503,303	14,015	329,337	2,515,643	102,290	2,853	11,101	4,478,542
Breiseanna sa tréimhse	4,885	6,941	5,245	21,283	34,330	414	1,630	74,728
Diúscairtí agus laguithe	(5,590)	0	0	(3,691)	0	(364)	(32)	(9,677)
Aistrithe	5,049	(5,049)	0	0	0	0	0	0
Amhail an 31 Nollaig 2023	1,507,647	15,907	334,582	2,533,235	136,620	2,903	12,699	4,543,593
Dímheas Carntha								
Amhail 1 Eanáir 2023	554,856	0	195,491	84,769	0	2,663	6,187	843,966
Muirear dímheasa	41,840	0	17,417	8,502	0	191	1,050	69,000
Diúscairtí agus laguithe	(4,651)	0	0	(3,494)	0	(364)	(14)	(8,523)
Amhail an 31 Nollaig 2023	592,045	0	212,908	89,777	0	2,490	7,223	904,443
Glanluach na Leabhar Amhail an 31 Nollaig 2023	915,602	15,907	121,674	2,443,458	136,620	413	5,476	3,639,150
Costas								
Amhail 1 Eanáir 2022	1,499,496	7,286	327,159	2,491,752	44,833	2,776	11,101	4,384,403
Breiseanna sa tréimhse	3,807	6,839	2,068	23,891	57,457	81	0	94,143
Diúscairtí agus laguithe	0	0	0	0	0	(4)	0	(4)
Aistrithe	0	(110)	110	0	0	0	0	0
Amhail an 31 Nollaig 2022	1,503,303	14,015	329,337	2,515,643	102,290	2,853	11,101	4,478,542
Dímheas Carntha								
Amhail 1 Eanáir 2022	514,219	0	178,595	75,697	0	2,555	5,367	776,433
Muirear dímheasa	40,637	0	16,896	9,072	0	112	820	67,537
Diúscairtí agus laguithe	0	0	0	0	0	(4)	0	(4)
Amhail an 31 Nollaig 2022	554,856	0	195,491	84,769	0	2,663	6,187	843,966
Glanluach na Leabhar 31 Nollaig 2022	948,447	14,015	133,846	2,430,874	102,290	190	4,914	3,634,576

14. Infháltais

	2023 €'000	2022 €'000
Féichiúnaithe d'Ioncam Dola	13,687	11,539
Réamhíocaíochtaí agus Féichiúnaithe Eile	18,547	15,990
	32,234	27,529

Luaitear ioncam dola infhála ag deireadh na bliana maidir le Tollán Bhaile Átha Cliath agus eFlow M50 tar éis foráil de €8.8m (2022: €7.7m) le haghaidh muirir dola eFlow a mheastar a bheith dobhailithe. Tá an fhoráil seo bunaithe ar rátaí bailithe dolaí an M50 thar thréimhse rollach dhá bhliain.

B'ionann an muirear drochfhiacha don bhliain agus €5.4m (2022: €5.2m).

I measc na Réamhíocaíochtaí agus na bhFéichiúnaithe Eile, tá €2.5m atá dlite tar éis bliana amháin (2022: €1.2m).

15. Airgead Iníoctha (Suimeanna Dlíte laistigh de Bhliain Amháin)

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Creidiúnaithe Trádála agus Fabhruithe		65,584	44,478
CBL		8,862	8,917
Dliteanas Lamháltais Seirbhíse	18	36,532	36,299
Íocaíochtaí Oibriúcháin Athraitheacha	18	6,458	8,212
Ioncam Iarchurtha Luas CityWest		1,309	1,309
Tuarastail		1,397	1,420
Oibleagáidí faoi Léasanna Airgeadais	18	225	227
		120,367	100,862

16. Airgead Iníoctha (Suimeanna Dlíte Tar éis Bliana)

	Nóta	2023 €'000	2022 €'000
Dlíteanas Lamháltais Seirbhíse	18	475,774	491,206
Ioncam Iarchurtha Luas CityWest*		19,620	20,929
Creidiúnaithe Trádála agus Fabhruithe		423	391
Oibleagáidí faoi Léasanna Airgeadais	18	0	218
		495,817	512,744

*Áirítear i gcreidiúnaithe ioncam iarchurtha a léiríonn luach na réadmhaoine agus na seirbhísí curtha ar fáil ag tríú páirtithe i ndáil le forbairt Luas CityWest. Scaoiltear an t-ioncam seo leis an Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais ar aon dul leis an dímheas ar na sócmhainní gaolmhara.

17. Gealltanais**17a. Gealltanais Léas Oibriúcháin**

Amhail an 31 Nollaig, bhí dlíteanas fócaíochta léasa ag BIÉ faoi léasanna oibriúcháin neamhchealaithe do gach ceann de na tréimhsí seo a leanas:	Talamh & Foirgnimh 2023 €'000	Talamh & Foirgnimh 2022 €'000
Iníoctha laistigh de bhliain amháin	1,793	1,819
Iníoctha laistigh de dhá bhliain go cúig bliana	7,171	7,277
Iníoctha tar éis cúig bliana	3,777	5,616

B'ionann fócaíochtaí léasa oibriúcháin a aithníodh mar chostas agus €1.8m (2022: €1.8m)

- Rinne BIÉ léas 16 bliana agus 7 mí ón 01 Eanáir 2015 maidir le cóiríocht ag Bloc A, Sráid Gheata na Páirce, Baile Átha Cliath 8. Rachaidh an léas in éag ar an 31 Iúil 2031 agus is é €0.7m sa bhliain an cíos iníoctha.
- Ghlac BIÉ seilbh ar dhá léas ón GFI maidir le lóistín ag Sráid Gheata na Páirce, Baile Átha Cliath 8:

Bloc B: Léas 25 bliain ón 01 Lúnasa 2006 go dtí an 31 Iúil 2031. Is é €0.6m sa bhliain an cíos iníoctha.

Bloc C: Léas 28 bliain ón 29 Meán Fómhair 2001 go dtí an 28 Meán Fómhair 2029. Is é €0.5m sa bhliain an cíos iníoctha.

17a. Gealltanais Léas Oibriúcháin (Ar lean)

Amhail an 31 Nollaig, bhí dlíteanais íocaíochta léasa ag BIÉ faoi léasanna oibriúcháin neamhchealaithe do gach ceann de na tréimhsí seo a leanas:	Mótarfheithicilí 2023 €'000	Mótarfheithicilí 2022 €'000
Iníochta laistigh de bhliain amháin	5	5
Iníochta laistigh de dhá bhliain go cúig bliana	0	0
Iníochta tar éis cúig bliana	0	0

B'ionann íocaíochtaí léasa oibriúcháin a aithníodh mar chostas agus €0.02m (2022: €0.03m)

Amhail an 31 Nollaig 2023 bhí léasanna oibriúcháin ag BIÉ maidir le 2 fheithicil leictreacha. Rachaidh na léasanna sin in éag ar an 24 Márta 2024. Is é €0.02m sa bhliain an muirear bliantúil ina leith seo.

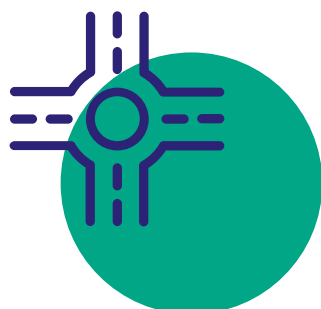
17b. Réamhoibleagáidí an Ghréasáin Bóithre

Tá anailís déanta ag BIÉ ar réamhoibleagáidí chonartha, gan gealltanais CPP a áireamh, ar costais tuartha iad atá faoi réir éagsúlachtaí candamacha agus uainiúcháin, agus is iad seo a leanas iad:

Bliain	Gealltanais* € Milliún	An Roinn Caiteachais Phoiblí, Seachadta ar an bPlean Forbartha Náisiúnta, agus Athchóirithe **maoiniú caipitil faofa do BIÉ 2024-2026* € Milliún	Gealltanais mar % den leithdháileadh bliantúil	Gealltanais faofa mar % den leithdháileadh bliantúil de chuid na Roinne Caiteachais Phoiblí, Seachadta ar an bPlean Forbartha Náisiúnta, agus Athchóirithe
2024	403	581	69	75
2025	259	-	-	-
2026	230	-	-	-

*Déantar fóráil go n-úsáidfear Dolaí agus loncam eile.

**Ar an dáta a síníodh na Ráitis Airgeadais seo, níl an próiseas chun leibhéil maoinithe caipitil do 2025 & 2026 a chomhaontú agus a dheimhniú tugtha chun críche.

17c. Réamhoibleagáidí Comhpháirtíochta Príobháidí Poiblí

Méid Ainmniúil:	2023 €'000	2022 €'000
Seachbhóthar Chathair Phort Láirge an N25	4,795	6,486
N18 Tollán Luimnigh	13,878	14,663
Uasghrádú ar an M50	570,699	576,478
An N6 ó Ghaillimh go Béal Átha na Sluaighe	20,440	20,435
M3 Cluain Aodha/Ceanannas	135,141	150,879
M7/M8 Port Laoise	0	0
Seachbhóthar M1 Iarthar Dhún Dealgan	2,117	2,154
N8 Seachbhóthar Ráth Chormaic – Mhainistir Fhear Maí	397	1,327
An M4/M6 ó Chill Choca go Cionn Átha Gad	3,426	3,602
N11 Arcló/Ráth Naoi	293,246	309,509
An M17/N18 ón nGort go Tuaim	698,378	731,546
Seachbhóthar Ros Mhic Thriúin an N25	264,293	274,996
An M11 ó Ghuaire go hInis Córthaidh	397,071	413,609
	2,403,881	2,505,684

Forordaítear na gealltanais a nochtar thuas i sceidil na gconarthaí CPP. Luaitear iad gan CBL a áireamh agus cuimsíonn siad íocaíochtaí le haghaidh costais tógála, maoinithe, oibriúcháin agus saolré ar feadh a bhfuil fágtha den chonradh. Déantar iad a innéacsú @ 2% go dtí an Praghasinnéacs Tomhaltóirí garbh agus ní dhéantar iad a lascainiú chuig an luach reatha. Ní thuairiscítear ach gné thógála (lascainithe go hiomchuí) na réamhoibleagáidí seo i gclár comhardaithe BIÉ. Tá na méideanna neamhlascainithe iomlána le haghaidh íocaíochtaí tógála de €754m (2022: € 783m) san áireamh sa tábla thuas. Nochtar na méideanna lascainithe mar dhliteanas i nóta 18. Ní dhéantar VOPanna, a d'fhéadfadh a bheith infíochta faoi chonarthaí CPP an M3 nó N18, a chatagóiriú mar gheall go bhfuil siad éiginnte agus níl siad san áireamh anseo. Féach nóta 10c le haghaidh nochtadh iomlán VOPanna.

17d. Gealltanais Chaipitil Iarnród Éadrom agus Meitreo

	2023 €'000	2022 €'000
Ag deireadh na bliana ní raibh foráil déanta do na gealltanais chaipitil seo a leanas sna ráitis airgeadais:		
Faoi chonradh ach gan foráil a bheith déanta ina leith	6,965	7,309
Údaraithe ach gan a bheith curtha faoi chonradh ina leith	585	1,080
	7,550	8,389

18. Gealltanais Léasa Airgeadais

Seo a leanas na híosaíochtaí léasa sa todhchaí amhail an 31 Nollaig 2023:	Lamháltas Seirbhíse €'000	Íocaíochtaí Oibriúcháin Athraitheacha €'000	Bóithre Náisiúnta Dhún na nGall* €'000	Iomlán €'000
Tráth nach déanaí ná bliain amháin	36,532	6,458	226	43,216
Níos déanaí ná bliain amháin ach tráth nach déanaí ná cúig bliana	148,555	28,726	0	177,281
Níos déanaí ná cúig bliana	567,077	56,531	0	623,608
Iomlán na n-Íocaíochtaí Comhlána	752,164	91,715	226	844,105
Lúide: Muirir Airgeadais	(239,858)	(20,349)	(1)	(260,208)
Méid dliteanais tugtha anonn	512,306	71,366	225	583,897
Rangaithe mar:				
- Airgead Iníochta (Suimeanna Dlíte laistigh de bhliain amháin)	36,532	6,458	225	43,215
- Airgead Iníochta (suimeanna dlíte tar éis bliana)	475,774	0	0	475,774
- Forálacha	0	64,908	0	64,908

Seo a leanas na híosaíochtaí léasa sa todhchaí amhail an 31 Nollaig 2022:	Lamháltas Seirbhíse €'000	Íocaíochtaí Oibriúcháin Athraitheacha €'000	Bóithre Náisiúnta Dhún na nGall* €'000	Iomlán €'000
Tráth nach déanaí ná bliain amháin	36,299	8,212	227	44,738
Níos déanaí ná bliain amháin ach tráth nach déanaí ná cúig bliana	154,451	36,568	222	191,241
Níos déanaí ná cúig bliana	597,712	88,715	0	686,427
Iomlán na n-Íocaíochtaí Comhlána	788,462	133,495	449	922,406
Lúide: Muirir Airgeadais	(260,957)	(32,593)	(4)	(293,554)
Méid dliteanais tugtha anonn	527,505	100,902	445	628,852
Rangaithe mar:				
- Airgead Iníochta (Suimeanna Dlíte laistigh de bhliain amháin)	36,299	8,212	227	44,738
- Airgead Iníochta (suimeanna dlíte tar éis bliana)	491,206	0	218	491,424
- Forálacha	0	92,690	0	92,690

*Rinne BIÉ léas fiche bliain ón 1 Márta 2004 le Comhairle Contae Dhún na nGall maidir le cóiríocht d'Oifig Bóithre Náisiúnta Dhún na nGall. Is ionann an cíós in aghaidh na bliana agus €0.2m. Tomhaistear na dliteanais léasa airgeadais thuas ag costas amúchta.

19. Forálacha le haghaidh Dlíteanais agus Muirir

	Íocaíochtaí Oibriúcháin Athraitheacha €'000	Airleacain Státhiste Inaisíochta €'000	Forálacha Tionscadail €'000	Athchóiriú Rianta €'000	Iomlán €'000
Amhail 01 Eanáir 2023	92,690	64,947	567	4,269	162,473
Iníochta le hoibreoirí sa bhliain	(5,913)	0	0	(280)	(6,193)
(Laghdú) / Méadú ar fhoráil	(25,905)	0	0	318	(25,587)
Muirir airgeadais, ina n-aithnítear tionchar na lascainithe ar an uainiú le dlíteanais a ghlanadh	4,036	0	0	0	4,036
Amhail an 31 Nollaig 2023	64,908	64,947	567	4,307	134,729

Rinneadh na forálacha de réir na mbeartas cuntasafóichta mar atá leagtha amach i nótaí 1(m), (o) agus (p) a ghabhann leis na ráitis airgeadais seo.

Íocaíochtaí Oibriúcháin Athraitheacha

I gcás dhá scéim lamháltas CPP (i.e. M3/Cluain Aodha-Ceanannas agus N18/Tollán Luimnigh) déantar foráil sa chomhaontú CPP d'íocaíochtaí oibríochtúla athraitheacha má thiteann méideanna tráchta faoi bhun leibhéil sonraithe. Tá foráil iomlán déanta ag BIÉ don mhéid a bhfuil súil aige a íoc i ndáil leis na híocaíochtaí oibríochtúla athraitheacha seo thar an saolré atá fágtha den chonradh CPP ábhartha.

Tuairiscítear é seo sa Ráiteas ar Staid Airgeadais faoi “Airgead iníochta” atá dlite laistigh de bhliain amháin (€6.5m) agus faoi “Forálacha le haghaidh Dlíteanas agus Muirir” (€64.9m).

Athraíonn an fhoráil ó bhliain go bliain chun athruithe ar na méideanna tráchta tuartha ar an mbóthar ábhartha a léiriú. Gearrtar athruithe ar an bhforáil (déantar iad a chreidiúnú)/ ar an Ráiteas loncaim agus Caiteachais (€ 27.7m) in 2023 (2022: (€2.6m)) Nóta 10 (c).

Léirítear an t-athrú ar fhoráil de € 27.7m leis an laghdú ar fhoráil de €25.9m agus laghdú ar airgead iníochta atá dlite laistigh de bhliain amháin de €1.8m.

Is é € 5.9m an méid atá iníochta sa bhliain (2022: €6.8m). Is ionann an méid iníochta do Tollán Luimnigh N18 agus €5.9m (2022: €6.8m) mar go bhfuil leibhéil tráchta faoi bhun na leibhéil tairsí ráthaíochta faoi láthair agus is ionann an méid iníochta do Cluain Aodha-Ceanannas M3 agus €0m (2022 €0m) toisc go bhfuil leibhéil tráchta os cionn leibhéil na tairsí ráthaíochta faoi láthair.

Airleacain Státhiste Inaisíochta

Áirítear i ndeontais stáit iníochta deontais Stáit curtha ar fáil mar réamh-mhaoiniú chun tionscadail áirithe a chur chun feidhme a bhfuil scéimeanna tobhaigh forbartha i bhfeidhm ina leith agus a mheastar a bheith iníochta de réir Bheartas Cuntasafóichta nóta 1(m). Tá na réamhíocaíochtaí seo inaisíochta thar shaolré na scéimeanna tobhaigh agus dá bharr sin ní dócha go mbeidh an fhoráil á leachtú ina hiomláine sa mheántearma.

Níor tháinig aon athrú ar an bhforáil sa bhliain (2022: €0.0m).

Forálacha Tionscadail

Rinne BIÉ foráil leordhóthanach do dhlíteanais tionscadail sa chás nach bhfuil cinnteacht ann faoi uainiú a n-íocaíochta. Baineann an fhoráil seo le dlíteanais larnróid Éadroim agus Meitreo.

Athchóiriú Rianta

Baineann forálacha maidir le hathchóiriú rianta le costais leasúcháin agus feabhsúcháin atá le tabhú. Tá BIÉ ag súil go n-úsáidfear an fhoráil thar shaolré na sócmhainní gaolmhara agus dá bharr sin ní dócha go mbeidh an fhoráil á leachtú ina hiomláine sa mheántearma.

In 2023, rinne BIÉ íocaíochtaí dár luach €0.3m (2022: €0.2m) maidir le costais leasúcháin agus an fhoráil mhéadaithe de €0.3m.

20. Oibleagáidí Scoir

Cuirtear sonraí faoi scéimeanna pinsin BIÉ ar fáil thíos:

Scéim Ranníocaíochtaí Sainithe [Dúnta d'iontrálaithe nua]

Cuireadh plean pinsin ranníocaíochta sainithe ar bun in 2003 d'iarfhoireann GFI nár cháiligh do bhallraíocht sa scéim ranníocaíochtaí sainithe maoinithe a luaitear thíos. Ní eascraíonn aon dlíteanas maoinithe as an bplean seo do BIÉ faoi FRS 102.

Scéim Sochair Shainithe – Maoinithe [Dúnta d'iontrálaithe nua]

D'fhoill forálacha ailt 24 agus 25 den Acht Iompair (Bonneagar Iarnróid), 2001 a chomhlíonadh, bhunaigh GFI scéim sochair shainithe in 2003 chun foráil a dhéanamh maidir le teidlíochtaí pinsin na bhfostaithe sin a aistríonn ó scéim sochair shainithe CIÉ 1951. Cuireadh an scéim nua ar bun trí úsáid a bhaint as teimpléad na scéime samhla do shocrúithe pinsin na hearnála poiblí arna n-eisiúint ag an Roinn Airgeadais, arna modhnú de réir mar is gá le hathchruthú a dhéanamh ar na sochair a cuireadh ar fáil faoi scéim pinsin shochair shainithe CIÉ 1951.

Rinne achtúire neamhspleách atá cáilithe go gairmiúil luacháil iomlán (Feabhra 2024) ar shócmhainní agus ar dhlíteanais na scéime amhail an 31 Nollaig 2023. Luacháladh na sócmhainní agus na dlíteanais sin trí úsáid a bhaint as modh chreidiúint réamh-mheasta an aonaid.

Aithníodh barrachas pinsin €0.0m sa Ráiteas ar an Staid Airgeadais. Léirigh luacháil an bharrachais faoi rialacha FRS 102 barrachas teicniúil de €8.1m. Is é méid an bharrachais sin is féidir a aithint sna Ráitis Airgeadais agus an luach atá i gceist leis an sos ranníocaíochta fostóra go brách. Is ionann sos ranníocaíochta den sórt sin faoi láthair agus €0.0m.

Scéim Sochair Shainithe – Neamh-mhaoinithe [Dúnta d'iontrálaithe nua]

Socrú pinsin sochair shainithe an tuarastail dheiridh is ea an scéim phinsin. Tá na sochair agus na ranníocaíochtaí sainithe trí thagairt do rialacháin 'samhlacha' reatha le haghaidh scéim na hearnála poiblí.

Ní raibh an scéim seo ar fáil ach d'iarfhostaithe UBN a tháinig isteach roimh an 1 Eanáir 2013. Soláthraíonn an scéim pinsean (ochtódú in aghaidh gach bliain seirbhíse), bónas nó cnapshuim (trí ochtódú in aghaidh gach bliain seirbhíse) agus pinsin céilí agus leanaí.

Is é 65ú breithlá an bhaill an ghnáthaois scoir. Tá fostaithe a bhí ina mbaill roimh 2004 i dteideal dul ar scoir gan laghdú achtúireach ó 60 bliain d'aois.

Méadaíonn pinsin in íocaíocht (agus atá á n-athchur) de ghnáth ar aon dul le boilsciú tuarastail ginearálta na hearnála poiblí.

Rinne achtúire neamhspleách atá cáilithe go gairmiúil luacháil iomlán (Feabhra 2023) ar dhlíteanais na scéime amhail an 31 Nollaig 2023. Luacháladh na sócmhainní agus na dlíteanais sin trí úsáid a bhaint as modh chreidiúint réamh-mheasta an aonaid.

Scéim Pinsin Aonair – Neamh-mhaoinithe

Feidhmíonn BIÉ an Scéim Aonair, ar scéim meántuarastail sochair shainithe í do sheirbhísigh phoiblí inphinsin a ceapadh ar an 1 Eanáir 2013 nó ina dhiaidh sin. Íoctar ranníocaíochtaí bhaill na Scéime Aonair leis an Roinn Caiteachais Phoiblí, Seachadta ar an bPlean Forbartha Náisiúnta, agus Athchóirithe (RCPA). Tá costais, dlíteanais agus sócmhainní BIÉ maidir leis an Scéim Pinsin Aonair curtha san áireamh sna nochtuithe ar an scéim Sochair Shainithe neamh-mhaoinithe.

20a. Anailís ar na costais phinsin iomlána á ngearradh ar an Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais

	2023 €'000	2022 €'000
Scéim Sochair Shainithe Neamh-mhaoinithe:		
Costas Seirbhíse Reatha	4,425	6,061
Ranníocaíochtaí na bhFostaithe	(476)	(441)
	3,949	5,620
Scéim Pinsin Aonair:		
Ranníocaíochtaí na bhFostaithe	(655)	(594)
	(655)	(594)
Scéim Maoinithe Sochair Shainithe:		
Costas Seirbhíse Reatha	(4)	57
	(4)	57
Costais na Scéime Sochair Shainithe - Iomlán	3,290	5,083
Costais na Scéime Ranníocaíochta Sainithe*	289	286
Iomlán	3,579	5,369

*Tá an muirear pinsin maidir leis an bplean scéime ranníocaíochtaí sainithe cothrom leis na ranníocaíochtaí atá infoctha ag BIÉ don bhliain.

20b. Anailís ar mhuirear airgeadais a aithnítear sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais

	2023 €'000	2022 €'000
Scéim Sochair Shainithe Neamh-mhaoinithe:		
Ús ar dhliteanais na scéime pinsin	3,597	1,522
Scéim Maoinithe Sochair Shainithe:		
Ús ar dhliteanais na scéime pinsin	107	42
Toradh ar shócmhainní scéime	(394)	(142)
	(287)	(100)
Iomlán an mhuirir airgeadais	3,310	1,422

20c. Anailís ar an méid a aithnítear sa Ráiteas ar Ioncam Cuimsitheach

	2023 €'000	2022 €'000
Scéim Sochair Shainithe Neamh-mhaoinithe:		
(Gnóthachan)/Caillteanas ó thaithí	(501)	6,904
Athrú ar thoimhdí atá mar bhonn le luach reatha dhliteanais na scéime	3,006	(38,868)
	2,505	(31,964)
Scéim Maoinithe Sochair Shainithe:		
(Gnóthachan)/Caillteanas ó thaithí	(107)	2,297
Athrú ar thoimhdí atá mar bhonn le luach reatha dhliteanais na scéime	45	(897)
	(62)	1,400
Caillteanas/(Gnóthachan) achtúireach iomlán	2,443	(30,564)
Athrú ar Bharrachas Do-athfhála	66	(1,391)
	2,509	(31,955)

20d. Gluaiseacht in oibleagáidí sochair scoir ghлана/sóchmhainní i rith na bliana airgeadais**Scéim Sochair Shainithe Neamh-mhaoinithe**

	2023 €'000	2022 €'000
Glan-oibleagáid scoir sochair shainithe amhail an 01 Eanáir	101,520	128,138
Costas seirbhíse reatha	4,425	6,061
Caillteanas/(Gnóthachan) achtúireach	2,505	(31,964)
Costas úis	3,597	1,522
Pinsin a íocadh sa bhliain	(2,209)	(2,237)
Glan-oibleagáid scoir sochair shainithe amhail an 31 Nollaig	109,838	101,520

20d. Gluaiseacht in oibleagáidí sochair scoir ghlana/sócmhainní i rith na bliana airgeadais (Ar lean)

Scéim Maoinithe Sochair Shainithe

	Sócmhainní Scéime €'000	Dlíteanais Scéime €'000	Barrachas Pinsin €'000
Amhail 1 Eanáir 2023	10,787	(3,020)	7,767
Costas seirbhíse reatha	0	4	4
(Caillteanas)/Gnóthachan achtúireach	(77)	139	62
Toradh ionchasach ar shócmhainní scéime	394	0	394
Costas úis	0	(107)	(107)
Ranníocaíochtaí ó rannpháirtithe na scéime	15	(15)	0
Sochair íoctha	(77)	77	0
Amhail an 31 Nollaig 2023	11,042	(2,922)	8,120

20e. Cistiú iarchurtha do shochair scoir

Scéim Sochair Shainithe Neamh-mhaoinithe

Aithníonn an Bord méideanna atá dlite ón Stát don dliteanas iarchurtha neamh-mhaoinithe sochair shainithe le haghaidh pinsean ar bhonn tacar toimhdí ag nóta 20 (g) agus roinnt imeachtaí roimhe seo. Ar na himeachtaí áirítear an bonn reachtúil do bhunú na scéime pinsin agus an beartas agus an cleachtas atá i bhfeidhm faoi láthair maidir le pinsin seirbhíse poiblí a mhaoiniú lena n-áirítear ranníocaíochtaí ó fhostaithe agus an próiseas meastachán bliantúil. Níl aon fhianaise ag an mBord nach gcomhlíonfaidh an beartas maoinithe sin na suimeanna sin de réir an chleachtais reatha.

Is mar a leanas a bhí an maoiniú glan iarchurtha do shochair scoir a aithníodh sa Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais:

	2023 €'000	2022 €'000
Maoiniú atá in-aisghafa maidir le costais sochair scoir na blianta reatha	8,022	7,583
Deontas stáit a cuireadh i bhfeidhm ar shochair pá scoir	(2,212)	(2,237)
	5,810	5,346

Is mar a leanas a bhí an maoiniú glan iarchurtha do shochair scoir a aithníodh sa Ráiteas ar Ioncam Cuimsitheach:

	2023 €'000	2022 €'000
Coigeartú ar Oibleagáid Sochair Scoir Iarchurtha	2,505	(31,964)

B'ionann an Maoiniú do Shochair Scoir Sainithe Iarchurtha amhail an 31 Nollaig 2023 agus €109.84m (2022: €101.52m).

Droichead Rose Fitzgerald Kennedy, Loch Garra

20f. Stair n-oibleagáidí sochair shainithe, sócmhainní agus gnóthachain agus caillteanais ó taithí

Scéim Sochair Shainithe Neamh-mhaoinithe

	31 Nollaig 2023	31 Nollaig 2022	31 Nollaig 2021	31 Nollaig 2020
Méid na n-oibleagáidí sochair shainithe (€'000)	(109,838)	(101,520)	(128,138)	(117,854)
Coigeartuithe ó taithí ar mhéid dhliteanais na scéime (€'000)	501	(6,904)	(3,377)	(7,200)
Mar chéatadán de dhliteanais na scéime (%)	(0.46%)	6.80%	2.64%	6.10%
Coigeartuithe ó thoimhdí ar mhéid dhliteanais na scéime (€'000)	(3,006)	38,868	(2,218)	(385)
Mar chéatadán de dhliteanais na scéime (%)	2.74%	(38.29)%	1.73%	0.33%

Is ionann an caillteanas achtúireach carnach a aithnítear sa Ráiteas ar Ioncam Cuimsitheach suas go dtí an 31 Nollaig 2023 agus an caillteanas sin san áireamh agus €25.2m (an 31 Nollaig 2022: €22.7m).

Scéim Maoinithe Sochair Shainithe

	31 Nollaig 2023	31 Nollaig 2022	31 Nollaig 2021	31 Nollaig 2020
Méid na n-oibleagáidí sochair shainithe (€'000)	(2,922)	(3,020)	(3,823)	(5,468)
Méid na sócmhainní sochair shainithe (€'000)	11,042	10,787	12,947	14,366
Barrachas sochair shainithe	8,120	7,767	9,124	8,898
Barrachas do-athfhála ar an scéim sochair scoir	(8,120)	(7,767)	(9,058)	(8,769)
Barrachas pinsean sochair shainithe	0	0	66	129
Coigeartuithe ó taithí ar mhéid dhliteanais na scéime (€'000)	184	(60)	315	(91)
Mar chéatadán de dhliteanais na scéime (%)	(6.30%)	1.99%	8.24%	1.70%
Coigeartuithe ó thaithí ar mhéid shócmhainní na scéime (€'000)	(77)	(2,237)	(207)	561
Mar chéatadán de shócmhainní na scéime (%)	0.70%	20.74%	1.60%	3.90%

Is ionann an gnóthachan achtúireach carnach a aithnítear sa Ráiteas ar Ioncam Cuimsitheach suas go dtí an 31 Nollaig 2023 agus an caillteanas sin san áireamh agus €0.6m (an 31 Nollaig 2022: €0.4m). Is ionann na ranníocaíochtaí a bhfuiltear ag súil leo don bhliain dár gcionn agus €Nialas.

20g. Cur síos ginearálta ar an scéim agus toimhdí achtúireacha

Scéim Sochair Shainithe Neamh-mhaoinithe

Na príomh-thoimhdí achtúireacha ag dáta an chláir chomhardaithe:

	31 Nollaig 2023 %	31 Nollaig 2022 %
Ráta lascaine	3.15	3.60
Arduithe tuarastail sa todhchaí	3.30	3.60
Méaduithe pinsin sa todhchaí	2.80	3.10
Ráta boilscithe	2.30	2.60
Méaduithe ar Phinsean Stáit sa todhchaí	2.30	2.60

Déantar foráil sa bhonn mortlaíochta glactha le haghaidh feabhsúchán ar ionchas saoil in imeacht ama, ionas go mbraithfidh an t-ionchas saoil tráth an scoir ar an mbliain ina slánaíonn an comhalta aois scoir (aois 65). Taispeántar sa tábla thíos ionchais saoil na gcomhaltaí a shlánóidh 65 bliain sna blianta 2023 agus 2043.

An Bhliain ina Shlánaítear 65 Bliain d'Aois.

	2023	2043
Ionchas Saoil - Fear	22.1	24.3
Ionchas Saoil - Bean	24.4	26.4

Scéim Maoinithe Sochair Shainithe

Na príomh-thoimhdí achtúireacha ag dáta an chláir chomhardaithe:

	31 Nollaig 2023 %	31 Nollaig 2022 %
Ráta lascaine	3.15	3.70
Arduithe tuarastail sa todhchaí	3.20	3.60
Méaduithe pinsin sa todhchaí	2.70	3.10
Ráta boilscithe	2.20	2.60

Socraítear toimhdí maidir le básmhaireacht sa todhchaí bunaithe ar chomhairle ó staitisticí foilsithe agus ó thaithí. Tá na toimhdí mortlaíochta bunaithe ar tháblaí caighdeánacha mortlaíochta a chiallaíonn go bhfuil feabhas in ann tarlú ar bhásmhaireacht sna toimhdí sa todhchaí.

Tá triúr pinsinéirí reatha páirteach sa scéim. Fadsaolaí do bhaill atá ag dul ar scor ag aois 65.

	2023	2043
Fear	22.1	24.3
Bean	24.4	26.4

20g. Cur síos ginearálta ar an scéim agus toimhdí achtúireacha (Ar lean)

Amhail an 31 Nollaig 2023, bhí sócmhainní na scéime infheistithe i gCiste Airgid Pinsin Bheatha na hÉireann, Bannaí AAA Sraith 8 10 mBliana innéacsaithe Bheatha na hÉireann agus Ciste Bannaí 2042 Bheatha na hÉireann na hÍsiltíre. Déanann na hlontaobhaithe, le hionchur óna gcomhairleoirí gairmiúla, cinneadh ar an meascán sócmhainní bunaithe ar phróifíl riosca na scéime.

Tá luach cóir shócmhainní na scéime mar chéatadán de shócmhainní iomlána na scéime leagtha amach thíos:

(mar chéatadán de shócmhainní iomlána na scéime)	31 Nollaig 2023 %	31 Nollaig 2022 %
Bannaí	35.0	34.6
Airgead Tirim agus Coibhéisí Airgid Thrim	65.0	65.4
	100	100

Ní chuimsíonn sócmhainní scéime aon cheann d'ionstraimí airgeadais BIÉ féin, ná aon réadmhaoin atá á sealbhú ag BIÉ.

21. Tobhaigh agus Ranníocaíochtaí Forbartha

	2023 €'000	2022 €'000
Amhail an 1 Eanáir	105,496	96,138
Tobhaigh agus ranníocaíochtaí forbartha	6,973	9,561
Amúchadh tobhach	(203)	(203)
Amhail an 31 Nollaig	112,266	105,496

Mar a leagtar amach i nóta 1(e), coinnítear tobhaigh forbartha agus ranníocaíochtaí forbróra faighte ag BIÉ i gcúlchiste tobhach forbartha agus ranníocaíochtaí forbróra. Sa chás go n-úsáidtear tobhaigh chun seachadadh tionscadail a mhaoiniú, déantar iad a amúchadh chuig an Ráiteas Ioncaim agus Caiteachais de réir mar a dhéantar na sócmhainní gaolmhara a dhímheas.

22. Dlúthíocht agus Éilimh

Tá baint ag BIÉ le roinnt cásanna dlí a bhfuil a dtoradh le cinneadh go fóill. Níl aon soláthar déanta ag BIÉ d'aon chostais a thiocfaidh chun cinn.

23. Idirbhearta Páirtí Gaolmhara

Féach nóta 7c le haghaidh miondealú ar an luach saothair agus ar na sochair a íoctar leis an bpríomhphearsanra bainistíochta. Glacann BIÉ le nósanna imeachta de réir na dtreoirínte atá eistithe ag an Roinn Caiteachais Phoiblí, Seachadta ar an bPlean Forbartha Náisiúnta, agus Athchóirithe a chlúdaíonn leasanna pearsanta na gcomhaltaí Boidr. Sa ghnáthchúrsa gnó, féadfaidh BIÉ deontais a cheadú nó socruithe conarthacha eile a dhéanamh le heintitis ina bhfuil comhaltaí Bhord BIÉ fostaithe nó ina bhfuil leas acu ar shlí eile.

I gcásanna coinbhleacht leasa a d'fhéadfadh a bheith ann, ní fhaigheann baill an Bhoird doiciméid ábhartha an Bhoird ná ní ghlacann siad páirt i ndíospóireachtaí maidir leis na hidirbhearta seo ná ní fhreastalaíonn siad orthu ar shlí eile. Coinnítear taifead ar gach cás den sórt sin.

I rith na bliana ní raibh aon idirbhearta páirtí gaolmhara ann.

24. Figiúirí comparáideacha

Tá roinnt figiúirí comparáideacha athrangaithe ionas go mbeidh siad ag teacht lena gcóireáil sa bhliain reatha.

25. Imeachtaí ina Dhiaidh Sin

Imeachtaí tar éis na tréimhse tuairiscithe go dtí an 31 Nollaig 2023

Níor tharla aon imeacht eile tar éis dheireadh na tréimhse tuairiscithe a d'éileodh coigeartuithe nó nochtadh ar fhigiúirí a tuairiscíodh amhail an 31 Nollaig 2023.

26. Faomhadh na Ráiteas Airgeadais

D'fhaomh an Bord na ráitis airgeadais seo ar an 25 Meitheamh 2024.

